

เฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
โครงการจัดทำสื่อ ๖๐ พรรษา

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ (สำหรับนักเรียน)

กลุ่มบูรณาการ

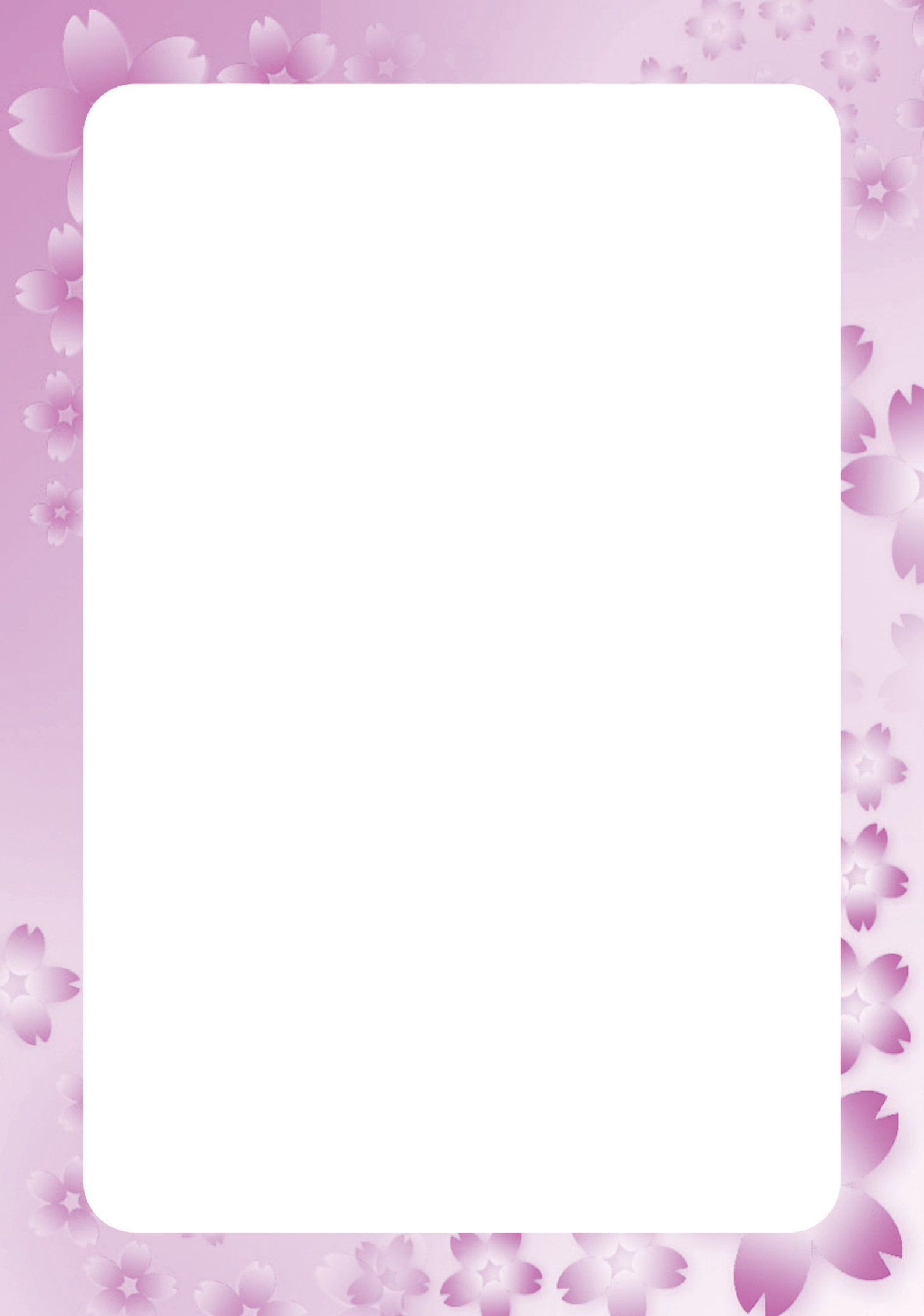
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๘

สุนทรียศิลป์

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

สำนักงานโครงการสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
หน่วยย่อยที่ ๑ กำเนิดงานศิลป์	
แบบทดสอบก่อนเรียนหน่วยย่อยที่ ๑	๓
ใบงานแผนการเรียนรู้ที่ ๑ ผลไม้ไทย	๕
ใบงานแผนการเรียนรู้ที่ ๒ จาก ๒ มิติสู่ ๓ มิติ	๙
ใบงานแผนการเรียนรู้ที่ ๓ การแบ่งประโยคของบทเพลง	๑๔
ใบงานแผนการเรียนรู้ที่ ๔ นาฏยศัพท์ ภาษาท่าทาง	๑๙
ใบงานแบบทดสอบหลังเรียนหน่วยย่อยที่ ๑	๒๘
หน่วยย่อยที่ ๒ จินตนาการธรรมชาติ	
แบบทดสอบก่อนเรียนหน่วยย่อยที่ ๒	๓๓
ใบงานแผนการเรียนรู้ที่ ๑ มหัศจรรย์วงสี่เหลี่ยมชาติ	๓๕
ใบงานแผนการเรียนรู้ที่ ๒ ต่างสีสั้น	๔๑
ใบงานแผนการเรียนรู้ที่ ๓ ประเภทของดนตรีไทยและสากล	๔๖
ใบงานแผนการเรียนรู้ที่ ๔ การอ่านเขียนโน้ตดนตรีไทย	๕๐
ใบงานแผนการเรียนรู้ที่ ๕ การประดิษฐ์ทำรำสร้างสรรค์ประกอบเพลง ขอไทยอยู่เป็นไทย	๕๔
ใบงานแผนการเรียนรู้ที่ ๖ รำวงมาตรฐาน	๕๗
แบบทดสอบหลังเรียนหน่วยย่อยที่ ๒	๖๗

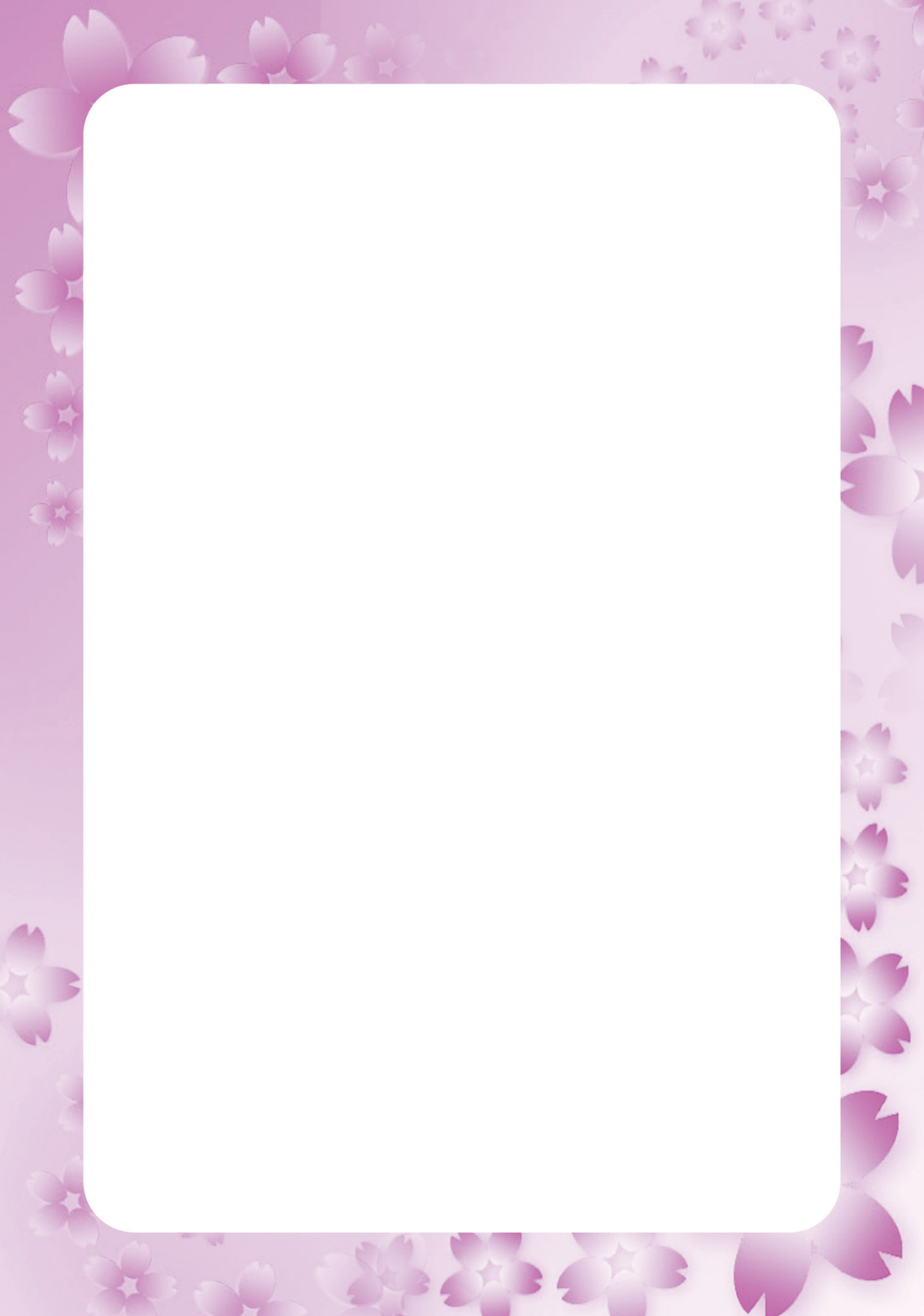
สารบัญ(ต่อ)

เรื่อง	หน้า
หน่วยย่อยที่ ๓ ศิลปะศิลป์ไทย	
แบบทดสอบก่อนเรียนหน่วยย่อยที่ ๓	๗๑
ใบงานแผนการเรียนรู้ที่ ๑ พิมพ์ภาพ	๗๓
ใบงานแผนการเรียนรู้ที่ ๒ การพิมพ์ภาพ	๗๕
ใบงานแผนการเรียนรู้ที่ ๓ หลักการขับร้องเพลงไทย	๘๑
ใบงานแผนการเรียนรู้ที่ ๔ การร้องเพลงพวงมาลัย	๘๗
ใบงานแผนการเรียนรู้ที่ ๕ หลักและองค์ประกอบของนาฏศิลป์	๙๐
ใบงานแผนการเรียนรู้ที่ ๖ การแสดงระบำไก่	๙๙
แบบทดสอบหลังเรียนหน่วยย่อยที่ ๓	๑๐๒
หน่วยย่อยที่ ๔ ภูมิใจในงานศิลป์	
แบบทดสอบก่อนเรียนหน่วยย่อยที่ ๔	๑๐๗
ใบงานแผนการเรียนรู้ที่ ๑ งานทัศนศิลป์ในท้องถิ่นของฉัน	๑๐๙
ใบงานแผนการเรียนรู้ที่ ๒ เครื่องดนตรีของวงดนตรี ๔ ภาค	๑๑๔
ใบงานแผนการเรียนรู้ที่ ๓ ใบงานที่ ๐๑	๑๒๑
ใบงานแผนการเรียนรู้ที่ ๔ นาฏศิลป์และการละคร	๑๒๒
แบบทดสอบหลังเรียนหน่วยย่อยที่ ๔	๑๒๔

หน่วยย่อยที่ ๑

กำเนิดงานศิลป์

แบบทดสอบก่อนเรียน

หน่วยการเรียนรู้บูรณาการที่ ๘ สุนทรียศิลป์ หน่วยย่อยที่ ๑ กำเนิดงานศิลป์
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ จำนวน ๑๐ ข้อ ๑๐ คะแนน

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย X ทับตัวอักษรหน้าคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

๑. ภาพวาดที่จะแสดงจาก ๒ มิติ ให้ดูเป็น ๓ มิติต้องใช้องค์ประกอบใดช่วย
 - ก. แสงเงา - น้ำหนัก
 - ข. ระยะ - สัดส่วน
 - ค. พื้นที่ว่าง - ขนาด
 - ง. สัดส่วน - พื้นที่ว่าง

๒. หากสิ่งของที่เราจะวาดมีขนาดต่างกันมาก เราต้องคำนึงถึงข้อใด
 - ก. แสงเงา
 - ข. จัดวางระยะ
 - ค. พื้นที่ว่าง
 - ง. สัดส่วน

๓. ข้อใดมีผลต่อความสมดุลของภาพน้อยที่สุด
 - ก. สีคู่ตรงข้าม
 - ข. วรรณะสี
 - ค. พื้นที่ว่าง
 - ง. สัดส่วน

๔. ถ้าต้องการถ่ายทอดให้รู้ถึงบรรยากาศกลางคืนมีแสงจันทร์กระทบสิ่งของควรใช้สีใด
 - ก. น้ำเงิน - เขียว - เหลือง
 - ข. น้ำเงิน - ส้ม - เหลือง
 - ค. ม่วง - ส้ม - เขียว
 - ง. แดง - ส้ม - เหลือง

๕. การแสดงภาษาท่า เพื่อจุดมุ่งหมายข้อใด
 - ก. เพื่อให้เกียรติศิลปินผู้คิดค้น
 - ข. เพื่อสอดคล้องกับจังหวะทำนอง
 - ค. เพื่อความสวยงามของการแสดง
 - ง. เพื่อสื่อความรู้สึกของผู้แสดง

๖. การตั้งวงที่ปลายนิ้วอยู่ในระดับไหล่ การตั้งวงแบบใด
- ก. ตั้งวงบน
 - ข. ตั้งวงหน้า
 - ค. ตั้งวงกลาง
 - ง. ตั้งวงล่าง
๗. การแสดงให้รู้ว่าเหนื่อย ต้องทำอย่างไร
- ก. ทำท่ากระโดด
 - ข. ทำท่าโบกมือ
 - ค. ทำท่าเกาหัว
 - ง. ทำท่าหอบ
๘. องค์ประกอบดนตรีมีความสำคัญอย่างไร
- ก. ทำให้บรรเลงดนตรีเก่งขึ้น
 - ข. ทำให้บทเพลงมีความละเอียด
 - ค. ทำให้บทเพลงมีความไพเราะน่าฟัง
 - ง. ทำให้เนื้อเพลงมีความหมายแปลกใหม่
๙. ศัพท์สังคีตดนตรีไทยข้อใดเป็นเสียงร้องที่ไม่ตรงกับระดับเสียงที่ถูกต้อง
- ก. ไหว
 - ข. เพี้ยน
 - ค. เอื้อน
 - ง. ทาง
๑๐. ข้อใดไม่ใช่องค์ประกอบของดนตรี
- ก. จังหวะ
 - ข. ทำนอง
 - ค. ผู้ประพันธ์เพลง
 - ง. การประสานเสียง

ใบงานที่ ๐๑

เรื่อง ผลไม้ไทย

คำชี้แจง ให้นักเรียนวาดภาพลายเส้นผลไม้ไทย ด้วยดินสอ โดยใช้หลักการรูปร่างรูปทรงและการจัดวางให้ถูกต้องสวยงาม

ชื่อ

โรงเรียน..... ชั้น เลขที่

ใบงานที่ ๐๒
เรื่อง สิ่งที่เห็นกับสิ่งที่เป็น

คำชี้แจง

๑. แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม ๆ ละ ๓ คน คละชั้น
๒. ให้แต่ละกลุ่มเลือกบริเวณรอบ ๆ โรงเรียนที่นักเรียนชอบ แล้วช่วยกันวาดภาพ

สิ่งแวดล้อมที่นักเรียนเห็นลงบนกระดาษพร้อมทั้งระบายสีให้สวยงาม

๑. ชื่อ	ชั้น	เลขที่
๒. ชื่อ	ชั้น	เลขที่
๓. ชื่อ	ชั้น	เลขที่
โรงเรียน		

ใบความรู้สำหรับครูและนักเรียนที่ ๑
หน่วยย่อยที่ ๑ กำเนิดงานศิลป์ แผนการเรียนรู้ที่ ๑
เรื่อง รูปร่างรูปทรง

รูปร่างในธรรมชาติ คือ โครงสร้างรอบนอกของวัตถุ

รูปทรง คือ รูปพรรณสัณฐานของวัตถุที่เรามองเห็นเป็นด้านกว้าง ด้านยาว ด้านลึกหรือหนาของวัตถุ เป็นสามมิติ เช่น

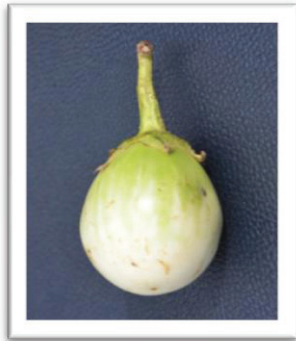
แตงกวาของจริง

รูปร่างของแตงกวา

รูปทรงของแตงกวา

มะเขือของจริง

รูปร่างมะเขือ

รูปทรงมะเขือ

ก้อนหินของจริง

รูปร่างของก้อนหิน

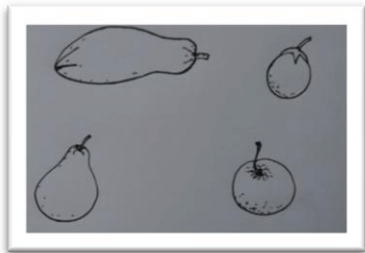

รูปทรงก้อนหิน

ใบความรู้สำหรับครูและนักเรียนที่ ๒
หน่วยย่อยที่ ๑ กำเนิดงานศิลป์ แผนการเรียนรู้ที่ ๑
เรื่อง การจัดวางในงานทัศนศิลป์

ในการสร้างงานทัศนศิลป์โดยเฉพาะงานวาดภาพ ตำแหน่งการจัดวางภาพ รูปร่าง รูปทรง และสี
แสงเงา ต้องอยู่ในตำแหน่งที่ลงตัว เป็นจังหวะที่มีความพอดี เช่น ขนาด ระยะหรือตำแหน่ง ให้มีจุดเด่น
ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกได้เหมือนจริง

ตัวอย่างการจัดวางภาพ

กระจัดกระจาย

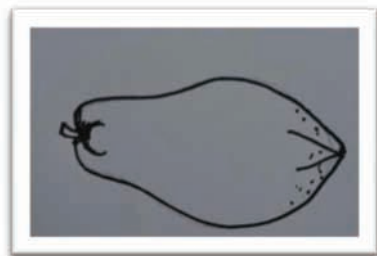
จุดเด่นเหมาะสม

เป็นกลุ่มก้อนมีเอกภาพ

วางมุมเกินไป

ใหญ่เกินไป

เล็กเกินไป

มีระยะความลึก

มีจุดเด่น ระยะนำสายตา

ใบงานที่ ๐๑

เรื่อง จาก ๒ มิติ สู่ ๓ มิติ

คำชี้แจง

๑. แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม ๆ ละ ๓ คน (คละชั้น)
๒. ให้แต่ละกลุ่มวาดรูปวงกลม ๒ รูป แล้วทำให้รูปหนึ่งมีน้ำหนักโดยการเพิ่มแสงเงาให้

เกิดเป็นภาพสามมิติ

1. ชื่อ	ชั้น	เลขที่
2. ชื่อ	ชั้น	เลขที่
3. ชื่อ	ชั้น	เลขที่
โรงเรียน		

บ ๘.๑/๗๒-๐๔

ใบงานที่ ๐๔

หน่วยย่อยที่ ๑ กำเนิดงานศิลป์ แผนการเรียนรู้ที่ ๒

เรื่อง หาดทรายแสนสวย

คำชี้แจง ให้นักเรียนวาดภาพระบายสีหาดทรายแสนสวย ให้เกิดมิติสวยงาม

ชื่อ

โรงเรียน ชั้น เลขที่

หน่วยย่อยที่ ๑ แผนการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง การจัดองค์ประกอบศิลป์

การจัดองค์ประกอบศิลป์ คือการนำเอาองค์ประกอบต่าง ๆ ของศิลปะอันได้แก่ เส้น สี แสงและเงา รูปร่าง รูปทรง พื้นที่ผิว พื้นที่ว่าง ฯลฯ มาจัดเข้าด้วยกันเพื่อให้เกิดความงาม ภาพที่สมบูรณ์และสวยงาม จะต้องรับรู้ถึงรูปทรง แสงเงา ระยະน้ำหนักที่เหมาะสมเหมือนจริงและดูมีชีวิต

ตัวอย่าง ภาพที่จัดองค์ประกอบศิลป์ที่เหมาะสม

- ภาพที่แสดงถึงน้ำหนักแสงเงาโดยใช้วัสดุต่างกัน

ดินสอดำ

ปากกาลูกลื่น

สีชอล์คน้ำมัน

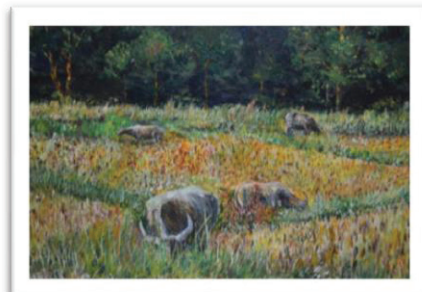

สีน้ำ

- ภาพที่แสดงระยະความลึก น้ำหนักและแสงเงา

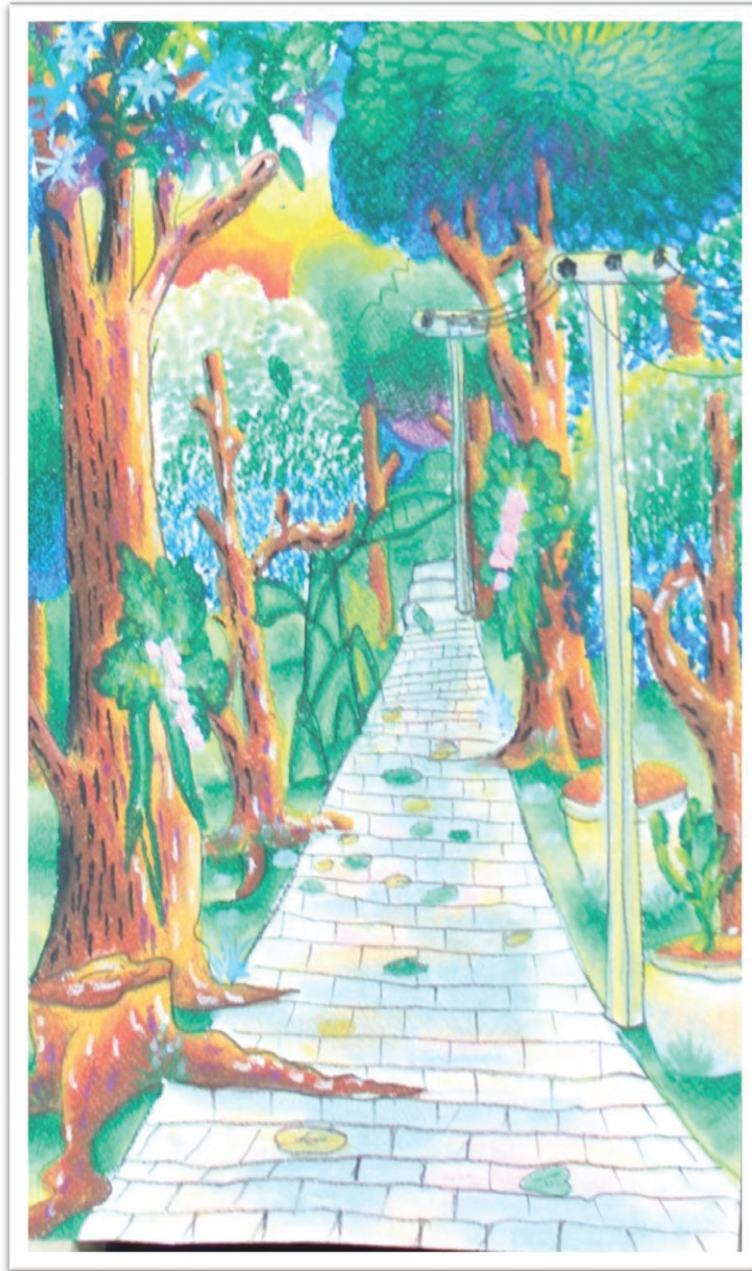

สีบอกระยະความลึก

สีบอกระยະความลึกและแสงเงา

ภาพตัวอย่างที่ ๑
หน่วยย่อยที่ ๑ กำเนิดงานศิลป์ แผนการเรียนรู้ที่ ๒
ภาพแสดงระยะ - ความลึก

ผลงานของ : เด็กชายกิตติพงษ์ จันทรทอง
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ โรงเรียนบ้านหลุบเลา
สพป.สกลนคร เขต ๑

ภาพตัวอย่างที่ ๒
หน่วยย่อยที่ ๑ กำเนิดงานศิลป์ แผนการเรียนรู้ที่ ๒
ภาพที่ไม่แสดงระยะ - ความลึก

ผลงานของ : เด็กหญิงรุจิรา คุณปัญญา
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ โรงเรียนบ้านหุบเขา
สพป.สกลนคร เขต ๑

ใบงานที่ ๐๑

เรื่อง การแบ่งประโยคของบทเพลง

คำชี้แจง ให้นักเรียนร้องเพลง และแบ่งประโยคของบทเพลงที่กำหนด

เพลง พรปีใหม่

คำร้อง : พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าจักรพันธ์เพ็ญศิริ

ทำนอง : พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

สวัสดีวันปีใหม่พา ให้บรรดาเราท่านรื่นรมย์ ฤกษ์ยามดีเปรมปรีดิ์ชื่นชม ต่างสุขสมนิยมยินดี
 ขำวิวงอนขอรจากฟ้า ให้บรรดาปวงท่านสุขศรี โปรดประทานพรโดยปราณี ให้ชาวไทยล้วนมีโชคชัย
 ให้บรรดาปวงท่านสุขสันต์ ทุกวันทุกคืนชื่นชมให้สมฤทัย ให้รุ่งเรืองในวันปีใหม่ ผองชาวไทยจงสวัสดี
 ตลอดปีจงมีสุขใจ ตลอดไปนับแต่บัดนี้ ให้สิ้นทุกข์สุขเกษมเปรมปรีดิ์ สวัสดีวันปีใหม่เทอญ

ประโยคของบทเพลงพรปีใหม่ มีดังนี้

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ชื่อ

โรงเรียน ชั้น เลขที่

ใบงานที่ ๐๒

เรื่อง ดนตรีที่ใช้สื่ออารมณ์

คำชี้แจง ให้นักเรียนฟัง-ร้องเพลงที่กำหนดให้ แล้ววิเคราะห์การสื่ออารมณ์ของบทเพลง

เพลงอ้อมอุ่น

ศิลปิน : ศุ บุญเลี้ยง

อุ่นใดๆโลกนี้มีมีเทียบเทียม
รักเจ้าจึงปลูกรักลูกแม่ยอมห่วงใย
ให้กายเราไถ่กลับให้ดวงตาไถ่ตา
อ้อมใดๆโลกนี้มีมีเทียบเทียม

น้ำนมจากอกอาหารของความอาทร
ให้เจ้าเป็นเด็กดีให้เจ้ามีพลัง
ใช่เพียงอ้อมท้อง
อุ่นไอรักอุ่นละมุน

อุ่นอกอ้อมแขนอ้อมกอดแม่ตระกอง
ไม่อยากจากไปไกลแม่เพียงครึ่งวัน
ให้ดวงใจเราสองเชื่อมโยงผูกพัน
อ้อมอกอ้อมใจอ้อมรักลูกหลับนอน
แม่พำเือนพำเือนพร่ำสอนสอนสั่ง
ให้เจ้าเป็นความหวังของแม่ต่อไป
ที่ลูกร่ำร้องเพราะต้องการไอรัก
ขอน้ำนมอุ่นจากอกให้ลูกดื่มกิน

๑. จังหวะของเพลง ช้า ปานกลาง เร็ว
๒. ทำนอง มีระดับเสียงสูง-ต่ำของเสียงดนตรีร้อยเรียงกันค่อนข้างถี่ ทำให้มีเสียงกระชับ ไม่ยืด
 มีระดับเสียงสูง-ต่ำของเสียงดนตรีร้อยเรียงกันค่อนข้างห่าง ทำให้มีเสียงยืดยาวออกไป

๓. การสื่ออารมณ์ของบทเพลง

.....
.....

ชื่อ
โรงเรียน ชั้น เลขที่

ใบงานที่ ๐๓
เรื่อง ศัพท์สั้งคิดดนตรี

ศัพท์สั้งคิด	คำอธิบาย
๑. กรอ	
๒. กวาด	
๓. ซ้ำ	
๔. คลอ	
๕. ทอด	

ชื่อ

โรงเรียน ชั้น เลขที่

ใบความรู้สำหรับครูและนักเรียนที่ ๑ เรื่อง ศัพท์สังคีตดนตรี

ศัพท์สังคีตดนตรีไทย	คำอธิบาย
๑. กรอ	เป็นวิธีการบรรเลงดนตรีประเภทเครื่องตี โดยมากมักจะเป็นภาษาเอกดำเนินทำนองเพื่อให้เกิดเสียงต่อเนื่องกันเป็นเสียงยาวสม่ำเสมอ
๒. กวาด	เป็นวิธีการบรรเลงดนตรีประเภทเครื่องตีดำเนินทำนอง เช่น ระนาดเอก ระนาดทุ้ม ซ้องวงใหญ่ ซ้องวงเล็ก เป็นต้น โดยใช้หัวไม้ตีลากไปบนเครื่องดนตรีโดยเร็ว เพื่อให้เกิดเสียงต่อเนื่องกัน
๓. ชับ	เป็นการเปล่งเสียงออกมาเพื่อนำเสนอเรื่องราวด้วยทำนองที่ไม่ซับซ้อน เช่น ชับเสภา ชับกล่อม เป็นต้น
๔. คลอ	เป็นการบรรเลงดนตรีไปพร้อมกับการขับร้อง เช่น การสีซอสามสายไปกับการขับร้อง
๕. ทอด	๑. เป็นการผ่อนจังหวะให้ช้าลง โดยมากใช้กับการบรรเลงก่อนที่จบเพลงหรือจบท่อน ๒. เป็นการขับร้องเพลงละครนอกอย่างหนึ่ง
๖. เตี้ยว	เป็นวิธีการบรรเลงดนตรีด้วยเพลงที่แต่งขึ้นเป็นพิเศษ เพื่อแสดงความสามารถของ ผู้บรรเลงและภูมิปัญญาของผู้แต่งเพลงนั้น โดยใช้เครื่องหมายประเภททำนอง
๗. ตับ	เป็นเพลงประเภทหนึ่งที่น่าเพลงหลายๆ เพลง มาขับร้องและบรรเลงติดต่อกันไป
๘. ทาง	เป็นวิธีดำเนินทำนองโดยเฉพาะของเครื่องดนตรีแต่ละอย่าง เช่น ทางระนาดเอก ทางจะเข้ เป็นต้น
๙. เพี้ยน	เป็นเสียงที่ไม่ตรงกับระดับเสียงที่ถูกต้อง
๑๐. ไหว	เป็นวิธีการบรรเลงให้เสียงดนตรีมีระยะถี่และจังหวะเร็วกว่าธรรมดา
๑๑. เอื้อน	๑. เป็นวิธีขับร้องโดยเปล่งเสียงเป็นทำนองดนตรีระหว่างคำร้อง ๒. เป็นวิธีการบรรเลงดนตรีโดยทำเสียงดนตรีให้เลื่อนไหลติดต่อกัน

ศัพท์สังคีตดนตรีสากล

ศัพท์สังคีตดนตรีสากล เป็นคำสั่งทางดนตรีที่บอกให้ผู้เล่นปฏิบัติตาม เพื่อให้เกิดอารมณ์เพลง ตามที่ผู้แต่งต้องการ นิยมเขียนเป็นภาษาอิตาเลียน โดยอาจแบ่งเป็นหมวดหมู่ ดังนี้

๑. ศัพท์สังคีตที่แสดงความช้าหรือเร็วของจังหวะเพลง เช่น

Largamente [ลาร์กาเมนเต] หมายถึง ช้า

Allegretto [อัลเลเกรตโต] หมายถึง เร็ว

๒. ศัพท์สังคีตที่แสดงความดังหรือเบาของเสียง เช่น

Forte [ฟอ์เต] หมายถึง ดัง

Piano [เปียโน] หมายถึง เบา

๓. ศัพท์สังคีตที่ใช้แสดงความรู้สึก เช่น

Amoroso [อาโมโรโซ] หมายถึง หวานซึ้ง

Vivace [วีวาเซ] หมายถึง อย่างมีชีวิตชีวา

๔. ศัพท์สังคีตทั่วไปที่ใช้กับดนตรี เช่น

Introduction [อินโทรดักชั่น] หมายถึง ตอนนำหรือท่อนนำของเพลง

Solo [โซโล] หมายถึง เพลงเดี่ยวหรือแสดงเดี่ยว

เรื่อง นาฏยศัพท์ ภาษาท่าทาง

คำชี้แจง ให้นักเรียนฝึกปฏิบัติทำนาฏยศัพท์ ภาษาท่าทาง แล้วผลัดกันประเมินผล ลงในตารางที่กำหนดให้
 ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ ปฏิบัติให้ได้ ๖ ท่า
 ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ ปฏิบัติให้ได้ ๑๒ ท่า
 ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ปฏิบัติให้ได้ ๑๗ ท่า

การปฏิบัติ	ผลการปฏิบัติ		
	ดีมาก	ดี	ควรแก้ไข
๑. ท่าตัวเรา			
๒. ท่าตัวเธอ			
๓. ท่าปฏิเสธ			
๔. ท่าเกลียด			
๕. ท่าไว้มือ			
๖. ท่าเทพพนม			
๗. ท่าตาย			
๘. ท่ามอง			
๙. ท่าพรหมสีหน้า			
๑๐. ท่าสอดสร้อยมาลา			
๑๑. ท่าเฉิดฉิน			
๑๒. ท่ากีดกัน			
๑๓. ท่าขอโทษ			
๑๔. ท่าศรศิลป์			
๑๕. ท่าลักคอ			
๑๖. ท่าห่มเช่า			
๑๗. ท่าขยันท้า			

ใบงานที่ ๐๒

เรื่อง นาฏยศัพท์ ภาษาท่าทาง

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนบรรยายภาษาท่าต่อไปนี้ว่าหมายถึงอะไร

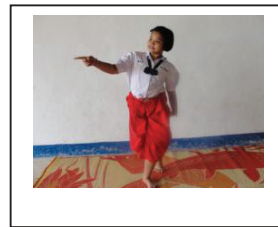
.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

บ ๘.๑/๗๔-๐๕

ใบงานที่ ๐๕ เรื่อง ตีบทพญา

คำชี้แจง ให้นักเรียนการตีความหมายของบทละครรำออกมาเป็นการแสดงนาฏศิลป์ โดยการนำนาฏยศัพท์ ภาษาท่าทาง ประดิษฐ์เป็นท่ารำให้ได้ความหมายที่ถูกต้องตามหลักนาฏศิลป์

บทเพลงประกอบการแสดง

ฟ้อนสิบสองเพ็งไทสกล

เนื้อร้อง วารุณีย์ กุศลวิโรจน์
ทำนอง ภูไท

บทพญา

อภิวันทนนาน้อม พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช
เหนือกระหม่อม ประชาไทยนบอบน้อมเทิดพระเกียรติไว้โดยบุญ
พระมหากษัตริย์คุณนำหนูนฟ้า ปวงประชามชื่น
คืนเดือนเพ็งใสดั่งแก้ว งามแล้วทุกประการ
พระราชทานไฟพร้อม พระประทีปเพื่อลอยล่อง
พระครองเมืองสืบสร้าง ยืนหมั่นอยู่เกษม
น้อมเกล้ายังกระหม่อม จอมพระทัยเฮาเอย

ใบความรู้สำหรับครูและนักเรียน ที่ ๑

เรื่อง นาฏยศัพท์ ภาษาท่าทาง

คำว่า นาฏยศัพท์ เป็นคำสมาสระหว่างคำว่า นาฏย-ศัพท์ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้ให้ความหมายว่า

นาฏย (นาตตะยะ) หมายถึง การพ่อนรำ การแสดงละคร
ศัพท์ หมายถึง เสียง คำ คำยากที่ต้องแปล

นาฏยศัพท์ หมายถึง ศัพท์ที่ใช้เรียกชื่อท่ารำแต่ละท่าในวงการนาฏศิลป์ไทย มีชื่อเรียกและลักษณะการปฏิบัติที่ตรงกัน

ความสำคัญของนาฏยศัพท์

๑. เป็นพื้นฐานความรู้ในการฝึกหัดท่ารำ
๒. เป็นการความหมายให้รับรู้ตรงกัน
๓. เสริมสร้างทักษะท่ารำให้มีลีลางดงาม
๔. ช่วยลดเวลาในการเรียนการสอน

นาฏยศัพท์หรือท่ารำเบื้องต้นที่ควรศึกษามีดังนี้

๑. **ถัดเท้า** คือ การวางเท้าหลังถ่ายน้ำหนักตัวไปด้านหลัง แล้วใช้จมูกเท้าถัดไปข้างหน้า แล้ววางเท้าที่ถัดราบลงพื้น ถ่ายน้ำหนักตัวมาข้างหน้า ยกเท้าหลังเหนือพื้น วางจมูกเท้าหลังอีกเพื่อเตรียมถัดจังหวะต่อไป การถัดเท้าแบ่งได้สองชนิดคือ ถัดเท้าอยู่กับที่ และถัดเท้าไขว้
๒. **ตีไหล่** คือ การตีไหล่ไปข้างหลังแล้วตีไหล่กลับมาข้างหน้า
๓. **ลักคอก** หมายถึง การเอียงศีรษะและไหล่ในทางตรงกันข้าม สามารถลักคอกใดก่อนก็ได้หรือจะลักคอกซ้าย-ขวา สลับกันก็ได้ การลักคอกข้างขวา ต้องกตไหล่ซ้ายลงในเอียงศีรษะขวา การลักคอกข้างซ้าย ต้องกตไหล่ขวาลงในเอียงศีรษะข้างซ้าย

๔. **ห่มเข้า** เป็นกิริยาเพื่อเน้นจังหวะในการรำ อยู่ในกิริยาการยกเท้าหรือกระดกเท้า โดยเริ่มจากยืดตัวและยุบตัวลงเล็กน้อยอย่างรวดเร็ว คล้ายกับการกระตุกหัวเข้า อาจจะเป็นการปฏิบัติที่เน้นจังหวะก่อนการก้าวเท้า มักปรากฏในการรำเชิดฉิ่ง การห่มเข้าจะต้องอยู่ในกิริยาการย่อเข้าเสมอ

๕. การขยับเท้า สามารถปฏิบัติได้ทั้งซ้ายและขวา ถ้าขยับเท้าขวา จะเริ่มด้วยการก้าวเท้าขวาไปข้างหน้า เมื่อจะขยับเท้าให้เท้านักตัวมาที่เท้าซ้ายเล็กน้อย ขยับเท้าขึ้นและวางลง นำหนักกลับมาอยู่เท้าขวา แล้วยกเท้าซ้ายขึ้นวางลงด้วยจุมกเท้าทำสลับกันไปให้พร้อมกับจังหวะเพลง การขยับเท้าน้ำหนักจะอยู่ที่ปลายเท้าหน้าเป็นหลัก เปิดส้นเท้าเล็กน้อย สามารถปฏิบัติได้ทั้งการขยับเท้าอยู่กับที่และเคลื่อนที่

ภาษานาฏศิลป์

ภาษานาฏศิลป์ เป็นการนำท่าทางการเคลื่อนไหว อารมณ์การแสดงออกที่แตกต่างกันไปของมนุษย์มาประดิษฐ์ท่าทางให้สวยงาม มีรูปแบบมาตรฐานมากขึ้น ทำให้สามารถส่งความหมาย เพื่อสื่อสารให้ผู้ชมเข้าใจภาษานาฏศิลป์นั้นหมายถึงอะไร ภาษานาฏศิลป์ที่ควรรู้จักและนำไปฝึกปฏิบัติมีดังนี้

ท่าทาง	ชื่อท่า	ความหมาย	วิธีแสดง
	ท่าตัวเรา	ฉัน ตัวเรา ข้าพเจ้า	มือซ้ายจับหงายเข้าอกมือขวาเท้าเอว เอียงขวา
	ท่าเธอ	เธอ	ขี้นิ้วตะแคงมือไปหาคนข้างๆ ตัว
	ท่าปฏิเสธ	ห้าม ไม่รับ	มือข้างใดข้างหนึ่ง ตั้งวงระดับหัวเข็มขัด สายมือเล็กน้อย ส่วนมืออีกข้างเท้าเอว หรือส่งจับหลังก็ได้
	ท่าเกลียด	เกลียด ดูร้าย ชั่ว ชูเชิญ	นิ้วชี้พาดนิ้วลงต่ำ แล้วเก็บนิ้วชี้
	ท่าไว้มือ	คนสำคัญ ประเทศชาติ ผู้ทรงคุณวุฒิ	มือข้างใดข้างหนึ่งแบมือนิ้วทั้งห้าชิดติดกัน ทิ้งข้อมือไปข้างหน้า มืออีกข้างเท้าเอว
	ท่าเทพนม	เคารพ ไหว้ บิดา มารดา สิ่งศักดิ์สิทธิ์	มือทั้งสองข้างประกบกัน ระดับอก ปลายนิ้วบานออก

ท่าทาง	ชื่อท่า	ความหมาย	วิธีแสดง
	ท่าตาย	ตาย	แบ่มือคว่ำสองข้างระดับหัว เข็มขัด งอศอกแล้วหงาย มือออก แขนตั้งข้างลำตัว
	ท่ามอง	มองดู มองหา เฟ่ง	มือข้างใดข้างหนึ่งจับหาง ระดับหัวเข็มขัดมืออีกข้าง ส่งจับหลังเอียงข้างมือส่ง จับหลัง
	ท่าพรหมสี่หน้า	ยิ่งใหญ่ มโหฬาร คำจูน เจริญรุ่งเรือง ยั่งยืน	มือทั้งสองจับคว่ำข้างลำตัว ระดับเอว หงายจับ คลาย ออกแบมือระดับศีรษะ
	ท่าสอดสร้อย มาลา		เอียงซ้ายมือขวาตั้งวงมือ ซ้ายจับหางระดับหัวเข็ม ขัด แล้วคลายมือจับออก ข้างลำตัวส่วนมือขวาที่ตั้ง วงให้จับคว่ำระดับเข็มขัด แล้วเปลี่ยนเป็นมือซ้ายตั้ง วง มือขวาจับหางเอียง ขวา
	ท่าเฉิดฉิน	สวยงามงดงาม	เอียงซ้าย มือซ้ายจับหาง ระดับอก มือขวาตั้งวงบน ม้วนมือจับปล่อยออกเป็น ท่าตั้งวง มือขวาแบหงาย ระดับศีรษะเปลี่ยนเป็น เอียงขวา

ท่าทาง	ชื่อท่า	ความหมาย	วิธีแสดง
	ท่ากีดกัน	กีดกัน	ผู้แสดงฝ่ายชาย กางแขนออกทั้งสองข้างระดับไหล่ ศีรษะเอียงด้านซ้ายมือ ผู้แสดงฝ่ายหญิง มือซ้ายเหยียดตรงระดับไหล่ให้ขนานกับแขนขวาของฝ่ายชาย แขนขวาทิ้งวงระดับชายพกหันศีรษะเข้าหาฝ่ายชาย
	ท่าขอโทษ	ขอโทษ	ผู้แสดงฝ่ายชายและฝ่ายหญิง มือขวาเท้าเอว แขนซ้ายงอศอกเล็กน้อยมือซ้ายตั้งอยู่ในระดับอก ใบหน้าตรงมาด้านหน้า
	ท่าศรศิลป์	ศรศิลป์ (ยิงธนู)	ผู้แสดงฝ่ายชาย เหยียดแขนซ้ายตรงตั้งมือระดับไหล่ แขนขวายกขึ้นงอข้อศอกให้ตั้งฉากกับพื้นมือขวาจับเข้าหาใบหน้า ศีรษะหันไปด้านหน้า ผู้แสดงฝ่ายหญิง ปฏิบัติเช่นเดียวกันกับฝ่ายชาย

หลักการตีบทหรือแสดงภาษาท่าประกอบละคร

การตีความหมายของบทละครนี้ออกมาเป็นท่ารำนั้น ควรเลือกท่าที่เป็นใจความสำคัญของวรรณคดีนั้น ๆ พอ เพราะลีลาของการแสดงละครรำเชิงซำ บางทีร้องเพลงไปได้วรรคหนึ่ง อาจจะแสดงได้เพียงหนึ่งสองเท่านั้น หลักของการตีความ มีดังนี้

๑. แสดงแต่ท่าสำคัญในวรรณคดีนั้นๆ ท่ารำกับคู่พูดต้องคล้องกัน
๒. ความสวยงาม การสื่อความหมายให้ชัดเจน
๓. ควรเลี้ยงท่าซ้ำกัน การเอียงศีรษะ อย่าเอียงซ้ำกันหลายท่า
๔. ในการแสดงท่ารำแต่ละท่า พยายามเปลี่ยนมือซ้ายขวาสลับกันไปมา อย่าใช้มือเดียวซ้ำกันหลายท่า

แบบประเมินตนเอง
การปฏิบัติทำนาฏยศัพท์

ชื่อ.....เลขที่.....ชั้น.....

๑. ให้นักเรียนประเมินค่าตนเองว่าสามารถปฏิบัติทำนาฏยศัพท์ต่อไปนี้ระดับใด

รายการประเมิน	ผลการประเมิน			
	ดีมาก	ดี	พอใช้	ปรับปรุง
๑.๑ ท่าตัวเรา				
๑.๒ ท่าตัวเธอ				
๑.๓ ท่าปฏิเสธ				
๑.๔ ท่าเกลียด				
๑.๕ ท่าไว้มือ				
๑.๖ ท่าเทพพนม				
๑.๗ ท่าตาย				
๑.๘ ท่ามอง				
๑.๙ ท่าพรหมสี่หน้า				
๑.๑๐ ท่าสอดสร้อยมาลา				
๑.๑๑ ท่าเน็ดนิน				
๑.๑๒ ท่ากีดกัน				
๑.๑๓ ท่าขอโทษ				
๑.๑๔ ท่าครุศิลป์				
๑.๑๕ ท่าลักคอ				
๑.๑๖ ท่าห่มเช่า				
๑.๑๗ ท่าขยันท้า				

๒. นาฏยศัพท์ คือ.....

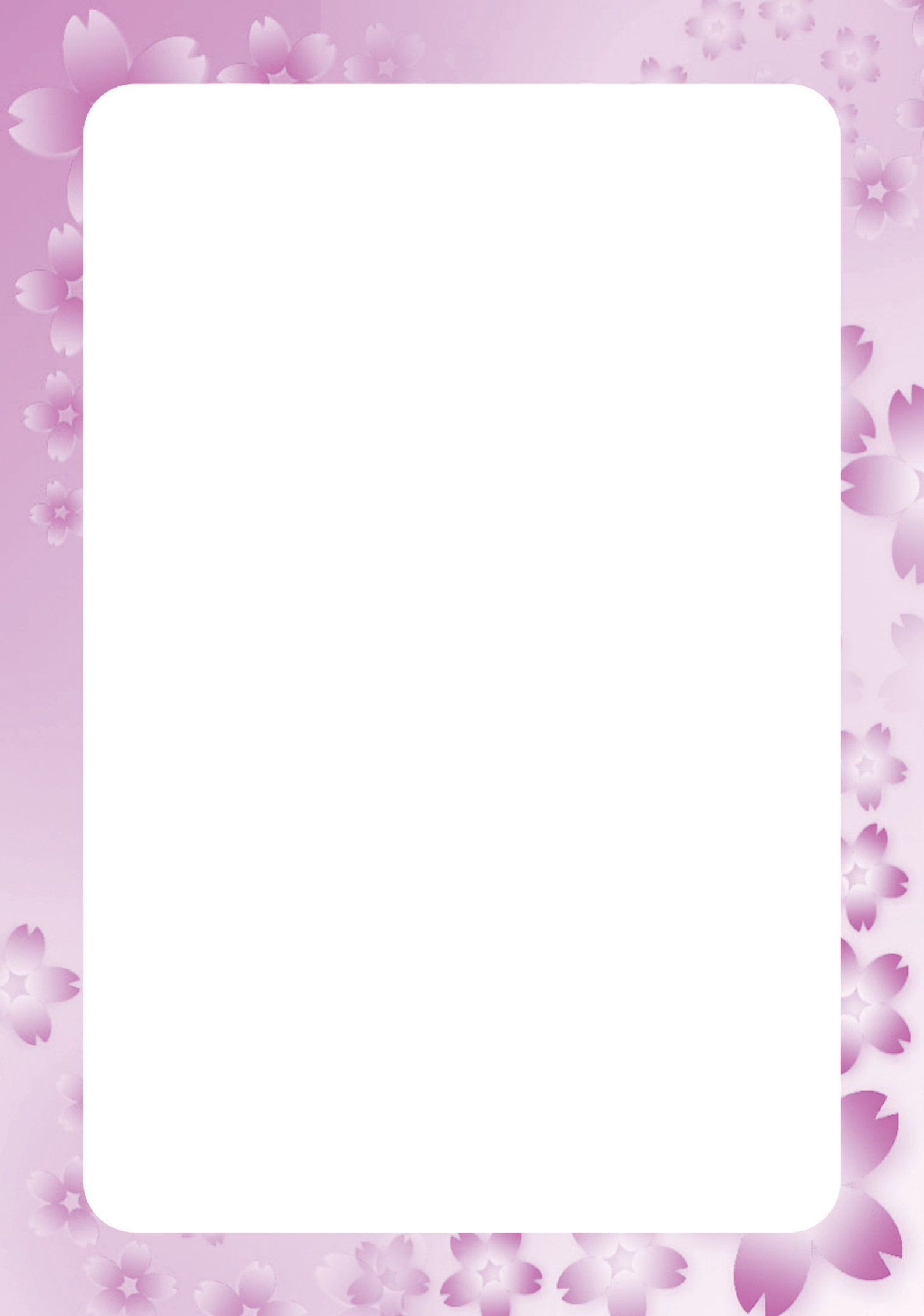
แบบทดสอบหลังเรียน

หน่วยการเรียนรู้บูรณาการที่ ๘ สุนทรียศิลป์ หน่วยย่อยที่ ๑ กำเนิดงานศิลป์
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ จำนวน ๑๐ ข้อ ๑๐ คะแนน

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย X ทับตัวอักษรหน้าคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

๑. ภาพวาดที่จะแสดงจาก ๒ มิติ ให้ดูเป็น ๓ มิติต้องใช้ข้อบังคับประกอบใดช่วย
 - ก. แสงเงา - น้ำหนัก
 - ข. ระยะ - สัดส่วน
 - ค. พื้นที่ว่าง - ขนาด
 - ง. สัดส่วน - พื้นที่ว่าง
๒. หากสิ่งของที่เราจะวาดมีขนาดต่างกันมาก เราต้องคำนึงถึงข้อใด
 - ก. แสงเงา
 - ข. จัดวางระยะ
 - ค. พื้นที่ว่าง
 - ง. สัดส่วน
๓. ข้อใดมีผลต่อความสมดุลของภาพน้อยที่สุด
 - ก. สีคู่ตรงข้าม
 - ข. วรรณะสี
 - ค. พื้นที่ว่าง
 - ง. สัดส่วน
๔. ถ้าต้องการถ่ายทอดให้รู้ถึงบรรยากาศกลางคืนมีแสงจันทร์กระทบสิ่งของควรใช้สีใด
 - ก. น้ำเงิน - เขียว - เหลือง
 - ข. น้ำเงิน - ส้ม - เหลือง
 - ค. ม่วง - ส้ม - เขียว
 - ง. แดง - ส้ม - เหลือง
๕. การแสดงภาษาท่า เพื่อจุดมุ่งหมายข้อใด
 - ก. เพื่อให้เกียรติศิลปินผู้คิดค้น
 - ข. เพื่อสอดคล้องกับจังหวะทำนอง
 - ค. เพื่อความสวยงามของการแสดง
 - ง. เพื่อสื่อความรู้สึกของผู้แสดง

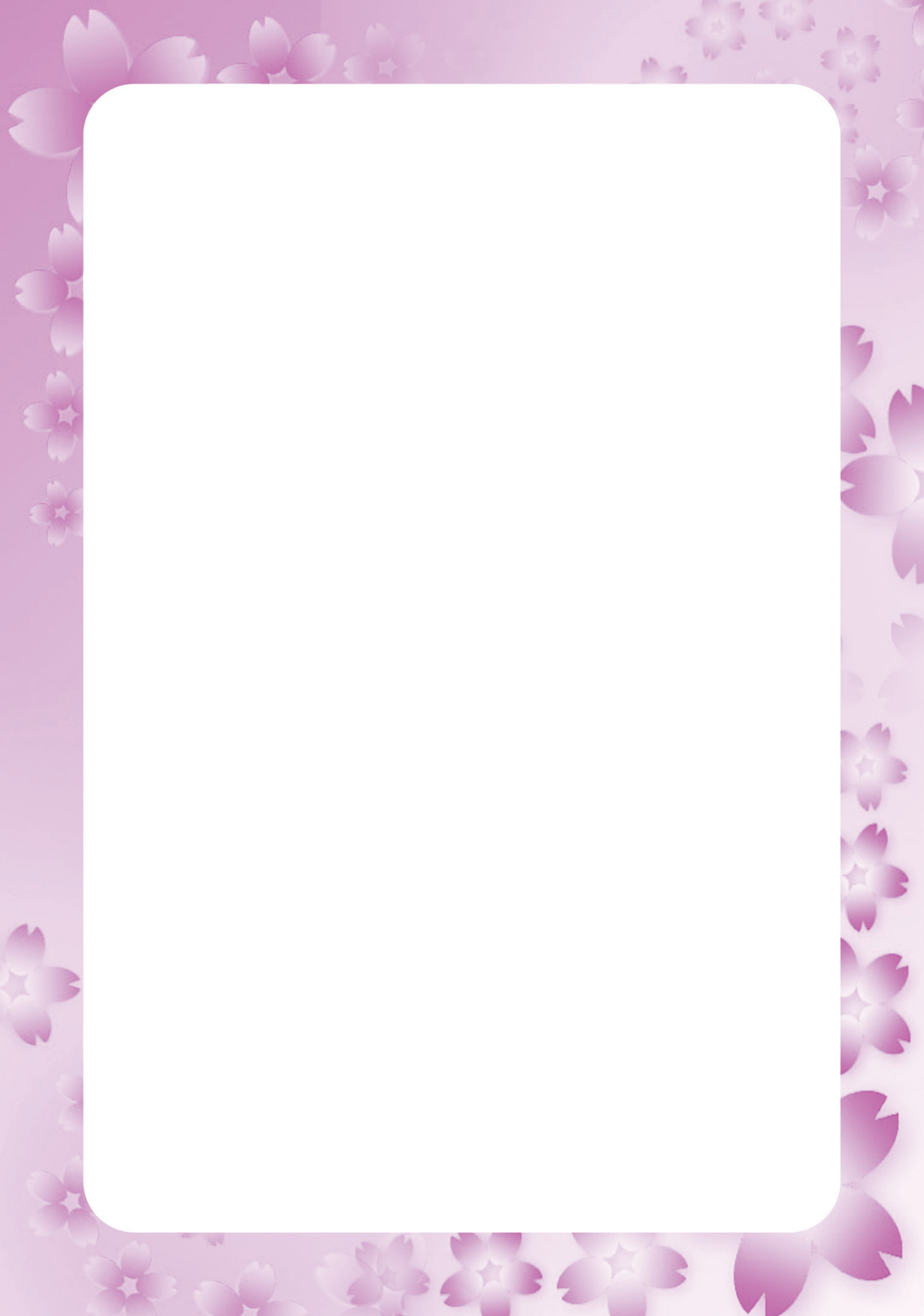
๖. การตั้งวงที่ปลายนิ้วอยู่ในระดับไหล่ การตั้งวงแบบใด
- ก. ตั้งวงบน
 - ข. ตั้งวงหน้า
 - ค. ตั้งวงกลาง
 - ง. ตั้งวงล่าง
๗. การแสดงให้รู้ว่าเหนื่อย ต้องทำอะไร
- ก. ทำท่ากระโดด
 - ข. ทำท่าโบกมือ
 - ค. ทำท่าเกาหัว
 - ง. ทำท่าหอบ
๘. องค์ประกอบดนตรีมีความสำคัญอย่างไร
- ก. ทำให้บรรเลงดนตรีเก่งขึ้น
 - ข. ทำให้บทเพลงมีความละเอียด
 - ค. ทำให้บทเพลงมีความไพเราะน่าฟัง
 - ง. ทำให้เนื้อเพลงมีความหมายแปลกใหม่
๙. ศัพท์สังคีตดนตรีไทยข้อใดเป็นเสียงร้องที่ไม่ตรงกับระดับเสียงที่ถูกต้อง
- ก. ไทว
 - ข. เพี้ยน
 - ค. เอื้อน
 - ง. ทาง
๑๐. ข้อใดไม่ใช่องค์ประกอบของดนตรี
- ก. จังหวะ
 - ข. ทำนอง
 - ค. ผู้ประพันธ์เพลง
 - ง. การประสานเสียง

หน่วยย่อยที่ ๒

จินตนาการहरษา

แบบทดสอบก่อนเรียน

หน่วยการเรียนรู้บูรณาการที่ ๘ สุนทรียศิลป์ หน่วยย่อยที่ ๒ จินตนาการพรรษา
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ จำนวน ๑๐ ข้อ ๑๐ คะแนน

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย X ทับตัวอักษรหน้าคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

๑. สีคู่ใดเป็นสีคู่ตรงข้าม
 - ก. เหลือง - ส้ม
 - ข. น้ำเงิน - เขียว
 - ค. แดง - ส้ม
 - ง. เหลือง - ม่วง
๒. ถ้าวาดภาพพื้นหลังเป็นสีม่วง ควรระบายสีในภาพด้วยสีใดจึงจะทำให้ภาพเด่นขึ้น
 - ก. เขียว น้ำเงิน
 - ข. เหลือง เขียวเหลือง
 - ค. แดง ส้มแดง
 - ง. เขียว ม่วงแดง
๓. ข้อใดสร้างสรรค์โดยไม่ต้องใช้ภาพวาดระบายสีประกอบก็ได้
 - ก. แผนภาพ
 - ข. แผนผัง
 - ค. ภาพประกอบ
 - ง. แผนภูมิ
๔. เพลงดวงจันทร์ขวัญฟ้า ต้องใช้ทำรำข้อใด
 - ก. ทำซึกแบ่งผัดหน้า
 - ข. ทำสอดสร้อยมาลา
 - ค. ทำจันทร์ทรงกลด
 - ง. ทำรำสาย
๕. ความรู้ภาษาไทย สามารถนำมาประยุกต์ใช้การแสดงนาฏศิลป์ข้อใด
 - ก. ทำรำ
 - ข. บทเจรจา
 - ค. การสร้างฉาก
 - ง. การเคลื่อนไหว

๖. การใช้ภาษาทำประกอบเพลงปลุกใจ ควรมีลักษณะอย่างไร

- ก. อ่อนช้อย
- ข. กระฉับกระเฉง
- ค. แข็งกระด้าง
- ง. เชื่องช้า

๗. การอ่านโน้ตเพลงไทย มีหลักการอ่านอย่างไร

- ก. อ่านจากซ้ายไปขวา
- ข. อ่านจากขวาไปซ้าย
- ค. อ่านท่อนใดก็ได้
- ง. อ่านจากท่อนสุดท้ายไปท่อนแรก

๘. สัญลักษณ์ทางดนตรีที่ใช้สำหรับบันทึกตัวโน้ตคืออะไร

- ก. บันไดเสียง
- ข. บรรทัด ๕ เส้น
- ค. เครื่องหมายพักเสียง
- ง. เครื่องหมายกำกับบรรทัด

๙. ตัวโน้ตตัวใดที่อัตราความยาวของเสียงสั้นที่สุด

- ก. ตัวกลม
- ข. ตัวขาว
- ค. ตัวเข็บบีสองชั้น
- ง. ตัวเข็บบีสองชั้น

๑๐. ห้องเพลงของเพลงไทยจะบันทึกตัวโน้ตได้มากที่สุดกี่ตัว

- ก. ๒ ตัว
- ข. ๓ ตัว
- ค. ๔ ตัว
- ง. ๕ ตัว

ใบงานที่ ๐๑

เรื่อง มหัตศรณีย์วงศ์ธรรมชาติ

คำชี้แจง

๑. แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม ๆ ละ ๓ คน คละชั้น
๒. ให้นักเรียนสร้างวงสี่พร้อมทั้งแสดงเส้นแบ่งวรรณะสี่และขีดโยงสี่คู่ตรงข้าม

1. ชื่อ	ชั้น	เลขที่
2. ชื่อ	ชั้น	เลขที่
3. ชื่อ	ชั้น	เลขที่
โรงเรียน		

ใบงานที่ ๐๒

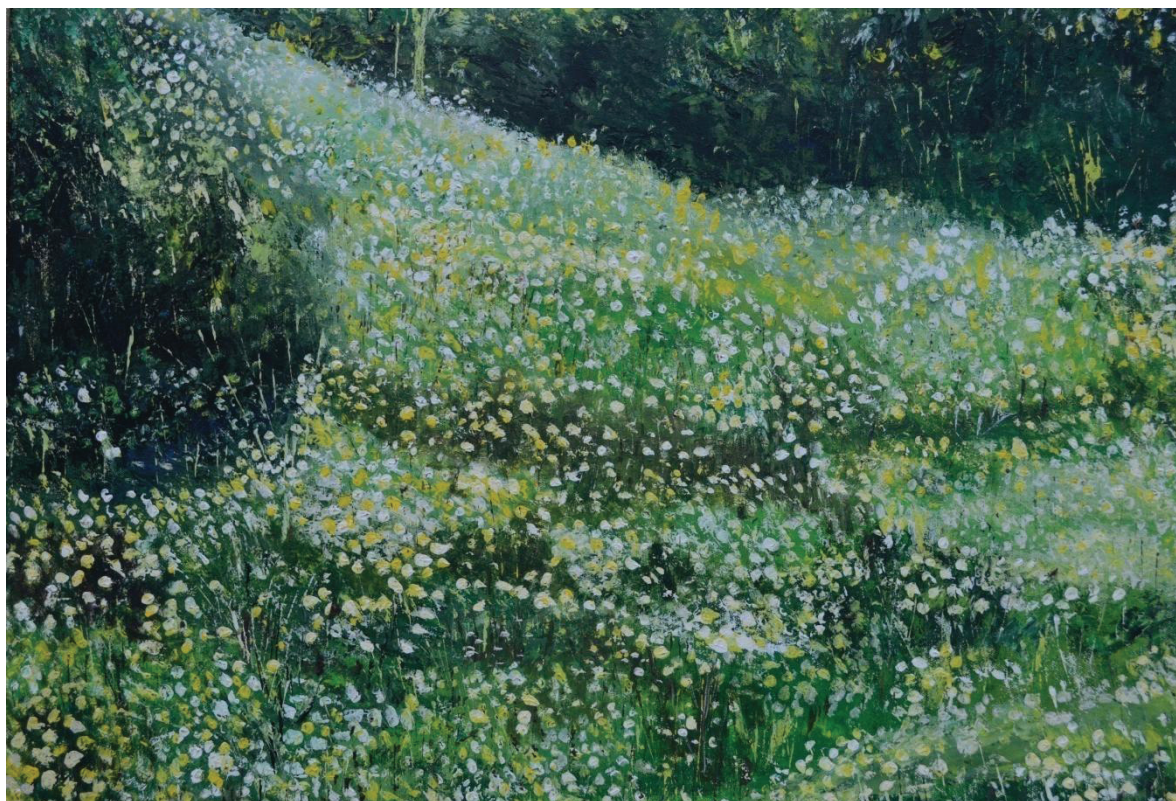
เรื่อง ธรรมชาติแสนสวย

คำชี้แจง ให้นักเรียนวาดภาพระบายสี โดยใช้สีวรรณะอุ่น หรือสีวรรณะเย็น

ชื่อ
 โรงเรียน ชั้น เลขที่

ตัวอย่างภาพที่ ๑
หน่วยย่อยที่ ๒ จินตนาการทรรษา แผนที่ ๑

ภาพสีวรรณะเย็น

ผลงานของ : ศิริ สัตถาผล

ตัวอย่างภาพที่ ๑
หน่วยย่อยที่ ๒ จินตนาการทรรษา แผนที่ ๑

ภาพสี่บรรณะอุ่น

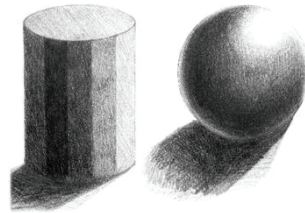

ผลงานของ : สนาม จันทรโกาะ

ใบความรู้สำหรับครูและนักเรียนที่ ๑ หน่วยย่อยที่ ๒ จินตนาการหรรษา

เรื่อง น้ำหนัก แสง-เงา วรรณะสี วงสีธรรมชาติ สีคู่ตรงข้าม

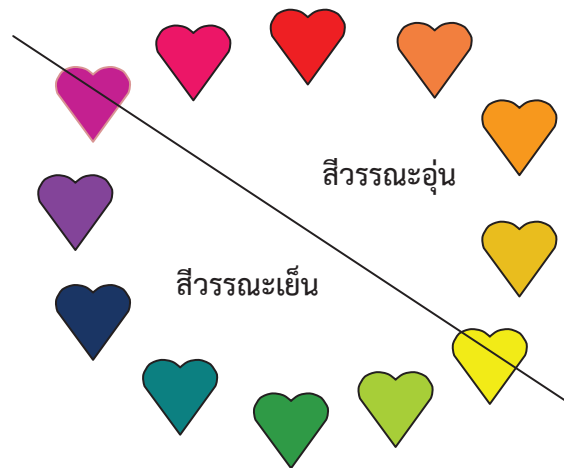
น้ำหนัก แสง - เงา ในภาพ หมายถึง ความเข้มของสีวัตถุที่เกิดจากแสงสว่างส่องมายังวัตถุต่าง ๆ แล้วสามารถมองเห็นเป็นรูปร่างรูปทรงอย่างไร นอกจากนั้นแสงเงาหรือน้ำหนักสียังบอกได้ถึงการจัดระยะ ความลึกในภาพดูมีมิติ มีความสมจริงได้ด้วย

วรรณะสี แบ่งออกเป็นวรรณะสีอุ่นและวรรณะสีเย็น

สีวรรณะอุ่น คือสีที่ให้ความรู้ร้อนแรง ตื่นเต้น รู้สึกสว่างเหมือนเวลากลางวัน

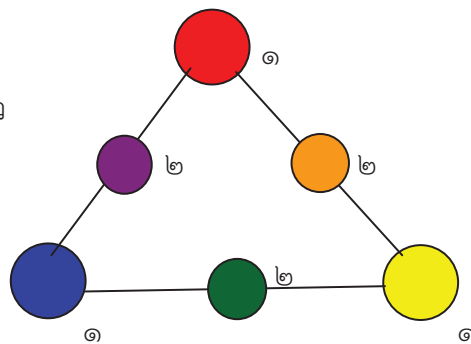
สีวรรณะเย็น คือสีที่ให้ความรู้สึกเย็นสบาย สดชื่น เยือกเย็น รู้สึกสงบเหมือนเวลากลางคืน
สีที่เป็นได้ทั้งวรรณะอุ่น - วรรณะเย็นคือ สีม่วงแดง และสีเหลือง

วงสีธรรมชาติ ได้แก่การนำแม่สีมาผสมให้เกิดสีใหม่ ประกอบด้วย

- สีขั้นที่ ๑ คือแม่สี ได้แก่ สีแดง สีเหลือง สีน้ำเงิน
- สีขั้นที่ ๒ คือสีที่เกิดจากสีขั้นที่ ๑ (แม่สี) ผสมกันในอัตราส่วนเท่ากัน จะทำให้เกิดสีใหม่ ๓

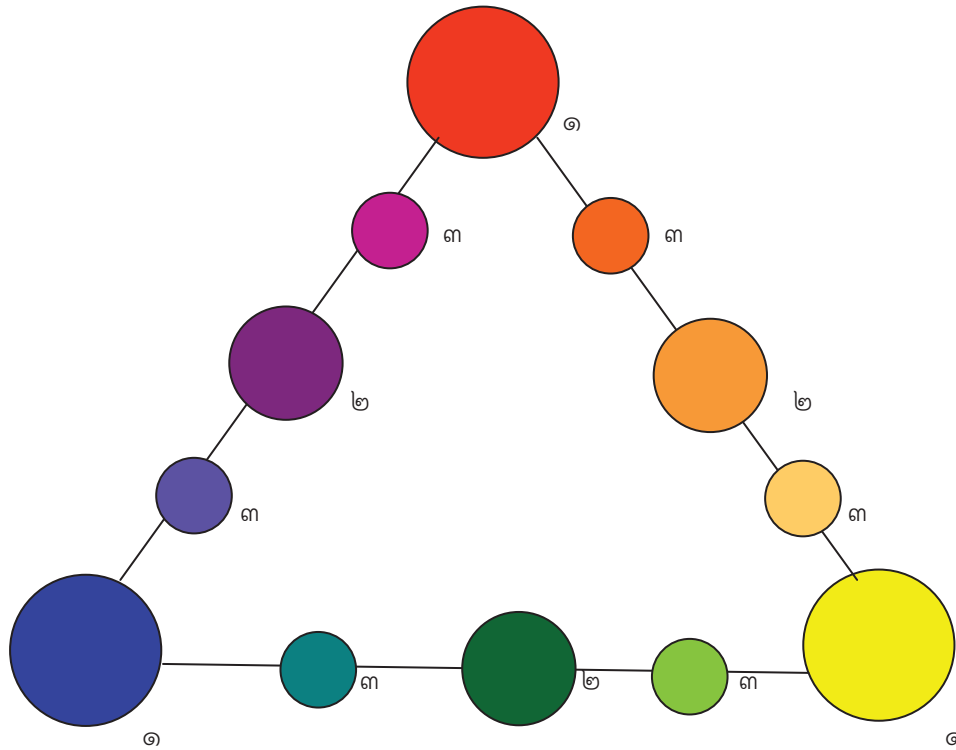
สีได้แก่ สีแดง ผสมกับสีเหลือง ได้สีส้ม
สีแดง ผสมสีน้ำเงิน ได้สีม่วง
สีเหลือง ผสมสีน้ำเงิน ได้สีเขียว

- สีชั้นที่ ๓ คือสีที่เกิดจากสีชั้นที่ ๑ ผสมกับสีชั้นที่ ๒

ในอัตราส่วนเท่ากัน จะได้สีอื่น ๆ อีก ๖ สี ได้แก่

- ๑. สีแดง ผสมกับสี ส้ม ได้สี ส้มแดง
- ๒. สีแดง ผสมกับสี ม่วง ได้สี ม่วงแดง
- ๓. สีเหลือง ผสมกับสี เขียว ได้สี เขียวเหลือง
- ๔. สีน้ำเงิน ผสมกับสี เขียว ได้สี เขียวน้ำเงิน
- ๕. สีน้ำเงิน ผสมกับสี ม่วง ได้สี ม่วงน้ำเงิน
- ๖. สีเหลือง ผสมกับสี ส้ม ได้สี ส้มเหลือง

สีคู่ตรงข้าม หรือสีตัดกัน คือ สีที่ไม่ได้เกิดจากการผสมกันของสีนั้น ๆ เช่น สีเขียว เกิดจาก สีน้ำเงิน ผสมสีเหลือง เพราะฉะนั้น สีคู่ตรงข้ามของสีเขียว คือ สีแดง หรือสังเกตง่าย ๆ สีคู่ตรงข้าม คือ สีที่อยู่ตรงกันข้ามกันในวงสีนั่นเอง

การสร้างงานศิลปะโดยนำสีตัดกันไปใช้จะทำให้ภาพดูมีชีวิตชีวา แต่ถ้าใช้มากเกินไปก็จะทำให้ภาพดูแข็งกระด้าง ดังนั้นเราสามารถใช้สีดำหรือสีขาวมาขึ้นลดความแข็งกระด้างดังกล่าวลงได้

ใบงานที่ ๐๑
เรื่อง ต่างสีสัน

คำชี้แจง

๑. แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม ๆ ละ ๓ คน คละชั้น
๒. ให้นักเรียนวาดภาพจำนวน ๓ ภาพแล้วระบายสีด้วยสีต่างกัน เช่น วาดต้นไม้ ๓ ต้น ต้นที่ ๑ ระบายด้วยดินสอสี ต้นที่ ๒ ระบายด้วยสีชอล์ค ต้นที่ ๓ ระบายด้วยสีโปสเตอร์ แล้วสังเกตความงามและความตกต่างที่เกิดขึ้น

1. ชื่อ	ชั้น	เลขที่
2. ชื่อ	ชั้น	เลขที่
3. ชื่อ	ชั้น	เลขที่
โรงเรียน		

บ ๘.๒/๗๒-๐๔

ใบงานที่ ๐๔

เรื่อง หมู่บ้านของฉัน

คำชี้แจง ให้นักเรียนวาดภาพเพื่อสร้างแผนผังหมู่บ้านของตนเอง แสดงสถานที่สำคัญของหมู่บ้าน

ชื่อ

โรงเรียน ชั้น เลขที่

ใบความรู้สำหรับครูและนักเรียนที่ ๑
หน่วยย่อยที่ ๒ จินตนาการทรรษา แผนที่ ๒
เรื่อง การสร้างงานทัศนศิลป์เป็นแผนภาพ แผนที่ และภาพประกอบ

๑. แผนภาพ คือ ภาพที่ช่วยอธิบายเรื่อง เพื่อให้เห็นภาพสิ่งที่ต้องการอธิบายให้เข้าใจง่ายขึ้น
ตัวอย่างแผนภาพ (โทษของการตัดไม้ทำลายป่า)

๒. แผนที่ คือ ภาพแสดงตำแหน่งที่ตั้งของสิ่งต่าง ๆ โดยย่อ ซึ่งวิธีการวาดแบบการมองจากที่สูง
ลงสู่ด้านล่าง ทำให้เห็นภาพรวมทั้งหมดของสถานที่เหล่านั้น
ตัวอย่างแผนที่แสดงสถานที่สำคัญในหมู่บ้าน

๓. ภาพประกอบ คือ ภาพที่ทำขึ้นเพื่อประกอบการอธิบายเรื่องราวต่าง ๆ ที่มีรายละเอียดมาก
ให้ผู้อื่นรับรู้ได้ง่ายขึ้น เช่น "ภาพประกอบเรื่องชีวิตปูเสฉวนในวันนี้"

๑

๒

๓

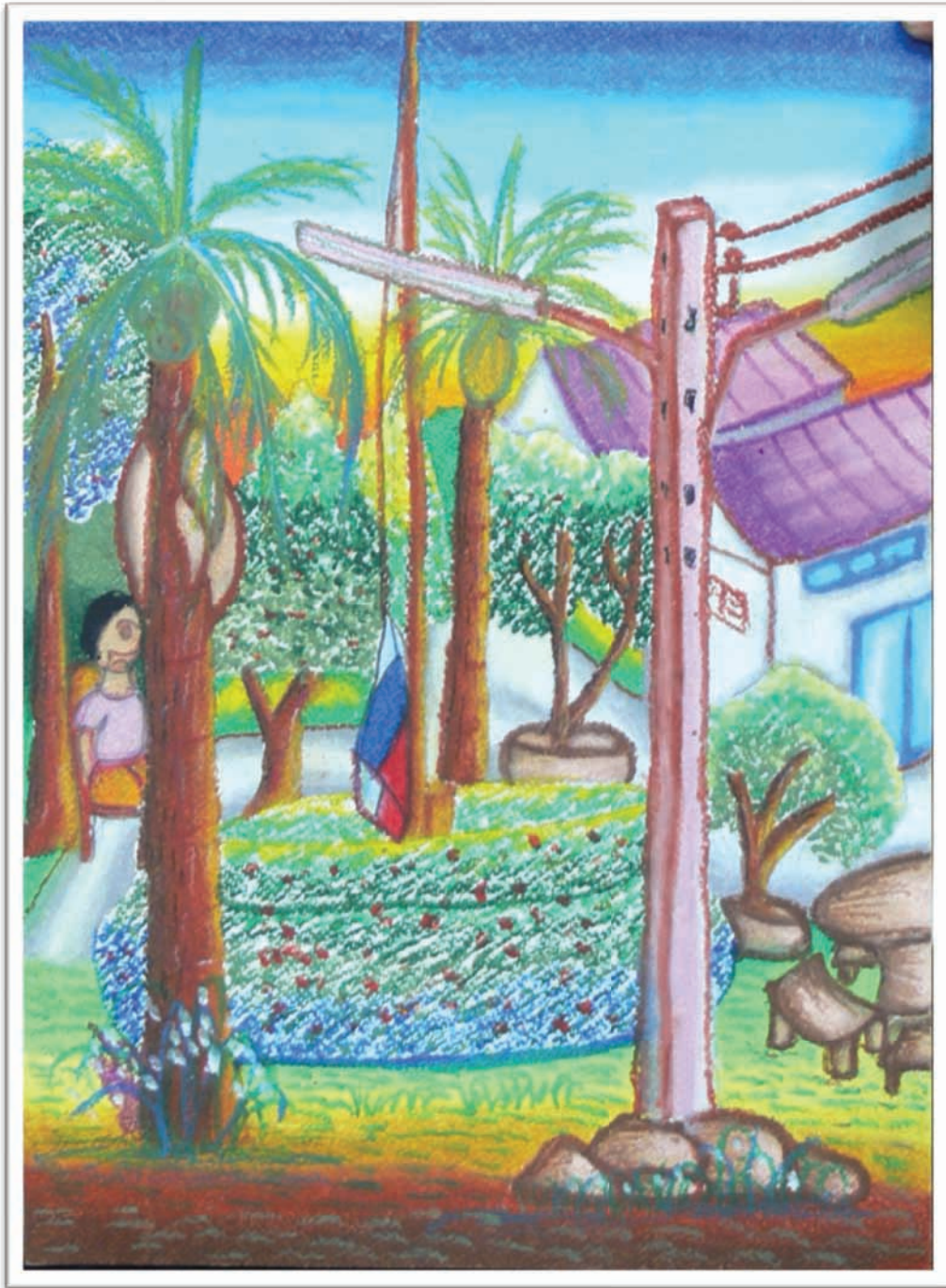

ภาพตัวอย่างที่ ๑ หน่วยย่อยที่ ๒ จินตนาการพรรษา แผนการเรียนรู้ที่ ๒
ภาพที่ระบายด้วยสีโปสเตอร์

ผลงานของ : นางสาวอาทิตย์ยา หงษ์ตัน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนบ้านหลุบเลา
สพป.สกลนคร เขต ๑

ภาพตัวอย่างที่ ๒ หน่วยย่อยที่ ๒ จินตนาการพรรษา แผนกาเรียนรู้ที่ ๒
ภาพที่ระบายด้วยสีชอล์ค

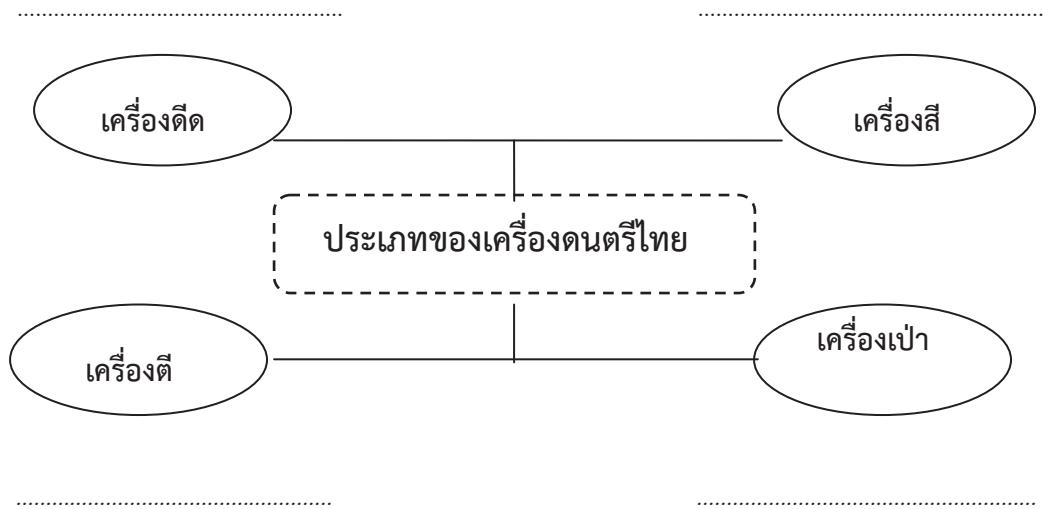

ผลงานของ : เด็กหญิงชไมพร โคตรุจน์
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนบ้านหลุมเกล้า
สพป.สกลนคร เขต ๑

ใบงานที่ ๐๑

เรื่อง ประเภทของเครื่องดนตรีไทยและสากล

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนชื่อเครื่องดนตรีไทย และดนตรีสากล

ประเภทของเครื่องดนตรีสากล

๑. เครื่องสาย ได้แก่
- ๒ เครื่องลมไม้ ได้แก่
๓. เครื่องลมทองเหลือง ได้แก่
๔. เครื่องคีย์บอร์ด ได้แก่
๕. เครื่องกระทบ ได้แก่

ชื่อ

โรงเรียน ชั้น เลขที่

ใบงานที่ ๐๒

เรื่อง การใช้และดูแลรักษาเครื่องดนตรีไทย

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนวิธีใช้และการเก็บรักษาเครื่องดนตรีไทยที่กำหนด

๑.

วิธีใช้

.....

การเก็บรักษา

.....

.....

.....

๒.

วิธีใช้

.....

การเก็บรักษา

.....

.....

.....

๓.

วิธีใช้

.....

การเก็บรักษา

.....

.....

.....

ชื่อ

โรงเรียน ชั้น เลขที่

ใบความรู้สำหรับครูและนักเรียนที่ ๑
เรื่อง ประเภทเครื่องดนตรีสากล

๑. ...กีตาร์โปร่ง.....

๓. ...ไวโอลิน.....

๔. ...แซ็กโซโฟน.....

๔. ...เฟรนช์ฮอร์น.....

๕. ...ไซโลโฟน.....

๖. ...หีบเพลงชัก.....

ประเภทเครื่องดนตรี

๑. เครื่องสาย ได้แก่ กีตาร์โปร่ง ไวโอลิน.....
๒. เครื่องลมไม้ ได้แก่ แซ็กโซโฟน.....
๓. เครื่องลมทองเหลือง ได้แก่ เฟรนช์ฮอร์น.....
๔. เครื่องคีย์บอร์ด ได้แก่ หีบเพลงชัก.....
๕. เครื่องกระทบ ได้แก่ ไซโลโฟน.....

ใบความรู้สำหรับครูและนักเรียนที่ ๒

เรื่อง วิธีการใช้และการดูแลรักษาเครื่องดนตรีไทย

ประเภทเครื่องดีด จะเข้

๑. วิธีการนั่งบรรเลงจะเข้ ให้นั่งพับเพียบตัวตรง ด้านกระพุ้งอยู่ด้านซ้ายมือของผู้บรรเลง ลูกบิดอยู่ด้านขวามือของผู้บรรเลงมือซ้ายใช้สำหรับกดนมจะเข้ มือขวาสำหรับพันไม้ดีด และดีดสายจะเข้
๒. การอุ้มจะเข้ ต้องอุ้มให้ขนานกับพื้น โดยนำกระพุ้งแนบด้านข้างลำตัวผู้ถือจะเข้
๓. การทำความสะอาดจะเข้ควรใช้ผ้าที่มีความนุ่มชุ่มน้ำหมาดๆ ใช้ห่อด้วยผ้าเพื่อกันฝุ่นละออง

ประเภทเครื่องตี ระนาดเอก

๑. ลักษณะการบรรเลงระนาดผู้บรรเลงนั่งพับเพียบหรือขัดสมาธิ โดยให้ลำตัวอยู่กึ่งกลางของแท่นระนาด การจับไม้ระนาด ให้นิ้วชี้อยู่ด้านบนของก้านไม้ นิ้วโป้งอยู่ด้านข้างนิ้วกลางนิ้วนางนิ้วก้อยกำอยู่ใต้ไม้
๒. เมื่อบรรเลงเสร็จต้องปลดเชือกคล้องหุระนาดด้านซ้ายมือลงเพื่อป้องกันไม่ให้เชือกปรับน้ำหนักของผืนตลอดเวลา
๓. ควรเก็บไม้ระนาดไว้ได้ราง ไม่วางทิ้งบนพื้น หรือวางบนผืนระนาด เพราะอาจจะหักได้ ในกรณีนั่งทับ

ประเภทเครื่องสี ซอด้วงและซออู้

๑. ผู้บรรเลงควรขึ้นสายซอ และเลื่อนหย่องหรือหมอนให้อยู่กึ่งกลางของหน้าซอ จากนั้นเทียบเสียงของซอตามประเภทซอนั้นๆ ผู้บรรเลงนั่งตัวตรง มือซ้ายจับคันทซอเพื่อกด สายซอ มือขวา จับคันทซอ
๒. เมื่อบรรเลงเสร็จ ควรลดสายและปลดหย่อง เลื่อนหมอนขึ้นไว้บนขอบกะโหลกซอ
๓. ควรใช้ผ้าที่มีความนุ่มและแห้งเช็ดซอทุกครั้งจากการบรรเลงเสร็จ ควรใส่ถุงเก็บเพื่อสะดวกในการเก็บ

ประเภทเครื่องเป่า ขลุ่ย และปี่

๑. ทำนั่งในการเป่า ผู้เป่าสามารถนั่งได้ทั้งท่าพับเพียบและนั่งขัดสมาธิ นั่งตัวตรง ยกมือทั้งสองข้างให้แขนทั้งสองข้างกางออกพอประมาณ ไม่หนีบแขน จับขลุ่ยและปี่ในท่าสบาย โดยใช้มือ ขวาอยู่ด้านบนมือซ้ายอยู่ด้านล่าง
๒. การทำความสะอาดโดยการนำส่วนที่เปียกน้ำลายไปล้างด้วยน้ำสะอาดส่วนใดที่ไม่ถูก น้ำลายให้ใช้ผ้าเช็ด
๓. ไม่ควรวางขลุ่ยหรือปี่ไว้กับพื้น สามารถถลิ่ง หรือตากทำให้แตกได้ เก็บใส่กล่องหรือถุงให้เรียบร้อย

ใบงานที่ ๐๑

เรื่อง การอ่าน เขียนโน้ตดนตรีไทย

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่าน เขียนโน้ตเพลงไทยอย่างง่าย ๆ ๑ เพลง

เพลง.....งามแสงเดือน.....

ชื่อ

โรงเรียน ชั้น เลขที่

ใบงานที่ ๐๒

เรื่อง การอ่าน และเขียนตัวโน้ตดนตรีสากล

ตอนที่ ๑

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่าน และ เขียนตัวโน้ตดนตรีสากลที่กำหนดให้

ตอนที่ ๒

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่าน เขียนตัวโน้ตดนตรีสากล ตามที่กำหนด

๑. โน้ตตัวกลม
๒. โน้ตตัวขาว
๓. โน้ตตัวดำ
๔. โน้ตตัวเข็บบีต ๑ ชั้น
๕. กุญแจซอล

ชื่อ

โรงเรียน ชั้น เลขที่

ใบความรู้สำหรับครูและนักเรียนที่ ๑

เรื่อง โน้ตดนตรีไทยและโน้ตดนตรีสากล

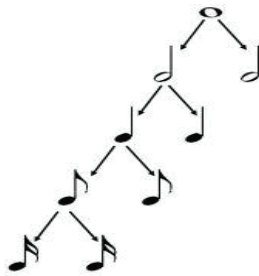
โน้ตดนตรี คือ เครื่องหมายที่แทนค่าเสียงดนตรี เพื่อให้มีความเป็นสากลในการบันทึกโน้ตดนตรีให้นักดนตรีเล่น เราจะแบ่งพิจารณาใน ๒ ลักษณะคือ

๑. ระดับเสียงสูงต่ำของโน้ตดังกล่าว โดยสามารถทราบจากระบบ "บรรทัด ๕ เส้น"

๒. การกำหนดค่าความสั้นยาวของเสียงโดยจะทราบจากลักษณะของตัวโน้ต ดังนี้

๑. โน้ตตัวกลม
๒. โน้ตตัวขาว
๓. โน้ตตัวดำ
๔. โน้ตเข็บบัด ๑ ชั้น
๕. โน้ตเข็บบัด ๒ ชั้น

- เท่ากับ ๔ จังหวะ
เท่ากับ ๒ จังหวะ
เท่ากับ ๑ จังหวะ
เท่ากับ ๑/๒ จังหวะ
เท่ากับ ๑/๔ จังหวะ

ประเภทของกุญแจประจำหลัก

กุญแจประจำหลักในการบันทึกดนตรีสมัยใหม่มีใช้อยู่เพียงสามชนิดคือ กุญแจซอล กุญแจโด และ กุญแจฟา ซึ่งกุญแจแต่ละชนิดจะอ้างถึงเสียงซอล โด และฟา ตามลำดับ ตามตำแหน่งที่กุญแจนั้นได้ไปคาบเกี่ยวไว้บนบรรทัด เส้นและช่องอื่นๆ ก็จะสัมพันธ์กับโน้ตบนเส้นนั้น

กุญแจซอล เสียงซอลที่อยู่เหนือเสียงโดกลาง ตำแหน่งที่คาบเกี่ยวส่วนโค้งกันหอยตรงกลาง

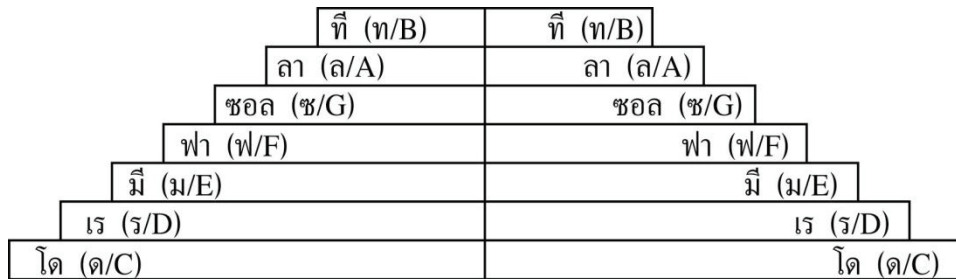
กุญแจโด เสียงโดกลาง ตำแหน่งที่คาบเกี่ยวกึ่งกลางกุญแจโด

กุญแจฟา เสียงฟาที่อยู่ใต้เสียงโดกลางตำแหน่งที่คาบเกี่ยวหัวของกุญแจหรือระหว่างสองจุด

ใบความรู้สำหรับครูและนักเรียนที่ ๒
เรื่อง โน้ตดนตรีไทยและโน้ตดนตรีสากล

แผนภาพขั้นบันไดระดับเสียงดนตรี

เพลงงามแสงเดือน

งามแสงเดือนมาเยือนส่องหล้า
เราเล่นเพื่อสนุก
ขอให้เล่นฟ้อนรำ

งามใบหน้าเมื่ออยู่วงรำ (ซ้า)
เปลื้องทุกข์วายระกำ
เพื่อสามัคคีเอย

เพลงงามแสงเดือน

---	ด	- ฟ - ร	- ด - ด	- ล ด ล	---	ซ	- ฟ - ร	-- ด ร	- ฟ - ฟ
---	ด	- ฟ - ร	- ด - ด	- ล ด ล	---	ซ	- ฟ - ร	-- ด ร	- ฟ - ฟ
----		- ด - ล	---	ซ	ล ซ ฟ ร	----	- ฟ - ล	-- ด ล	ซ ฟ - ซ
---	ซ	ล ซ ฟ ร	----		- ฟ - ซ	- ซ ฟ ร	- ด - ฟ	- ร ด ล	- ซ - ฟ

ใบงานที่ ๐๓

เรื่อง การประดิษฐ์ทำร่ำสร้างสรรค์ประกอบเพลงขอไทยอยู่เป็นไทย

คำชี้แจง ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มวางแผนและปรึกษากันเพื่อปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ต่อไปนี้

๑. ศึกษาเนื้อเพลงขอไทยอยู่เป็นไทย เรื่อง การประดิษฐ์ทำร่ำสร้างสรรค์ประกอบเพลงขอไทยอยู่เป็นไทย

๒. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มคิดประดิษฐ์ทำร่ำประกอบเพลงขอไทยอยู่เป็นไทย คิดทำทางประกอบเพลง ออกมานำเสนอผลงานที่ละกลุ่ม

๓. ให้นักเรียนออกแบบการแปรแถวเพลงขอไทยอยู่เป็นไทย อย่างน้อย ๔ รูปแบบการแปรแถว ออกมานำเสนอผลงานที่ละกลุ่ม

เพลงขอไทยอยู่เป็นไทย

ขอไทยเราอยู่เป็นไทย

ขอปวงหมู่ประชา

ใครกล้ำมาผจญ

ขอไทยเราอยู่คู่ฟ้า

ไทยเป็นสุขและสมบูรณ์พูนผล

จงให้ศัตรูทุกคนแพ้ไทยมลายไป

ใบความรู้สำหรับครูและนักเรียนที่ ๑

เรื่อง หลักและวิธีการประดิษฐ์นาฏศิลป์

การแสดงประเภทสร้างสรรค์ปรับปรุงขึ้นใหม่นี้ ลักษณะท่ารำไม่ตายตัว จะมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาขึ้นอยู่กับเหตุการณ์ ตัวบุคคลตลอดจนฝีมือและความสามารถของผู้แสดงการประดิษฐ์สร้างสรรค์ท่ารำเป็นการนำความรู้จากการฝึกหัดนาฏศิลป์ไทย เช่น การฝึกหัดนาฏศิลป์เบื้องต้น นาฏยศัพท์ การใช้ท่าทางเพื่อสื่อความหมายมาใช้ในการประดิษฐ์ท่ารำ ดังนั้นการประดิษฐ์สร้างสรรค์ท่ารำ จึงมีขั้นตอนจากง่ายไปหายาก โดยเริ่มจากขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

๑. การเคลื่อนไหวร่างกาย

การเคลื่อนไหวร่างกายประกอบเพลงเป็นการประดิษฐ์สร้างสรรค์ท่ารำอย่างอิสระโดยใช้ให้ฟังเพลงแล้วเคลื่อนไหวร่างกายพร้อมกับเสียงเพลง การเคลื่อนไหวร่างกายอย่างอิสระนี้ เคลื่อนไหวร่างกายโดยกระแทกจังหวะเพียงอย่างเดียวเพื่อเลียนแบบธรรมชาติตามจินตนาการของตนเอง การใช้ภาษาท่าทางเพื่อสื่อความหมาย

การใช้ภาษาท่าทางเพื่อบ่งบอกความหมายนับว่าเป็นสิ่งสำคัญมาก เนื่องจากนาฏศิลป์ไทยเป็นสาระที่ว่าด้วยการพ่อนรำ ดังนั้น การประดิษฐ์ท่ารำต้องคำนึงถึงการพ่อนรำที่สื่อความหมายตามเนื้อร้อง โดยใช้ท่าทางเพื่อสื่อความหมายแทนคำพูดซึ่งอาจเป็นท่าทางเพื่อเลียนแบบธรรมชาติหรือสัตว์

๒. การใช้ท่าทางแทนคำพูดหรือใช้ภาษานาฏศิลป์ประกอบเพลง

การประดิษฐ์ท่ารำโดยท่าทางแทนคำพูดหรือใช้ภาษานาฏศิลป์ประกอบเพลง เป็นการใช้ท่าทางบ่งบอกความหมายตามเนื้อเพลง ด้วยการร้อยเรียงแต่ละท่ารำมารำประกอบเพลง โดยใช้ท่าทางเพื่อสื่อความหมายของเพลงนั้น ๆ ในขั้นตอนจะต้องนำหลักนาฏศิลป์ไทยมาใช้ในการประดิษฐ์ท่ารำ กล่าวคือ แทนที่จะให้ผู้เรียนแสดงท่าทางอย่างอิสระและใช้ท่าทางตามแล้วยังต้องนำท่าทางเหล่านั้นมาประดิษฐ์ให้สวยงามถูกต้องตามหลักนาฏศิลป์ไทยด้วยซึ่งการประดิษฐ์ท่ารำประกอบเพลงจำเป็นต้องคำนึงถึงหลักนาฏศิลป์ไทย ดังนี้

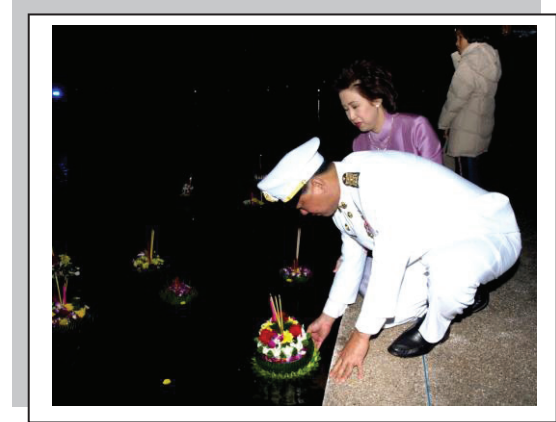
๒.๑ การใช้ท่าทางสื่อความหมายตามหลักนาฏศิลป์ไทย เช่น หากต้องการสื่อความหมายว่าสวยงาม ก็จะใช้ท่าเฉิดฉิน หรือหากจะประดิษฐ์ท่ารำในท่ารับช่วงทำนองเพลง ก็จะใช้ท่าสูงแล้วลงมาจนถึงท่าต่ำ เช่น สอดสูง ฆาลา ช้านางนอน เป็นต้น

๒.๒ การหลีกเลี่ยงการใช้ท่าซ้ำเพื่อสื่อความหมาย หากเนื้อร้องมีเนื้อร้องที่มีความหมายใกล้เคียงกัน ก็จะไม่ใช้ท่าซ้ำ ๆ กันในการสื่อความหมาย แต่จะใช้ท่าอื่น ๆ ที่บอกความหมายตามเนื้อร้องได้ถูกต้อง เช่น เนื้อร้องที่ว่า “โสมนัสเปรมปรีดี” เป็นต้น

๒.๓ การใช้ท่าทางสื่อความหมายต้องคำนึงถึงความสัมพันธ์ของผู้แสดงให้ความสัมพันธ์สอดคล้องสวยงามกลมกลืนกัน ในการประดิษฐ์ท่ารำ ระบุว่า ผู้ประดิษฐ์ท่ารำต้องคำนึงถึงความสัมพันธ์ของผู้แสดงทุกคน ให้มีท่ารำสัมพันธ์และสอดคล้องกลมกลืนกัน เช่น การประดิษฐ์ท่าคู่ การสอดสูงเข้าหากันหรือออกจากกัน หรือการเข่าวางด้วยท่ารำที่กลมกลืนกัน เป็นต้น

๒.๔ การประดิษฐ์ทำรำประกอบเพลงต้องคำนึงถึงวุฒิภาวะของผู้เรียนด้วย เนื่องจากผู้เรียนในแต่ละระดับชั้นจะประดิษฐ์ทำรำยากง่ายแตกต่างกันออกไป เช่น ผู้เรียนระดับประถมศึกษา ก็ควรจะใช้ทำรำที่ง่ายไม่ซับซ้อน และเนื้อเพลงจะต้องไม่ยาวมาก ส่วนใหญ่ทำรำจะเป็นการใช้ท่าทางสื่อความหมายแทนคำพูด และจะใช้ภาษานาฏศิลป์น้อย แต่จะใช้ท่าทางธรรมชาติมาประดิษฐ์ทำรำมากที่สุด เพราะง่ายแก่การเลียนแบบและจดจำเหมาะสมกับวัยเรียน เป็นต้น

เปรียบเทียบท่าทางจากธรรมชาติมาประดิษฐ์สร้างสรรค์เป็นทำรำ ท่าทางธรรมชาติ

ทำรับกระทงพระประทีปพระราชทาน

ทำลอยกระทง

ที่มา : สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสกลนคร. ๒๕๕๖

ประดิษฐ์สร้างสรรค์เป็นทำรำ

ใบกิจกรรมที่ ๐๓

เรื่อง รำวงมาตรฐาน

คำชี้แจง ๑. ให้นักเรียนฝึกร้องเพลงรำวงมาตรฐานเพลงดวงจันทร์ขวัญฟ้า พร้อมแสดงท่าข้างประสานงา ท่าจันทร์ทรงกลด ฝึกซ้อมให้คล่อง

๒. จับคู่ชาย - หญิง แล้วจัดกลุ่ม ๆ ละ ๔ - ๕ คู่ ออกมาแสดงท่ารำประกอบเพลงหน้าชั้นเรียน

เพลงดวงจันทร์ขวัญฟ้า

คำร้อง ท่านผู้หญิงละเอียด พิบูลสงคราม

ทำนอง ครูเอื้อ สุนทรสนาน

ดวงจันทร์ขวัญฟ้า
จันทร์ประจําราตรี
ที่เทิดทูนคือชาติ
ถนอมแนบสนิทใน

ชื่นชีวาขวัญฟ้า
แต่ขวัญฟ้าประจําใจ
เอกราชอธิปไตย
คือขวัญใจพี่เอย

ใบความรู้สำหรับครูและนักเรียนที่ ๑

รำวง มีกำเนิดมาจาก รำโทน เป็นการละเล่นพื้นเมืองของภาคกลาง ในการฟ้อนรำจะใช้จังหวะโทน ตีตามหน้าทับ จึงเรียกการฟ้อนรำแบบนี้ว่า รำโทน

รำวงมาตรฐาน เป็นท่ารำท่าหนึ่งประจำชาติไทย ที่มีการพัฒนาให้มีความเป็นมาตรฐานบทเพลงที่ใช้ในการรำวงมาตรฐาน

เพื่อเชิดชูศิลปะการละเล่นพื้นเมืองนี้ให้มีระเบียบเรียบร้อย เป็นแบบฉบับอันดีงามตามแบบนาฏศิลป์ของไทย กรมศิลปากรจึงได้สร้างบทร้องขึ้นใหม่ ๔ บท คือ งานแสงเดือน ชาวไทย รำมาชิมารำ คั่นเดือน หงาย พร้อมทั้งท่ารำที่สวยงาม ถูกต้องตามแบบนาฏศิลป์ไทย และกรมศิลปากรได้เปลี่ยนชื่อใหม่ จากที่เรียกว่า รำโทน เป็นรำวง เพราะผู้เล่นร่วมวงกันเล่นและเคลื่อนย้ายเวียนไปเป็นวง

ต่อมาท่านผู้หญิงละเอียด พิบูลสงคราม ได้แต่งบทขับร้องเพิ่มเติมใหม่อีก ๖ เพลง คือ ดอกไม้ของชาติ ดวงจันทร์วันเพ็ญ หญิงไทยใจงาม ยอดชายใจหาญ ดวงจันทร์ขวัญฟ้า และ บูชานักรบ โดยมีกรมประชาสัมพันธ์และกรมศิลปากรเป็นผู้ประดิษฐ์ทำนอง และกรมศิลปากรเป็นผู้ประดิษฐ์ท่ารำ

ปัจจุบันมีผู้นำเอาไปเล่นสลับ เต้น ลีลาศ กรมศิลปากรจึงได้ปรับปรุงโดยมีจุดประสงค์เพื่อให้เป็นระเบียบเรียบร้อย เป็นแบบฉบับมาตรฐานและสะดวกในการเผยแพร่มาตรฐานศิลป์ของไทยต่อไป จึงเรียกว่า รำวงมาตรฐาน

เนื้อร้อง ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย จังหวะสนุกสนาน ความหมายเพลงส่วนใหญ่ มุ่งให้เห็น ศิลปวัฒนธรรมของชาติ ยกย่องความสามารถของบรรพบุรุษนักรบไทย และความงามความสามารถของหญิงไทยสมัยโบราณ

วิธีแสดง

๑. ก่อนการแสดงแต่ละเพลงจะมีการบรรเลงดนตรีนำ ๑ วรรค เพื่อให้ผู้แสดงเตรียมตัวตั้งต้นจังหวะพร้อมกัน
๒. แสดงจับเป็นคู่ชาย - หญิง รำกันเป็นวงกลม
๓. จำนวนผู้แสดงขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของสถานที่
๔. ระยะห่างระหว่างคู่ไม่ห่างหรือชิดกันจนเกินไป ขณะรำควรรักษาวางไม่ให้เบียดหรือขาดตอน
๕. ก่อนการแสดงชาย - หญิง ต้องทำความเคารพซึ่งกันและกันเพื่อถือว่าเป็นการให้เกียรติต่อคู่รำของตน โอกาสที่แสดงงานประเพณีรื่นเริงต่างๆ

เครื่องแต่งกาย แบ่งเป็น ๓ ประเภท

- แบบไทยพื้นเมือง
- แบบไทยสากลนิยม
- แบบไทยประยุกต์

เครื่องดนตรี ได้แก่ ระนาดเอก ซ้องวงใหญ่ โทน กรับ ฉิ่ง ฉาบ

เพลงหญิงไทยใจงาม

คำร้อง ท่านผู้หญิงละเอียด พิบูลสงคราม
เดือนพรดาวแวววาระยับ
ดวงหน้าโสภะเพียงเดือนเพ็ญ
ขวัญใจหญิงไทยส่งศรีชาติ
เกียรติยศก้องปรากฏทั่วคาม

ทำนอง ครูเอื้อ สุนทรสนาน
แสงดาวประดับส่องให้เดือนงามเด่น
คุณความดีที่เห็นเสริมให้เด่นเลิศงาม
รูปงามวิลาสใจกล้าจากรื่องนาม
หญิงไทยใจงามยิ่งเดือนดาวพรดาวแพรว

ท่าทาง	ท่ารำ	บทเพลง	วิธีแสดง
	พรหมสี่หน้า	เดือนพรดาว	มือทั้งสองจับคว่ำระดับวง กลาง แล้วสอดจับขึ้นไปตั้ง วงบัวบาน
	ยุงพ้อนหาง	ดาวแวววาระยับ	มือทั้งสองค่อยๆ ลดวงบัว บานลงมา ส่งมือทั้งสองไป ด้านหลัง แขนตั้งคว่ำมือ ปลายนิ้วชี้ตื้น เป็นท่ายุง พ้อนหาง แล้วเปลี่ยนเป็น ท่าเชื่อมคือจับคว่ำ การ ก้าวเท้าเช่นเดียวกับเพลง "คืนเดือนหงาย"
	พรหมสี่หน้า	แสงดาวประดับ	ปฏิบัติท่ารำเหมือนท่า พรหมสี่หน้า
	ยุงพ้อนหาง	ส่องให้เดือนงามเด่น	ปฏิบัติท่ารำเหมือนท่า ยุง พ้อนหาง

ท่าทาง	ท่ารำ	บทเพลง	วิธีแสดง
	พรหมสีหน้า	ดวงหน้า	ปฏิบัติท่ารำเหมือนท่าพรหมสีหน้า
	ยุงพ้อนหาง	โศภาเพียงเดือนเพ็ญ	ปฏิบัติท่ารำเหมือนท่า ยุงพ้อนหาง
	พรหมสีหน้า	คุณความดีที่เห็น	ปฏิบัติท่ารำเหมือนท่าพรหมสีหน้า
	ยุงพ้อนหาง	เสริมให้เด่นเลิศงาม	ปฏิบัติท่ารำเหมือนท่ายุงพ้อนหาง
	พรหมสีหน้า	ขวัญใจ	ปฏิบัติท่ารำเหมือนท่าพรหมสีหน้า
	ยุงพ้อนหาง	หญิงไทยสงศรีชาติ	ปฏิบัติท่ารำเหมือนท่ายุงพ้อนหาง

ท่าทาง	ท่ารำ	บทเพลง	วิธีแสดง
	พรหมสีหน้า	รูปงามวิลาส	ปฏิบัติท่ารำเหมือนท่าพรหมสีหน้า
	ยุงพ้อนหาง	ใจกล้าจางเรื่องนาม	ปฏิบัติท่ารำเหมือนท่ายุงพ้อนหาง
	พรหมสีหน้า	เกียรติยศ	ปฏิบัติท่ารำเหมือนท่าพรหมสีหน้า
	ยุงพ้อนหาง	ก้องปรากฏทั่วคาม	ปฏิบัติท่ารำเหมือนท่ายุงพ้อนหาง
	พรหมสีหน้า	หญิงไทยใจงาม	ปฏิบัติท่ารำเหมือนท่าพรหมสีหน้า
	ยุงพ้อนหาง	ยิงเดือนดาวพราว แพรว	ปฏิบัติท่ารำเหมือนท่ายุงพ้อนหาง

เพลงชาวไทย

คำร้อง จมื่นมานิตยน์เรศ (นายเฉลิม เศวตนันท์)

ทำนอง อาจารย์มนตรี ตราโมท

ชาวไทยเจ้าเอ๋ย
 การที่เราได้เล่นสนุก
 เพราะชาติเราได้เสรี
 เราจึงควรช่วยชูชาติ
 เพื่อความสุขเพิ่มพูน

ขออย่าละเลยในการทำหน้าที่
 เปลื้องทุกข์สบายอย่างนี้
 มีเอกราชสมบูรณ์
 ให้แก่งกวางเจดจำรัฐ
 ของชาวไทยเรา เอย

การใช้เท้าประกอบท่ารำ

ย้ำเท้าตามจังหวะเพลง โดยเริ่มจากเนื้อเพลง “ชาว” ให้ย้ำเข้าซ้าย

ท่าทาง	ท่ารำ	บทเพลง	อธิบายท่ารำ
	ชักแบ่งผัดหน้า	ชาวไทยเจ้าเอ๋ย	จับมือขวาลักษณะจับปรก ข้างระดับศีรษะ มือซ้ายวง หน้าอยู่ระดับปาก เอียง ขวา ลดแขนเลื่อนมือขวา ลงมาอยู่ระดับอก ปล่อยจับ เป็นแบ่มือหงาย มือซ้ายจับ คว่า
	ชักแบ่งผัดหน้า	ขออย่าละเลยในการ ทำหน้าที่	มือซ้ายเลื่อนมาเป็นจับปรก ข้างด้านซ้าย ส่วนมือขวา ตั้งวงหน้า เอียงซ้าย ลดแขนเลื่อนมือมาอยู่ ระดับอก มือซ้ายปล่อยจับ เป็นแบหงาย มือขวาจับ คว่าทำท่าเช่นนี้สลับไปมา จนจบเพลงส่วนเท้าย้ำไป ทุกจังหวะของเพลง เปลี่ยน มือทุกจังหวะที่ ๗

ท่าทาง	ท่ารำ	บทเพลง	อธิบายท่ารำ
	ซึกแบ่งผัดหน้า	การที่เราได้เล่น สนุก	ปฏิบัติตามท่ารำ “ชาวไทย เจ้าเอ๋ย”
	ซึกแบ่งผัดหน้า	เปลื้องทุกข์สบายอย่าง นี้	ปฏิบัติตามท่ารำ “ขออย่า ละเลยในการทำหน้าที่”
	ซึกแบ่งผัดหน้า	เพราะชาติเราได้ เสรี	ปฏิบัติตามท่ารำ “ชาวไทย เจ้าเอ๋ย”
	ซึกแบ่งผัดหน้า	มีเอกราชสมบูรณ์	ปฏิบัติตามท่ารำ “ขออย่า ละเลยในการทำหน้าที่”
	ซึกแบ่งผัดหน้า	เราจึงควรช่วยชู ชาติ	ปฏิบัติตามท่ารำ “ชาวไทย เจ้าเอ๋ย”

ท่าทาง	ท่ารำ	บทเพลง	อธิบายท่ารำ
	ซึกแบ่งผัดหน้า	ให้แก่งกาจเจ็ดจำรูญ	ปฏิบัติตามท่ารำ “ขออย่า ละเลยในการทำหน้าที่”
	ซึกแบ่งผัดหน้า	เพื่อความสุข เพิ่มพูน	ปฏิบัติตามท่ารำ “ชาวไทย เจ้าเอ๋ย”
	ซึกแบ่งผัดหน้า	ของชาวไทยเรา เอย	ปฏิบัติตามท่ารำ “ขออย่า ละเลยในการทำหน้าที่”

การปฏิบัติท่าซึกแบ่งผัดหน้า

เพลงดวงจันทร์ขวัญฟ้า

คำร้อง ท่านผู้หญิงละเอียด พิบูลสงคราม
ดวงจันทร์ขวัญฟ้า
จันทร์ประจําราตรี
ที่เทิดทูนคือชาติ
ถนอมแนบสนิทใน

ทำนอง ครูเอื้อ สุนทรสนาน
ชื่นชีวาขวัญฟ้า
แต่ขวัญฟ้าประจําใจ
เอกราชอธิปไตย
คือขวัญใจพี่เอย

ท่าทาง	ท่ารำ	บทเพลง	วิธีแสดง
	ท่าซ่างประสานงา	ดวงจันทร์ขวัญฟ้า	ก้าวขวา มือทั้งสองจับคว่ำ แขนงอเล็กน้อย ก้าวเท้า ซ้ายพร้อมทั้งพลิกฝ่ามือขึ้น เป็นจีบหางย แขนตั้งยื่น ไปตรงหน้า เท้าขวาวาง หลัง ศีรษะ เอียงซ้าย (ท่า ซ่างประสานงา)
	ท่าจันทร์ทรงกลด แปลง	ชื่นชีวาขวัญฟ้า	ก้าวเท้าซ้าย พร้อมกับม้วน มือที่จีบหางย เปลี่ยนเป็น ตั้งวงหน้า ก้าวเท้า ขวา เท้าซ้ายวางหลัง ศีรษะ เอียงขวา
	ท่าซ่างประสานงา	จันทร์ประจําราตรี	ปฏิบัติเหมือนท่า “ดวง จันทร์ขวัญฟ้า” (ท่าซ่าง ประสานงา)
	ท่าจันทร์ทรงกลด แปลง	แต่ขวัญฟ้าประจําใจ	ปฏิบัติเหมือนท่า “ชื่นชีวา ขวัญฟ้า” (ท่าจันทร์ทรงกลด แปลง)

ท่าทาง	ท่ารำ	บทเพลง	วิธีแสดง
	ท่าช้างประสานงา	ที่เทิดทูนคือชาติ	ปฏิบัติเหมือนท่า “ดวงจันทร์ขวัญฟ้า” (ท่าช้างประสานงา)
	ท่าจันทร์ทรงกลดแปลง	เอกราชอธิปไตย	ปฏิบัติเหมือนท่า “ขึ้นชีวาขวัญฟ้า” (ท่าจันทร์ทรงกลดแปลง)
	ท่าช้างประสานงา	ถนอมแนบสนิทใน	ปฏิบัติเหมือนท่า “ดวงจันทร์ขวัญฟ้า” (ท่าช้างประสานงา)
	ท่าจันทร์ทรงกลดแปลง	คือขวัญใจพี่เอย	ปฏิบัติเหมือนท่า “ขึ้นชีวาขวัญฟ้า” (ท่าจันทร์ทรงกลดแปลง)

การปฏิบัติท่าช้างประสานงา , ท่าจันทร์ทรงกลด

แบบทดสอบหลังเรียน

หน่วยการเรียนรู้บูรณาการที่ ๘ สุนทรียศิลป์ หน่วยย่อยที่ ๒ จินตนาการทรรษา
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ จำนวน ๑๐ ข้อ ๑๐ คะแนน

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย X ทับตัวอักษรหน้าคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

๑. สีคู่ใดเป็นสีคู่ตรงกันข้าม
 - ก. เหลือง - ส้ม
 - ข. น้ำเงิน - เขียว
 - ค. แดง - ส้ม
 - ง. เหลือง - ม่วง
๒. ถ้าวาดภาพพื้นหลังเป็นสีม่วง ควรระบายสีในภาพด้วยสีใดจึงจะทำให้ภาพเด่นขึ้น
 - ก. เขียว น้ำเงิน
 - ข. เหลือง เขียวเหลือง
 - ค. แดง ส้มแดง
 - ง. เขียว ม่วงแดง
๓. ข้อใดสร้างสรรค์โดยไม่ต้องใช้ภาพวาดระบายสีประกอบก็ได้
 - ก. แผนภาพ
 - ข. แผนผัง
 - ค. ภาพประกอบ
 - ง. แผนภูมิ
๔. เพลงดวงจันทร์ขวัญฟ้า ต้องใช้ทำรำข้อใด
 - ก. ทำซึกแบ่งผัดหน้า
 - ข. ทำสอดสร้อยมาลา
 - ค. ทำจันทร์ทรงกลด
 - ง. ทำรำสาย
๕. ความรู้ภาษาไทย สามารถนำมาประยุกต์ใช้การแสดงนาฏศิลป์ข้อใด
 - ก. ทำรำ
 - ข. บทเจรจา
 - ค. การสร้างฉาก
 - ง. การเคลื่อนไหว

๖. การใช้ภาษาทำประกอบเพลงปลุกใจ ควรมีลักษณะอย่างไร

- ก. อ่อนช้อย
- ข. กระฉับกระเฉง
- ค. แข็งกระด้าง
- ง. เชื่องช้า

๗. การอ่านโน้ตเพลงไทย มีหลักการอ่านอย่างไร

- ก. อ่านจากซ้ายไปขวา
- ข. อ่านจากขวาไปซ้าย
- ค. อ่านท่อนใดก็ได้
- ง. อ่านจากท่อนสุดท้ายไปท่อนแรก

๘. สัญลักษณ์ทางดนตรีที่ใช้สำหรับบันทึกตัวโน้ตคืออะไร

- ก. บันไดเสียง
- ข. บรรทัด ๕ เส้น
- ค. เครื่องหมายพักเสียง
- ง. เครื่องหมายกำกับบรรทัด

๙. ตัวโน้ตตัวใดที่อัตราความยาวของเสียงสั้นที่สุด

- ก. ตัวกลม
- ข. ตัวขาว
- ค. ตัวเข็บบีตสองชั้น
- ง. ตัวเข็บบีตสามชั้น

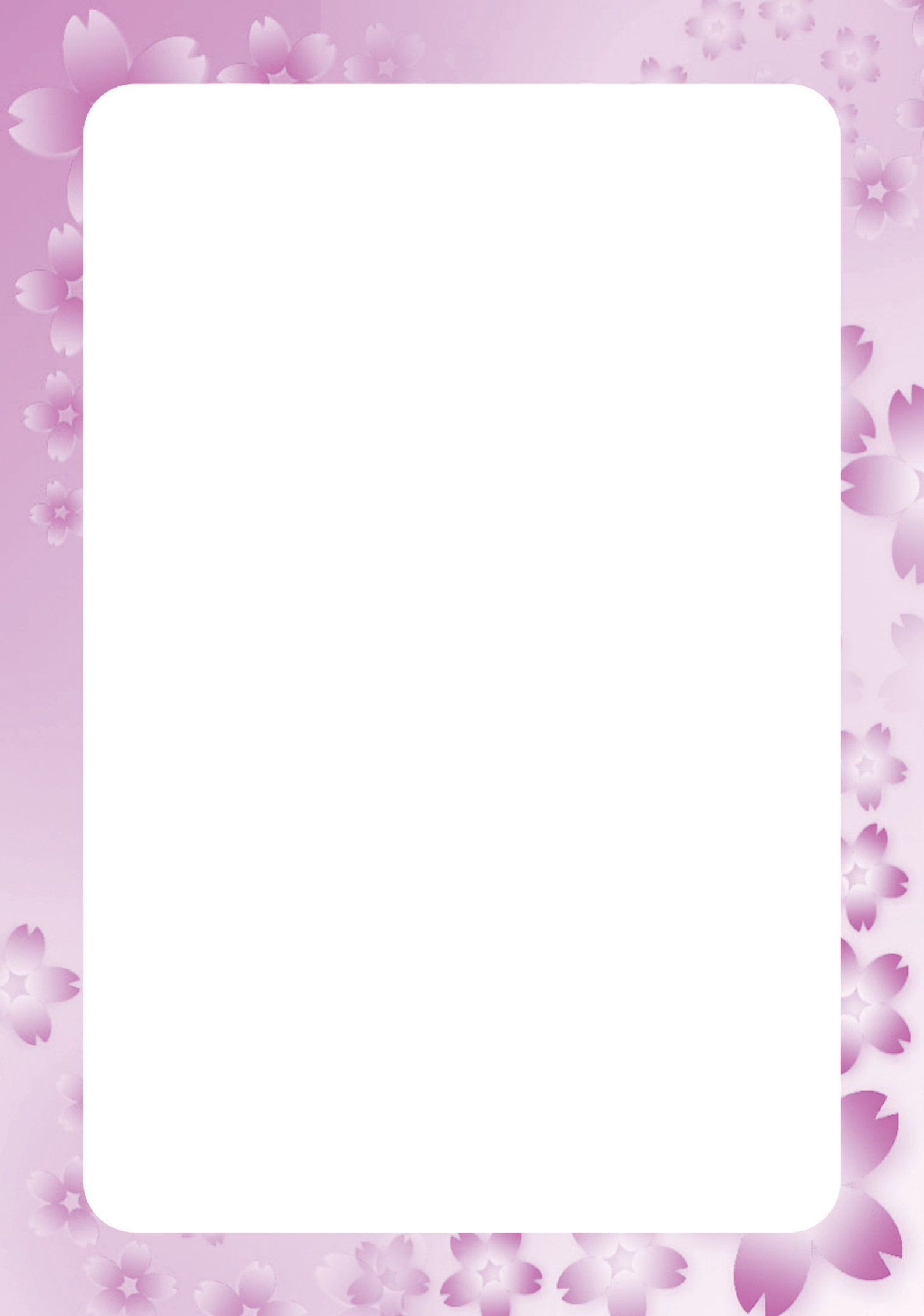
๑๐. ห้องเพลงของเพลงไทยจะบันทึกตัวโน้ตได้มากที่สุดกี่ตัว

- ก. ๒ ตัว
- ข. ๓ ตัว
- ค. ๔ ตัว
- ง. ๕ ตัว

หน่วยย่อยที่ ๓

ลีลาศิลป์ไทย

แบบทดสอบก่อนเรียน

หน่วยการเรียนรู้บูรณาการที่ ๘ สุนทรียศิลป์ หน่วยย่อยที่ ๓ ลีลาศิลป์ไทย
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ จำนวน ๑๐ ข้อ ๑๐ คะแนน

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย X ทับตัวอักษรหน้าคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

๑. การพิมพ์ภาพจะมีความประทับใจต้องคำนึงถึงองค์ประกอบใด

- ก. รูปร่าง รูปทรง ระยะ
- ข. รูปร่าง สี สัน แสงเงา
- ค. สี สัน รูปและพื้นที่ว่าง ระยะ
- ง. แสงเงา รูปทรง พื้นที่ว่าง

๒. ข้อใดกล่าวเปรียบเทียบระหว่างภาพพิมพ์กับภาพวาดได้ดีที่สุด

- ก. ภาพพิมพ์ใช้น้อยสีกว่าภาพวาด
- ข. ภาพพิมพ์สามารถทำซ้ำได้ดีกว่าภาพวาด
- ค. ภาพพิมพ์มีวิธีการที่มากกว่าภาพวาด
- ง. ภาพพิมพ์เป็นงาน ๒ มิติ ภาพวาดเป็นงาน ๓ มิติ

๓. การขึ้นดินเหนียวลักษณะใดที่ใช้การลดมากกว่าการเพิ่มดิน

- ก. แบบนูนต่ำ
- ข. แบบนูนสูง
- ค. แบบนูนสูงและลอยตัว
- ง. แบบลอยตัว

๔. ข้อใดเป็นการเคลื่อนไหวทางนาฏศิลป์

- ก. การโยกตัว
- ข. การหมุนตัว
- ค. การยกไหล่
- ง. การกล่อมไหล่

๕. การเคลื่อนไหวตามจังหวะ เคลื่อนไหวอย่างไร

- ก. เคลื่อนไหวอย่างอิสระ
- ข. เคลื่อนไหวอย่างสม่ำเสมอ
- ค. เคลื่อนไหวอย่างซ้ำๆ
- ง. เคลื่อนไหวอย่างรวดเร็ว

๖. การเคลื่อนไหวประกอบจังหวะเป็นหมู่คณะต้องคำนึงถึงสิ่งใด
- ก. ความพร้อมเพรียง
 - ข. ความคิดสร้างสรรค์
 - ค. ความอ่อนช้อย
 - ง. ความซึ้งซึ้ง
๗. เพลงระบำไก่ แทรกอยู่ในบทละครเรื่องใด
- ก. พระเพื่อน พระแพง
 - ข. อิเหนา
 - ค. พระลอ
 - ง. รามเกียรติ์
๘. ข้อใดคือหลักการร้องเพลงไทยที่ถูกต้อง
- ก. อ่านเนื้อครั้งเดียวแล้วร้องเลย
 - ข. ทำความเข้าใจกับเนื้อเพลงก่อนร้อง
 - ค. ร้องในทำนองและจังหวะของตนเอง
 - ง. ร้องเพลงให้มีน้ำเสียงที่แปลกใหม่
๙. ลักษณะเด่นของเพลงไทย คือข้อใด
- ก. ผู้ขับร้องจะยืนร้องด้วยความมั่นใจ
 - ข. มีการเอื้อนเสียงให้สอดคล้องกับจังหวะ
 - ค. มีการแต่งกายให้ทันสมัยสวยงาม
 - ง. มีการร้องตะโกนเสียงดังให้ผู้ฟังได้ยิน
๑๐. ลักษณะเด่นของการร้องเพลงคันทรี่ คือข้อใด
- ก. มีการเอื้อนทำให้ไพเราะ นุ่มนวล
 - ข. มีทำนองและจังหวะที่แปลกใหม่
 - ค. ผู้ขับร้องต้องมีการศึกษาสูง
 - ง. ผู้ขับร้องต้องคิดเนื้อเพลงขึ้นเองในเวลานั้น

ใบงานที่ ๐๑
เรื่อง การพิมพ์ภาพ

คำชี้แจง

๑. แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม ๆ ละ ๓ คน คละชั้น
๒. ให้นักเรียนทดลองพิมพ์ภาพด้วยวัสดุต่าง ๆ ให้เต็มกรอบที่กำหนดให้

๑. ชื่อ	ชั้น	เลขที่
๒. ชื่อ	ชั้น	เลขที่
๓. ชื่อ	ชั้น	เลขที่
โรงเรียน		

ใบงานที่ ๐๒
 หน่วยย่อยที่ ๓ ศิลปะศิลป์ไทย แผนการเรียนรู้ที่ ๑
 ชื่อภาพ

คำชี้แจง ให้นักเรียนพิมพ์ภาพด้วยแม่พิมพ์ธรรมชาติ เพื่อถ่ายทอดจินตนาการพร้อมตั้งชื่อภาพ

ชื่อ

โรงเรียน ชั้น เลขที่

ใบความรู้สำหรับครูและนักเรียนที่ ๑

หน่วยย่อยที่ ๓ ศิลปะไทย

แผนที่ ๑ เรื่อง การพิมพ์ภาพ

การพิมพ์ภาพ คือกระบวนการสร้างภาพที่เกิดจากแม่พิมพ์ ซึ่งเป็นภาพต้นแบบกับตัวกลางที่ช่วยให้เกิดภาพ เช่น สีต่าง ๆ ร่องรอยบนตัวชิ้นงาน การพิมพ์ภาพสามารถทำได้หลายวิธี เช่น กด ภู ฝน ระบาย พ่น ฯลฯ การพิมพ์ภาพ เป็นงานที่พัฒนาต่อเนื่องมาจากการวาดภาพ ซึ่งการวาดภาพไม่สามารถ สร้างผลงาน 2 ชั้น ที่มีลักษณะเหมือนกันทุกประการได้ จึงมีการพัฒนาการพิมพ์ภาพขึ้นมา

แม่พิมพ์ แบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ

๑. แม่พิมพ์ธรรมชาติ ได้แก่ แม่พิมพ์ที่ได้วัสดุจากธรรมชาติ เช่น เปลือกหอย ไม้ ใบไม้ หิน ส่วนต่าง ๆ ของมนุษย์เรา เป็นต้น
๒. แม่พิมพ์ที่มนุษย์สร้างขึ้น ได้แก่วัสดุต่าง ๆ ที่มนุษย์สร้างขึ้นและนำมาใช้เป็นแม่พิมพ์ ซึ่งอาจจะได้จากการแกะสลัก การพับ การตัด ต่อ หรือวิธีการอื่น ๆ เช่น ฝาขวดน้ำอัดลม ฟองน้ำ การแกะสลักสบู เป็นแม่พิมพ์รูปปลา เป็นต้น

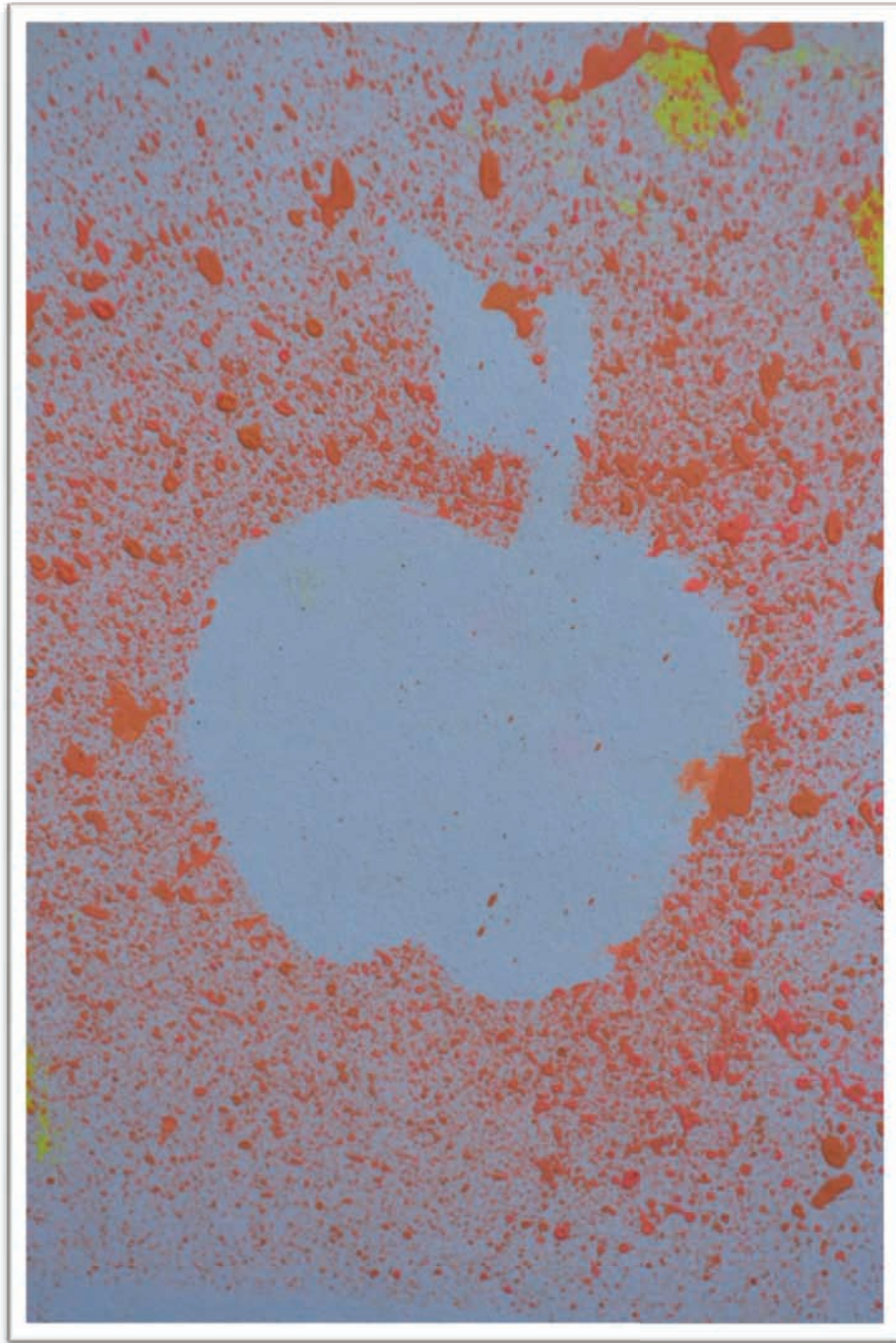
อุปกรณ์ที่ใช้ในงานพิมพ์ภาพ มีหลายชนิด ได้แก่ ดินสอ พู่กัน สี จานสี กระดาษวาดเขียน ผู้ที่พิมพ์ภาพ จะต้องรู้จักรักษาความสะอาดในการทำงาน โดยเฉพาะการพิมพ์ภาพด้วยสีน้ำ สีโปสเตอร์ ไม่ควรนำแม่พิมพ์ที่เปื้อนสีไปพิมพ์ใบบริเวณอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ใบงานจะทำให้สกปรก และควรเก็บอุปกรณ์ให้เรียบร้อยเมื่อเสร็จงาน

การเลือกใช้สีในการพิมพ์ภาพควรเลือกให้เหมาะสมกับวิธีการพิมพ์ภาพ เช่น การพิมพ์ภาพด้วยวิธีกดทับ ใช้สีดินสอ (เช่นการพิมพ์ภาพจากหน้าเหรียญ) การพิมพ์ภาพด้วยวิธีระบายใช้สีโปสเตอร์หรือสีน้ำ (เช่น การพิมพ์ภาพใบไม้) เป็นต้น

ตัวอย่างภาพที่ ๑
หน่วยย่อยที่ ๓ ลีลาศิลป์ไทย แผนการเรียนรู้ที่ ๑
ภาพวาด

ตัวอย่างภาพที่ ๒
หน่วยย่อยที่ ๓ ลีลาศิลป์ไทย แผนการเรียนรู้ที่ ๑
ภาพพิมพ์จากกระดาษ

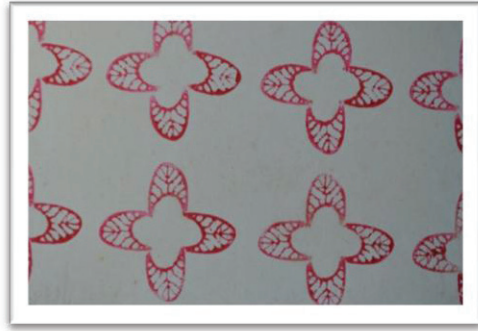
ตัวอย่างภาพที่ ๓

หน่วยย่อยที่ ๓ ศิลปะไทย แผนการเรียนรู้ที่ ๑

ภาพพิมพ์จากแม่พิมพ์ชนิดต่าง ๆ

ภาพพิมพ์จากแม่พิมพ์เหรียญ

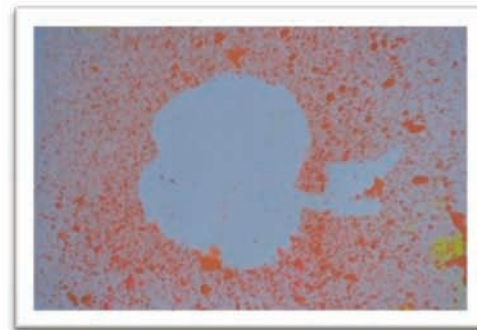
ภาพพิมพ์จากแม่พิมพ์ก้านกล้วย

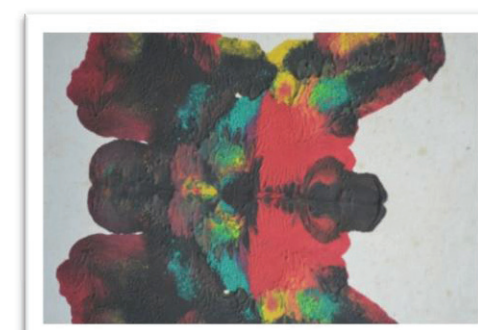
ภาพพิมพ์จากแม่พิมพ์ใบไม้

ภาพพิมพ์จากแม่พิมพ์แกะยางลบ

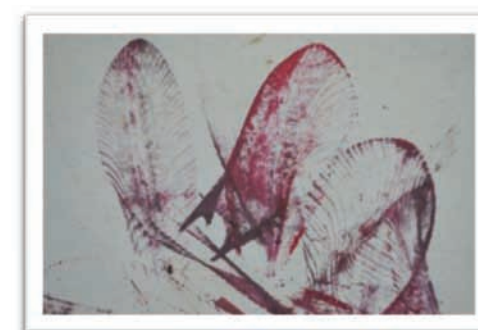
ภาพพิมพ์จากแม่พิมพ์กระดาษ

ภาพพิมพ์จากแม่พิมพ์พับกระดาษ

ภาพพิมพ์จากแม่พิมพ์แกะไม้

ภาพพิมพ์จากแม่พิมพ์เชือก

บ ๘.๓/๗๒-๐๓

ใบงานที่ ๐๓

เรื่อง วิถีชีวิต

คำชี้แจง ให้นักเรียนป็นดินน้ำมันให้แสดงถึงเรื่องราวการดำรงชีวิตของคน

ชื่อ

โรงเรียน ชั้น เลขที่

ใบความรู้สำหรับครูและนักเรียนที่ ๑ หน่วยย่อยที่ ๓ ศิลปะไทย แผนการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง การปั้น

งานปั้น (งานประติมากรรม) เป็นงานทัศนศิลป์ที่เราสามารถรับรู้ได้ด้วยการมองเห็น และการจับต้องสัมผัส หรือที่เราเรียกว่า "งานประเภท ๓ มิติ"

วัสดุที่ใช้ในงานปั้น มีหลากหลายชนิด เช่นดินเหนียว ดินน้ำมัน ขี้เลื่อยผสมกาว กระดาษผสมกาว ทรายผสมกาว ฯลฯ

ประเภทของงานปั้น แยกเป็น ๓ ลักษณะ คือ

๑. ปั้นแบบนูนต่ำ เป็นการปั้นเพื่อถ่ายทอดเรื่องราวคล้ายภาพวาด ภาพเขียน แต่มีมิติความสูงขึ้นจากระนาบเพียงเล็กน้อย ซึ่งจะใช้หลักการลดมากกว่า ได้แก่ ลายของเงินเหรียญ เป็นต้น

๒. ปั้นแบบนูนสูง เป็นการปั้นที่คล้ายกับแบบนูนต่ำ แต่มีมิติความสูงกว่าสามารถมองด้านข้างได้ชัดเจนกว่าแบบนูนต่ำ

๓. ปั้นแบบลอยตัว เป็นการปั้นเพื่อถ่ายทอดเรื่องราวรูปแบบให้สามารถมองเห็นได้ทุกทิศทางรอบด้าน

การปั้นทั้ง ๓ ลักษณะ ก็ต้องใช้วิธีการที่เหมือนกันคือโดยการเพิ่มและลดปริมาณวัสดุที่ใช้ได้ตลอดเวลา เช่น ถ้าต้องการให้มีสัดส่วนสูงขึ้นมากก็เพิ่มหรือพอกดินเข้าไป หรือถ้าต้องการให้บางหรือต่ำลง หรือเว้าเข้าก็ลดปริมาณดินออก เป็นต้น

ใบงานที่ ๐๑

เรื่อง หลักการขับร้องเพลงไทย

คำชี้แจง ให้นักเรียนขีด ✓ หน้าข้อความที่ถูกต้อง และกา ✗ หน้าข้อความที่ผิด

- ๑. หายใจเข้า-ออกอย่างแรงในขณะที่ร้องเพลงจนผู้ฟังได้ยิน
- ๒. ออกเสียงให้ถูกต้องกับจังหวะและทำนองเพลง
- ๓. ขณะร้องเพลงควรนั่งหรือยืนลำตัวตรง ไม่งอตัวและไม่เกร็งลำตัว
- ๔. ออกเสียงร้องให้ถูกต้องและชัดเจน
- ๕. ควรร้องเพลงให้มีเสียงหนักและเสียงเบา
- ๖. ยิ้มแย้มแจ่มใสในการร้องเพลงที่มีจังหวะและทำนองโศกเศร้า
- ๗. ควรร้องให้ถูกต้องตามเนื้อเพลง โดยไม่คำนึงถึงจังหวะ
- ๘. การร้องเพลงไทยควรอ้าปากให้กว้าง เพื่อความชัดเจนของเสียง
- ๙. การร้องเอื้อนในเพลงไทยควรร้องให้ถูกต้องตามจังหวะ
- ๑๐. ออกเสียงดังในการร้องเพลงไทยเพื่อให้ผู้ฟังได้ยินชัดเจน

ชื่อ

โรงเรียน ชั้น เลขที่

ใบงานที่ ๐๒

เรื่อง หลักการขับร้องเพลงไทยสากล

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนแผนผังความคิด เรื่อง หลักการขับร้องเพลงไทยสากล

หลักการขับร้อง
เพลงไทยสากล
มีดังนี้

ใบความรู้สำหรับครูและนักเรียนที่ ๑

เรื่อง หลักการปฏิบัติในการฝึกหัดขับร้องเพลงไทย

๑. ศึกษาทำนองเพลงให้เข้าใจ และใส่อารมณ์ให้ถูกต้องเหมาะสม
๒. ศึกษาคำร้องให้เข้าใจ และร้องโดยใส่อารมณ์ให้ถูกต้องกับคำร้อง
๓. วางสีหน้าปกติ ไม่เหี่ยวหน้าเหี่ยวหลัง และร้องอย่างสง่างาม
๔. ร้องให้ถูกต้องตามคำร้อง ทำนอง และให้ตรงจังหวะ
๕. ร้องให้ชัดเจน ถูกต้อง ทั้งพยัญชนะ สระ และคำควบกล้ำ
๖. ร้องให้ตรงตามระดับเสียงของทำนองเพลง
๗. รู้จักใช้เสียงอย่างถูกต้อง
๘. รู้จักผ่อนและถอนลมหายใจให้ถูกวรรคตอน หรือตรงกับจังหวะหยุด
๙. รักษาสุขภาพ และต้องมีสมาธิ
๑๐. การร้องเพลงควรนั่งหรือยืนลำตัวตรง ไม่งอ และเกร็งลำตัว

ใบความรู้สำหรับครูและนักเรียนที่ ๒

เรื่อง การขับร้องเพลงไทยสากล

การขับร้องเพลงไทยสากล มีหลักการปฏิบัติ ดังนี้

๑. การทำท่าทางในการร้องเพลงไทยสากล จะใช้ทำยืนร้องเป็นส่วนใหญ่ การยืนร้องเพลงไทยสากล ต้องยืนร้องอย่างสง่างาม และแสดงสีหน้าท่าทางให้สอดคล้องกับจังหวะ ทำนอง และความหมายของเพลง
๒. ศึกษาเนื้อร้องของเพลงว่า มีความหมายอย่างไร ควรเน้นเสียงช่วงใดหรือใช้สำเนียงเสียงการร้องอย่างไร จึงเหมาะสมกับเพลง
๓. ศึกษาทำนองเพลงให้เข้าใจว่าเป็นเพลงประเภทใด ให้อารมณ์อย่างไร เพราะผู้ขับร้องควรใส่อารมณ์ให้ถูกต้องเหมาะสมกับทำนองเพลง
๔. แสดงสีหน้าท่าทางให้เข้ากับบรรยากาศของเพลง ไม่ควรแสดงกิริยาเฉยเมยหรือแสดงท่าทางมากเกินไป
๕. ร้องให้ถูกต้องตามเนื้อร้อง จังหวะ และทำนอง
๖. ร้องให้เต็มเสียง แต่ไม่ใช้การตะโกน รวมทั้งการออกเสียงพยัญชนะและอักขระให้ถูกต้อง ชัดเจน
๗. หายใจให้ถูกต้องกับจังหวะของเพลง
๘. ควรรักษามารยาทในการขับร้องเพลง ดังนี้

แต่งกายให้เหมาะสมกับโอกาสและสถานที่ทำการขับร้อง

เลือกเพลงที่จะขับร้องให้เหมาะสมกับกลุ่มผู้ฟัง

ไม่ควรพูดจาหยอกล้อกับผู้ฟังมากเกินไป และใช้ภาษาสุภาพในการสื่อสารกัน

ควรมีหน้าตายิ้มแย้มแจ่มใส ไม่หงุดหงิด

พยายามสบตาและกวาดสายตาไปยังผู้ชมให้ทั่วถึง

ใบความรู้สำหรับครูและนักเรียนที่ ๓

เรื่อง เพลงไทย และเพลงสากล

เพลงมอญดูดาว

แล้วจัดแจงแต่งกายพลาญชุมพล	ปลอมตนเป็นมอญใหม่ดูคมสัน
นุ่งผ้าตาหมากรุกของรามัญ	ใส่เสื้อลงยันต์ย้อมว่านยา
คอผูกผ้าประเจียดของอาจารย์	โอมอ่านเสกผงผัดหน้า
คาดตะกรุดโทนทองของบิดา	โพกผ้าสีทับทิมริมขลิบทอง
ถือหอกสกัดโลหะชนะชัย	เหมือนสมิงมอญใหม่ดูไวว่อง
ขุนแผนขี่สีหมอกออกกล้าพอง	ชุมพลขึ้นกระเสียวผยองนำโยธา

เพลงแหลมทอง

เนื้อร้อง พลตรีหลวงวิจิตรวาทการ

ทำนอง พลตรีหลวงวิจิตรวาทการ

(สร้อย) แหลมทอง

รักกันไว้

แหลมทองไทยเข้าครองเป็นแดนไทย

ไทยสยามอยู่แม่น้ำเจ้าพระยา

โขงสาครไทยก็จงครองที่ดิน

ไทยอิสลามอยู่ลำน่านาปี

ขอพวกเราชาวไทยของแดนทอง

ไทยสยามมุ่งจิตคิดสัมพันธ์

ไทยเข้าครองเป็นแดนไทย

เราพวกไทยในแดนทอง

แล้วย้ายแยกแตกไปเป็นสาขา

และปิง วัง ยมนา น่านนที (สร้อย)

สาละวินไทยใหญ่อยู่เป็นที่

ต่อลงไปไทยก็มีอยู่เหมือนกัน (สร้อย)

หมายใจหวังผูกรักสมัครมัน

ผูกไมตรีทั่วกันแหลมทอง (สร้อย)

เพลงแมงมุมลาย

เนื้อร้อง ไม่ทราบนามผู้แต่ง

ทำนอง ไม่ทราบนามผู้แต่ง

แมง มุม ลาย ตัว นั้น ฉับ เห็น มัน ชม ชาน เหลือ ทน
วัน หนึ่ง มัน ถูก ฝน ไหล ลง จาก บน หลัง คา
พระ อา ทิพย์ ส่อง แสง ฝน แห้ง เหือด ไป ลับ ตา
มัน รีบ ไต่ ขึ้น ฝา หัน หลัง มา ทำ ตา ลุก วาว

เพลง Happy Birthday

เนื้อร้อง Robert H. Coleman

ทำนอง ไม่ทราบนามผู้แต่ง

Hap - py birth - day to you Hap - py birth - day to you Hap - py
birth day dear - Hap - py birth - day to you. from good friend and
(NAME)
true from old friend and new. May good luck go with you and
hap - pi - ness too Hap - py birth - day to you hap - py birth - day to
you Hap - py birth - day Hap - py birth - day Hap - py birth - day to you

ใบงานที่ ๐๑

เรื่อง การร้องเพลงพวงมาลัย

- คำชี้แจง
๑. แบ่งกลุ่มนักเรียนกลุ่มละ ๔ คน
 ๒. ให้แต่ละกลุ่มฝึกร้องเพลงพวงมาลัยร่วมกันจนคล่อง
 ๓. แบ่งเป็นฝ่ายหญิงและฝ่ายชายฝึกร้องตามเนื้อร้อง
 ๔. นำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน

ชาย เอ้อระเหย ลอยมา
วันนี้พี่ขอเชิญชวน
มาร้องเพลงพวงมาลัย

พวงเจ้าเอ๋ย บัวบาน

หญิง เอ้อระเหย ลอยนวล
น้องนี่ยินดีร่วมวง

ภาคิต “ใกล้เกลือกินต่าง”

พวงเจ้าเอ๋ย กลัวยไม้

ชาย เอ้อระเหย ลอยเรือ
แปลว่าของดีอยู่ใกล้

พี่ถามน้องบ้างละหนา

พวงเจ้าเอ๋ย ช้องนาง

หญิง เอ้อระเหย ลอยวารี
เพราะไม่รู้จักประมาณ

คราวนี้น้องจะขอถาม

พวงเจ้าเอ๋ย หงอนไก่

ลอยมาประสบพบพาน (ซ้ำ)

ให้แม่หน้านวลมาร่วมสำราญ (สำราญ)

หยิบภาษาไทยมาไขมาขาน

ภาคิตโบราณมีคุณค่าเอ๋ย (รับ)

ฟังคำเชิญชวน เล่นภาคิตไทย (ซ้ำ)

ทำตามประสงค์ด้วยความเต็มใจ (เต็มใจ)

พื่อย่าอำพรางตอบมาไวไว

หมายความว่าอย่างไร ว่าไปเอ๋ย (รับ)

ทำไมใกล้เกลือกกลับต้องกินต่าง (ซ้ำ)

ไม่รู้จักใช้ประโยชน์ถูกทาง (ถูกทาง)

“เกี่ยวแฝกมุงป่า”ว่าไว้เป็นกลาง

เชิญแม่เอบางตอบหน่อยเอ๋ย (รับ)

แปลว่าทุนมีน้อย ทำการใหญ่ (ซ้ำ)

ใช้จ่ายจัดงานบานปลายออกไป (ออกไป)

“มากหมอมากความ” แปลว่าอย่างไร

พี่ปัญญาไวเชิญตอบเอ๋ย (รับ)

ใบงาน ๐๒

เรื่อง การร้องเพลงคืนเดือนหงาย

คำชี้แจง ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มใช้เครื่องดนตรีบรรเลงเพลงที่กำหนด โดยบรรเลงเครื่องดนตรีให้แตกต่างไปจากเดิม จากนั้นบันทึกข้อมูล

เพลงคืนเดือนหงาย

บทร้อง เฉลิม เศวตนันท์

ยามกลางคืนเดือนหงาย

เย็นอะไรก็ไม่เย็นจิต

เย็นร่มธงไทยปกไทยทั่วหล้า

ทำนอง มนตรี ตราโมท

เย็นพระพายโบกพลิ้วปลิวมา

เท่าเย็นผูกมิตรไม่เปื้อนระอา

เย็นยี่งน้ำฟ้ามาประพรมเอย

๑. เครื่องดนตรีที่ใช้บรรเลง ประกอบด้วย.....
.....
.....
๒. วิธีการบรรเลงให้แตกต่างจากเดิม คือ.....
.....
.....
๓. นักเรียนคิดว่าวิธีการที่บรรเลงเพลงแบบใหม่มีความไพเราะหรือไม่ ไพเราะ ไม่ไพเราะ
เพราะ.....
.....
๔. นอกจากวิธีการบรรเลงดังกล่าว นักเรียนยังมีวิธีการสร้างสรรค์ทางดนตรีแบบอื่นอีก คือ
.....
.....
๕. นักเรียนคิดว่า การสร้างสรรค์ผลงานทางดนตรีมีประโยชน์หรือไม่ มี ไม่มี
เพราะ.....
.....
.....

ใบความรู้สำหรับครูและนักเรียนที่ ๑

เพลงพวงมาลัยสุภาซิด

ชาย เอ้อระเหย ลอยมา

วันนี้พี่ขอเชิญชวน

มาร้องเพลงพวงมาลัย

พวงเจ้าเอ๋ย บัวบาน

หญิง เอ้อระเหย ลอยนวล

น้องนี่ยินดีร่วมวง

ภษิต “ใกล้เกลือกินด่าง”

พวงเจ้าเอ๋ย กล้วยไม้

ชาย เอ้อระเหย ลอยเรือ

แปลว่าของดีอยู่ใกล้

พี่ถามน้องบ้างละหนา

พวงเจ้าเอ๋ย ช้องนาง

หญิง เอ้อระเหย ลอยวาริ

เพราะไม่รู้จักประมาณ

ครวนี้้องจะขอถาม

พวงเจ้าเอ๋ย หงอนไก่อ

ลอยมาประสบพบพาน (ซ้ำ)

ให้แม่หน้านวลมาร่วมสำราญ (สำราญ)

หยิบภาษาไทยมาไขมาขาน

ภษิตโบราณมีคุณค่าเอ๋ย (รับ)

ฟังคำเชิญชวน เล่นภษิตไทย (ซ้ำ)

ทำตามประสงค์ด้วยความเต็มใจ (เต็มใจ)

พื่อย่าอำพรงตอบมาไวไว

หมายความว่าอย่างไร ว่าไปเอ๋ย (รับ)

ทำไมใกล้เกลือกกลับต้องกินด่าง (ซ้ำ)

ไม่รู้จักใช้ประโยชน์ถูกทาง (ถูกทาง)

“เกี่ยวแฝกมุงป่า”ว่าไว้เป็นกลาง

เชิญแม่เอบางตอบหน่อยเอ๋ย (รับ)

แปลว่าทุนมีน้อย ทำการใหญ่ (ซ้ำ)

ใช้จ่ายจัดงานบานปลายออกไป (ออกไป)

“มากหมอมากความ” แปลว่าอย่างไร

พี่ปัญญาไวเชิญตอบเอ๋ย (รับ)

เพลงคืนเดือนหงาย

บทร้อง เฉลิม เสวตนันท์

ยามกลางคืนเดือนหงาย

เย็นอะไรก็ไม่เย็นจิต

เย็นร่มธงไทยปกไทยทั่วหล้า

ทำนอง มนตรี ตราโมท

เย็นพระพายโบกพลิวปลิวมา

เท่าเย็นผูกมิตรไม่เปื้อนระอา

เย็นยี่งน้ำฟ้ามาประพรมเอ๋ย

เพลงใครรักใคร

ใครรักใครโค้งใคร

ใครรักใครโค้งออกมารำ (ซ้ำ)

คู่สองสวยเด่นงามตา

คู่สี่หวานตา

ใครจะสวยกว่าใคร

ไม่ต้องเกรงอกเกรงใจ

คู่หนึ่งเขารำสวยเด่น

คู่สามงามหนักหนา

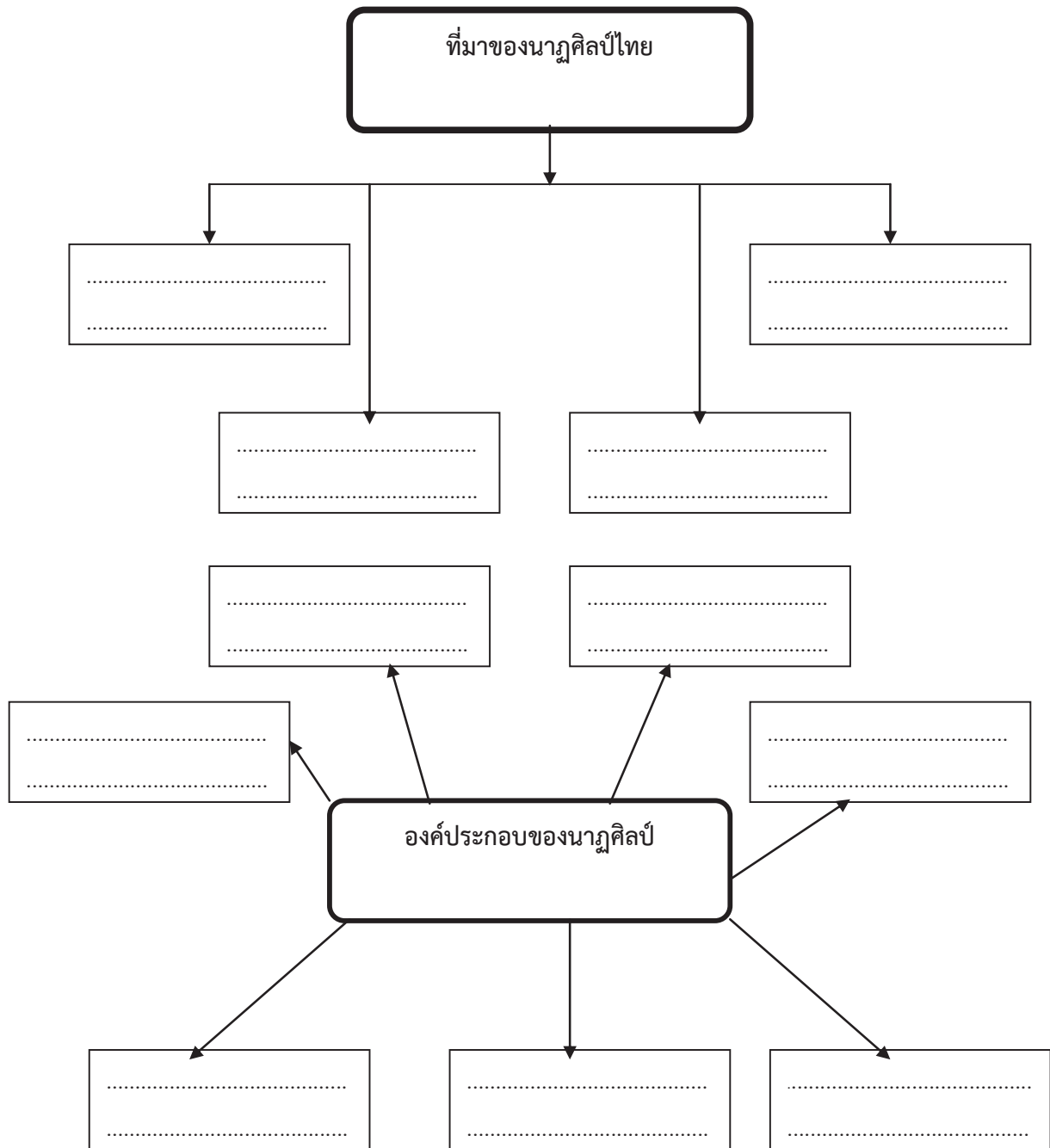
คู่ห้าหวานใจ

ฉันมองไปแล้วก็มองมา

ใบงานที่ ๐๑

เรื่อง หลักและองค์ประกอบของนาฏศิลป์

คำชี้แจง ให้นักเรียนสรุปที่มา และองค์ประกอบของนาฏศิลป์ลงในแผนภาพ

ใบงาน ๐๒

คำชี้แจง ให้นักเรียนโยงเส้นจับคู่ภาพกับคำร้องเพลงที่สอดคล้อง

๑.

ก. สรรพมิ่งมงคล

๒.

ข. สักขานภาพเจ้า

๓.

ค. เทวดาช่วยเขา

๔.

ง. พระคุณเลิศล้ำ

๕.

จ. ขอเทวาช่วยรักษาเถิด

๖.

ฉ. ขอฮื้อฮื้อสุชา

๗.

ช. ช่วยแนะนำผล

ใบงานที่ ๐๓ รายรำเพลงพ็อนเงี้ยว

๑. ให้ทุกคนร้องเพลงพ็อนเงี้ยวตามแถบบันทึกเสียง พร้อมทั้งตบมือให้จังหวะ ๒ จบ
๒. เปิดเทปเพลงพ็อนเงี้ยว เฉพาะดนตรีประกอบเพลง (เปิดเฉพาะดนตรีประกอบเพลงจะถึงคำร้อง) พร้อมทั้งร้องคลอไปด้วย โดยออกเสียงดังตัวอย่าง เช่น หน้อย นอย น้อย หนอย นอย หน้อย นอย นอย น้อย หน้อย นอย นอย น้อย น้อย นอย นอย น้อย นอย น้อย
๓. ให้นักเรียนดูภาพแล้วครูทำท่าให้ดู นักเรียนฝึกตาม
๔. ให้แต่ละกลุ่มฝึกทำท่าต่อเนื่องกันไปตามลำดับ โดยครูคัดเลือกนักเรียนที่แสดงท่าทางได้ดีในแต่ละกลุ่มเป็นผู้นำฝึก
๕. ให้กลุ่มเพื่อนช่วยกันประเมินซึ่งกันและกัน แล้วปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ
๖. ให้นักเรียนฝึกซ้อมการแสดงชุดพ็อนเงี้ยวไปจัดการแสดงโดยใช้หลักและองค์ประกอบนาฏศิลป์ในช่วงพักเที่ยงบนเวทีของโรงเรียน

ใบความรู้สำหรับครูและนักเรียนที่ ๑

ความหมายและที่มาของนาฏศิลป์ไทย

พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช ๒๕๒๕ ได้ให้ความหมายของคำว่านาฏศิลป์ ไว้ว่า “เป็นศิลปะแห่งการละครหรือการฟ้อนรำ”

ที่มาของนาฏศิลป์ไทย

๑. จากการละเล่นของชาวบ้านในท้องถิ่น หลังจากเสร็จจากภารกิจในแต่ละวันชาวบ้านเห็นหาเวลาว่างมาร่วมกันร้องรำทำเพลง และตามนิสัยของคนไทยที่เป็นคนเจ้าบทเจ้ากลอน

๒. จากการแสดงที่เป็นแบบแผน เป็นที่ทราบกันดีว่า นาฏศิลป์ไทยที่เป็นมาตรฐาน จะได้รับการถ่ายทอดการปลูกฝังจากปรมาจารย์ทางนาฏศิลป์ไทยในวังหลวง นาฏศิลป์มาตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัยเป็นราชธานี เพราะได้มีการจารึกไว้ในหลักศิลาจารึกที่ ๘ ว่า “ระบำ รำ เต้น เหล้น ทุกฉัน”

๓. จากการรับอารยธรรมของอินเดีย ประเทศอินเดียเป็นประเทศหนึ่งที่มีอารยธรรมเก่าแก่และเจริญรุ่งเรืองมาตั้งแต่โบราณกาล พระผู้เป็นเจ้าของชาวอินเดียนับถือ เป็นตำนานแห่งการฟ้อนรำ

๔. จากการเลียนแบบธรรมชาติ กิริยาท่าทางตามธรรมชาติของมนุษย์จะบ่งบอกความหมายและสื่อความหมายกับผู้อื่นควบคู่ไปกับการพูด การใช้ท่าทางธรรมชาติเป็นพื้นฐานในการประดิษฐ์ท่ารำและเลือกใช้ได้เหมาะสมบ่งบอกความหมายได้ถูกต้อง

องค์ประกอบของนาฏศิลป์ไทย

องค์ประกอบของนาฏศิลป์ไทยประกอบด้วย การร้อง การบรรเลงดนตรี และการฟ้อนรำ ทั้งนี้เพราะการแสดงออกของนาฏศิลป์ไทยจะต้องอาศัยบทร้องทำนองเพลงประกอบการแสดง ดังนี้

๑. การฟ้อนรำ เป็นท่าทางของการเอียงกรายฟ้อนรำที่สวยงาม โคนมนุษย์เป็นผู้ประดิษฐ์ท่ารำเหล่านั้นให้ถูกต้องตามแบบแผน

๒. จังหวะ จังหวะเป็นส่วนย่อยของบทเพลงที่ดำเนินไปเป็นระยะและสม่ำเสมอ การฝึกหัดนาฏศิลป์ไทยจำเป็นต้องใช้จังหวะเป็นพื้นฐาน แต่ถ้าผู้เรียนไม่เข้าจังหวะทำให้ท่ารำไม่ลงตามจังหวะเรียกว่า “ยอดจังหวะ” การรำก็จะไม่สวยงามและไม่ถูกต้อง

๓. เนื้อร้องและทำนองเพลง การแสดงลีลาท่ารำแต่ละครั้งจะต้องสอดคล้องตามเนื้อร้อง และทำนองเพลง ทั้งนี้เพื่อบอกความหมายท่ารำ ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกในการแสดงได้ตามเนื้อเรื่อง ตลอดจนสามารถสื่อความหมายให้กับผู้ชมเข้าใจตรงกันได้ เช่น การแสดงอารมณ์รัก ผู้นำประสานมือทาบไว้ที่หน้าอก ใบหน้ายิ้มละไม สายตามองไปยังตัวละครที่รำคู่กัน เป็นต้น

๔. การแต่งกาย การแต่งกายเป็นการแสดงนาฏศิลป์ สามารถบ่งบอกถึงยศ ฐานะและบรรดาศักดิ์ของผู้แสดงละครตัวนั้น ๆ โดยเฉพาะการแสดงโขน การแต่งกายจะเปรียบเสมือนแทนสีกายของตัวละคร

๕. การแต่งหน้า เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่ทำให้ผู้แสดงสวยงาม นอกจากนี้ยังสามารถใช้วิธีการแต่งหน้าเพื่อบอกวัย บอกลักษณะเฉพาะของตัวละคร

๖. เครื่องดนตรีที่บรรเลงประกอบการแสดง การแสดงนาฏศิลป์จำเป็นต้องใช้เครื่องดนตรีบรรเลงประกอบการแสดง

๗. อุปกรณ์ประกอบการแสดงละคร การแสดงนาฏศิลป์ไทยบางชุด อาจต้องมีอุปกรณ์ประกอบการแสดง ละครด้วย เช่นระบำพัด ฟ้อนเทียน ฟ้อนเล็บ เป็นต้น

ประเภทของนาฏศิลป์ไทย

นาฏศิลป์ไทยแบ่งออกได้หลายประเภท ดังนี้

๑. ระบำ หมายถึง ศิลปะการรำที่มีผู้แสดงพร้อมกันเป็นหมู่ ไม่ดำเนินเรื่องราว
๒. รำ หมายถึง การแสดงท่าทางเคลื่อนไหวร่างกายประกอบจังหวะเพลงร้อง จะเป็นการรำเดี่ยว รำคู่ รำประกอบเพลง รำอาวุธ เช่น รำฉุยฉาย รำสีนวล เป็นต้น
๓. ฟ้อน หมายถึง ระบำที่มีผู้แสดงพร้อมกันเป็นหมู่ เป็นศิลปะการรำรำที่มีลีลาเฉพาะในท้องถิ่นล้านนา เช่น ฟ้อนเมือง ฟ้อนม่านม้ายเชียงตา ฟ้อนสาวไหม เป็นต้น
๔. เซิ้ง หมายถึง การร้องรำทำเพลงแบบพื้นเมืองอีสาน ลีลาและจังหวะการรำรำจะรวดเร็ว การแต่งกาย แต่งแบบพื้นเมืองของชาวอีสาน เช่น เซิ้งสวิง เซิ้งกระต๊อบข้าว เซิ้งโปงลาง
๕. ละคร หมายถึง มหรสพอย่างหนึ่งที่แสดงเป็นเรื่องราว โดยนำภาพจากประสบการณ์และจินตนาการของมนุษย์มาผูกเป็นเรื่องราว
๖. โขน หมายถึง ศิลปะการแสดงของไทยรูปแบบหนึ่ง อาศัยกิริยาของตัวละครจะมีทั้งการรำ และการเต้นที่ออกท่าทางเข้ากับดนตรี

ใบความรู้สำหรับครูและนักเรียนที่ ๒

การแสดงท่าทางรำรำประกอบเพลงพ็อนเจี้ยว

เสียงดนตรี

ก้าวเท้าซ้าย ขวา ซ้าย กระโดดขาเดียวจนจบดนตรีท่อนแรก

ก้าวเท้าซ้าย ขวา ซ้าย กระโดด

ขออวยชัย

ยกมือทั้งสอง ฝ่ามือหงายแบขึ้นสูงระดับหน้าผากให้มือซ้ายสูงกว่ามือขวาเล็กน้อย

ก้าวเท้าซ้าย ขวา ซ้าย (ก้าวไปข้างหน้า)

พุทธิโกร ช่วยก้า

มือซ้ายเท้าเอว มือขวาจิบเข้าหาตัวระดับบอกลแล้วคลายจิบช้า ๆ ยกมือสูงขึ้นหงายมือ
ปลายนิ้วชี้ออกสูงระดับหน้าผาก

ก้าวเท้าขวา ซ้าย ขวา (ถอยหลัง)

พระคุณเลิศล้ำ

มือขวาเท้าเอว มือซ้ายจิบระดับบอก แล้วคลายออกช้า ๆ จนเป็นลักษณะหงายมือ
โดยปาดมือออกจากขวาไปซ้าย

ก้าวเท้าซ้าย ขวา ซ้าย (ก้าวไปข้างหน้า)

ไปทุกทั่วถ้วน

มือซ้ายเท้าเอว มือขวาชี้จากซ้ายไปขวา เอียงศีรษะด้านซ้าย

ก้าวเท้าขวา ซ้าย ขวา (ถอยหลัง)

จงได้รับ

ยกมือทั้งสอง ฝ่ามือหงายแบขึ้นสูงระดับหน้าผาก
ให้มือซ้ายสูงกว่ามือขวาเล็กน้อย

ก้าวเท้าซ้าย ขวา ซ้าย (ก้าวไปข้างหน้า)

สรรพมิ่งมงคล

มือซ้ายทำเอว มือขวายกสูงระดับหน้าผาก มือแบปลายนิ้วตั้งขึ้น

ก้าวเท้าซ้าย ขวา ซ้าย (ถอยหลัง)

นาทานนา

พนมมืออยู่ระหว่างอก

ก้าวเท้าซ้าย ขวา ซ้าย (ก้าวไปข้างหน้า)

ขอทเวาช่วยรักษาเถิด

ยกมือที่พนมอยู่ขึ้นจรดหน้าผาก เยกหน้าเล็กน้อย
แล้วลดมือที่พนมอยู่นั้นลงมาระหว่างอก ก้มหน้าตามเล็กน้อย

ก้าวเท้าซ้าย ขวา ซ้าย (ก้าวไปข้างหน้า)

ขออื้ออยู่สุขา

จีบสองมือระหว่างอก แล้วคลายมือจีบออก
แขนตึงระดับไหล่

ก้าวเท้า ขวา ซ้าย ขวา (ก้าวไปข้างหน้า)

โดยธรรมชาติภาพ

มือซ้ายเท้าเอว มือขวายกสูงระดับหน้าผาก
มือแบปลายนิ้วตั้งขึ้น

ก้าวเท้าซ้าย ขวา ซ้าย (ถอยหลัง)

เทพดาช่วยเฮา

มือขวาเท้าเอว มือซ้ายจับที่หน้าอก เอียงขวา

ก้าวซ้าย ขวา ซ้าย (ก้าวไปข้างหน้า)

ถือเป็นมิ่งมงคล

มือซ้ายเท้าเอว มือขวายกสูงระดับหน้าผาก
มือแบปลายนิ้วตั้งขึ้น

ก้าวเท้าขวา ซ้าย ขวา (ถอยหลัง)

ส่งขานภาพเจ้า

มือพนมไว้ในท่าไหว้อยู่ข้างศีรษะด้านซ้าย เอียงซ้าย

ก้าวเท้าซ้าย ขวา ซ้าย (ก้าวไปข้างหน้า)

ช่วยแนะนำผล

มือขวาเท้าเอว มือซ้ายชี้จากขวาไปซ้ายเอียงขวา

ก้าวเท้า ขวา ซ้าย ขวา (ถอยหลัง)

สรรพมิ่งทั่วไปเนอ

ซ้อนมือคว่ำลงข้างหน้าระหว่างอก แล้วหงายมือแบออกไปข้างตัวอยู่ระดับเอวองศอกเล็กน้อย

ก้าวเท้าซ้าย ขวา ซ้าย (ก้าวไปข้างหน้า)

มงคล

มือซ้ายเท้าเอว มือขวายกสูงระดับหน้าผาก
มือแบปลายนิ้วตั้งขึ้น

ก้าวเท้าขวา ซ้าย ขวา (ถอยหลัง)

เทพดาทุกแห่งหน

มือขวาเท้าเอว มือซ้ายชี้ออกจากขวาไปซ้าย
เอียงขวา

ก้าวเท้าซ้าย ขวา ซ้าย (ก้าวไปข้างหน้า)

ขอบันดลช่วยคำจิม

มือซ้ายเท้าเอว มือขวาจับคว่ำอยู่ระหว่างหน้าผาก

ก้าวเท้าขวา ซ้าย ขวา (ถอยหลัง)

มง แซะ มง แซะ แซะ มง ตะลุ่ม ตุ่ม มง

ยืนอยู่กันที่เท้าชิดกัน ปิดสะโพก ซ้าย - ขวา
สลับกันตามจังหวะ ซ้าย ขวา ที่กำหนดให้ข้างล่าง

ก้าวเท้าซ้าย ขวา ซ้าย ขวา ซ้าย ขวา ซ้าย ขวา ซ้าย ขวา

ป ๘.๓/ผ ๖-๐๓

ใบงานที่ ๐๓

เรื่อง การแสดงระบำไก่

คำชี้แจง นักเรียนแบ่งเป็นกลุ่ม ๆ ละ ๖ คนปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้

๑. ศึกษาใบความรู้ เรื่อง ระบำไก่
๒. ฝึกปฏิบัติท่ารำระบำไก่ ท่ารำที่ ๑ - ๓๑ จากใบความรู้
๓. แต่ละกลุ่มร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อบกพร่องและควรปรับปรุงแก้ไข ข้อบกพร่องที่พบในกลุ่มของตนเอง
๔. แต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน

ใบความรู้สำหรับครูและนักเรียนที่ ๑

ความสัมพันธ์ของละครกับชีวิตมนุษย์

ละครเป็นศิลปะที่สะท้อนกับชีวิต โดยอาศัยสื่อต่าง ๆ ในการนำเสนอภาพเรื่องราวของชีวิต ฉะนั้น “มนุษย์” คือ สารอย่างหนึ่งของละคร ศิลปะการละครเป็นการแสดงอย่างหนึ่งของมนุษย์ที่มนุษย์นำประสบการณ์ของชีวิตจริงบวกกับจินตนาการสร้างสรรค์ให้เป็นเรื่องขึ้นมา แล้วถ่ายทอดเป็นการแสดงในรูปแบบต่างๆ โดยมีนักแสดงเป็นผู้ถ่ายทอดเรื่องราวความรู้สึกอื่นๆ ต่อผู้ชม ทั้งนี้เพื่อสร้างความบันเทิง ความประทับใจ หรือจะมีวัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือจากที่กล่าวมาก็ได้ ซึ่งเราสามารถสรุปความสัมพันธ์ของละครกับชีวิตมนุษย์ได้ ดังนี้

ละครช่วยตอบสนองความต้องการของมนุษย์

ศิลปะการละคร มีจุดมุ่งหมายเพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ ๓ ระดับ ดังนี้

๑) อารมณ์ ละครทุกรูปแบบมีจุดมุ่งหมาย ให้ความบันเทิงแก่มนุษย์ได้ผ่อนคลายความเครียดหรือบางครั้งก็กระตุ้นอารมณ์ ให้ความรู้สึกเกิดขึ้นเด่น ทำให้มนุษย์มีความสุข กระตือรือร้นในการดำเนินชีวิต

๒) สมอง ให้คุณค่าทางสติปัญญา โดยการดูละครแล้วกลับมาพิจารณาปัญหาต่างๆ เกี่ยวกับตนเอง เกี่ยวกับมนุษยชาติและเกี่ยวกับสังคมร่วม

๓) จิตใจ ความสัมพันธ์ของศิลปะการละครกับจิตใจของมนุษย์มีมาแต่โบราณ จะเห็นได้ว่าการละคร ตะวันออกและตะวันตก ล้วนถือกำเนิดมาจากพิธีบวงสรวงเทพเจ้าเพื่อขอพร และให้เทพเจ้าบันดาลสิ่งต่างๆ ที่มนุษย์ปรารถนาหรือถ้าจะให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ก็พิจารณาได้จากละครทีวี ทั้งนี้เพราะสิ่งที่เกิดขึ้นในละครทีวีมีลักษณะเหมือนชีวิตจริงๆ ของมนุษย์ คือเหตุการณ์เกิดขึ้นมาแล้วก็ผ่านไป ผู้ชมสามารถหยุดพักเหมือนการอ่านหนังสือหรือดูโทรทัศน์ เช่น เมื่อรู้สึกเบื่อก็สามารถปิดหนังสือหรือโทรทัศน์ได้ แต่ผู้ชมละครจะต้องนั่งอยู่ในโรงละคร เพื่อร่วมรู้เห็นการกระทำของตัวละครจนจบเรื่อง จะให้ละครหยุดพักการแสดงเมื่อเราไม่อยากชมและถ้าจะชมต่อก็จะเริ่มแสดงตรงช่วงนั้นๆ ต่อเนื่องไปเรื่อยไม่สามารถจะกระทำได้ เพราะละครแม้จะเป็นผู้แสดงชุดเดียว บทเดียวกัน แต่ต่างช่วงเวลาการแสดงจะย่อมไม่เหมือนกันเสียทีเดียวทั้งหมด ละครทีวีที่มีลักษณะเหมือนประสบการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตจริงๆ

ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่าละครสามารถให้ได้ทั้งความบันเทิง กระตุ้นเร้าความคิด ให้การศึกษา ให้ความสนุกสนานเพลิดเพลิน สอนบทเรียน ให้ความฝันที่คนดูปรารถนาและเป็นเสมือนโลกที่งดงาม ให้ผู้คนหลีกเลี่ยงจากชีวิตที่สับสนได้มาพักสมองผ่อนคลายความเครียดได้ชั่วขณะหนึ่ง

แผนภูมิเพลง

เพลงระบำดอกบัว

เนื้อร้อง อ.มนตรี ตราโมท
ทำนอง สร้อยไอ้ลาว

เหล่าข้าคนระบำ
พื่อนสายให้พิศโสภา
ด้วยจิตจงรักภักดี
ขอมอบชีวิตและกาย
เพื่อทรงเกษมสราญ
ถวายฝ่ายพื่อนอุบล
อันปทุมยอดผกา
งามตระการบานหทัย
คล้ายจะยวน
บินระว่อน

ร้องรำกันด้วยเรีงรำ
เป็นที่ทำเอื้องยาตราฎกราย
มีมีจะเหนี่ยวแขนงหน่าย
ไว้ให้เบื้องพระบาทยุคล
และขึ้นบานพระกมล
ล้วนวิจิตรพิศอำไพ
ทัศนากี่วิไล
หอมจรุงฟุ้งขจร
เย้าภมร
พอนสุคนธ์

แบบทดสอบหลังเรียน

หน่วยการเรียนรู้บูรณาการที่ ๘ สุนทรียศิลป์ หน่วยย่อยที่ ๓ ลีลาศิลป์ไทย
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ จำนวน ๑๐ ข้อ ๑๐ คะแนน

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✕ ทับตัวอักษรหน้าคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

๑. การพิมพ์ภาพจะมีความประทับใจต้องคำนึงถึงองค์ประกอบใด

- ก. รูปร่าง รูปทรง ระยะเวลา
- ข. รูปร่าง สีเส้น แสงเงา
- ค. สีเส้น รูปและพื้นที่ว่าง ระยะเวลา
- ง. แสงเงา รูปทรง พื้นที่ว่าง

๒. ข้อใดกล่าวเปรียบเทียบระหว่างภาพพิมพ์กับภาพวาดได้ดีที่สุด

- ก. ภาพพิมพ์ใช้น้อยสีกว่าภาพวาด
- ข. ภาพพิมพ์สามารถทำซ้ำได้ดีกว่าภาพวาด
- ค. ภาพพิมพ์มีวิธีการที่มากกว่าภาพวาด
- ง. ภาพพิมพ์เป็นงาน ๒ มิติ ภาพวาดเป็นงาน ๓ มิติ

๓. การปั้นดินเหนียวลักษณะใดที่ใช้การลดมากกว่าการเพิ่มดิน

- ก. แบบนูนต่ำ
- ข. แบบนูนสูง
- ค. แบบนูนสูงและลอยตัว
- ง. แบบลอยตัว

๔. ข้อใดเป็นการเคลื่อนไหวทางนาฏศิลป์

- ก. การโยกตัว
- ข. การหมุนตัว
- ค. การยกไหล่
- ง. การกล่อมไหล่

๕. การเคลื่อนไหวตามจังหวะ เคลื่อนไหวอย่างไร

- ก. เคลื่อนไหวอย่างอิสระ
- ข. เคลื่อนไหวอย่างสม่ำเสมอ
- ค. เคลื่อนไหวอย่างช้าๆ
- ง. เคลื่อนไหวอย่างรวดเร็ว

๖. การเคลื่อนไหวประกอบจังหวะเป็นหมู่คณะต้องคำนึงถึงสิ่งใด

- ก. ความพร้อมเพรียง
- ข. ความคิดสร้างสรรค์
- ค. ความอ่อนช้อย
- ง. ความซึ้งซึ้ง

๗. เพลงระบำไก่ แทรกอยู่ในบทละครเรื่องใด

- ก. พระเพื่อน พระแพง
- ข. อิเหนา
- ค. พระลอ
- ง. รามเกียรติ์

๘. ข้อใดคือหลักการร้องเพลงไทยที่ถูกต้อง

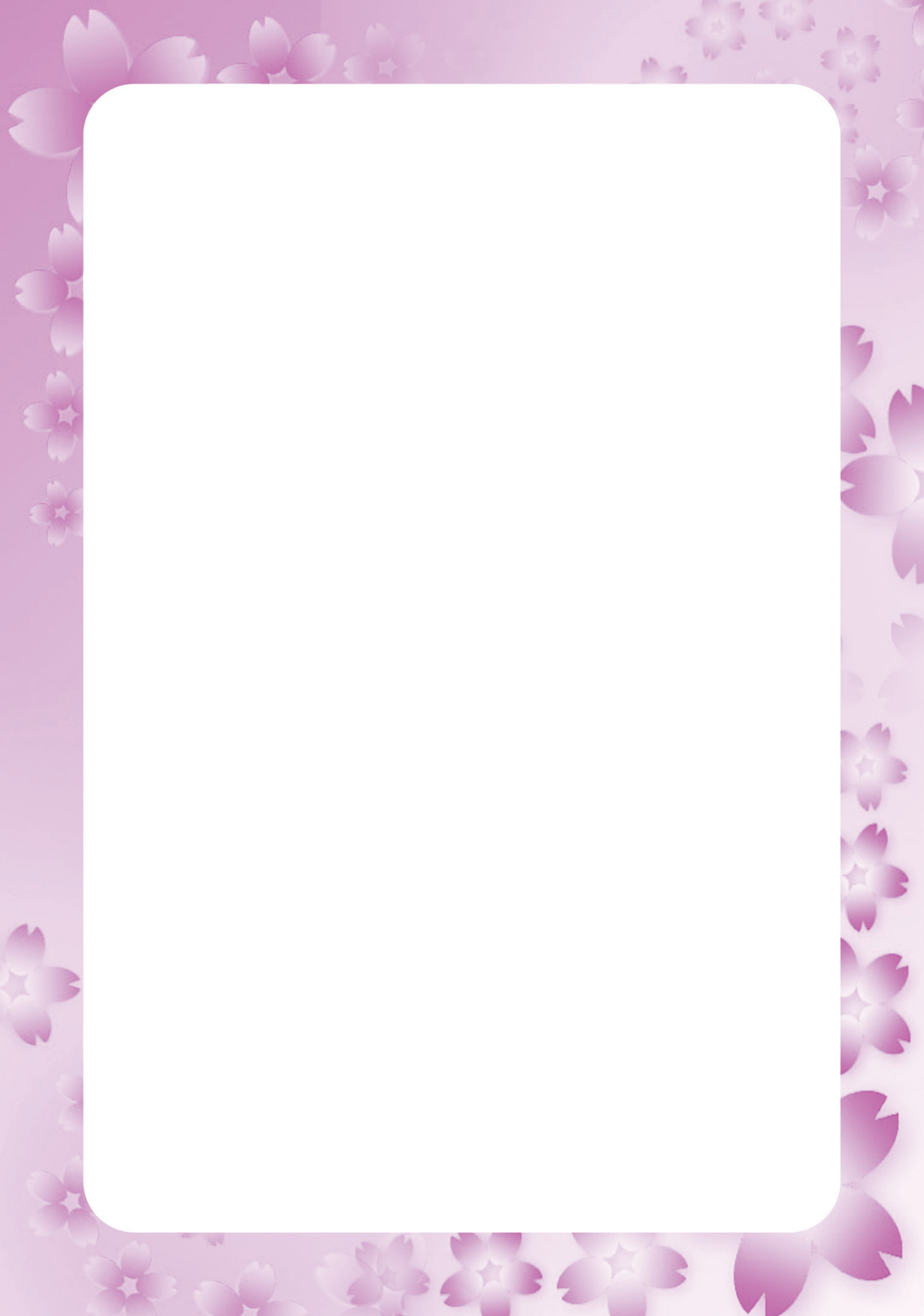
- ก. อ่านเนื้อครึ่งเดียวแล้วร้องเลย
- ข. ทำความเข้าใจกับเนื้อเพลงก่อนร้อง
- ค. ร้องในทำนองและจังหวะของตนเอง
- ง. ร้องเพลงให้มีน้ำเสียงที่แปลกใหม่

๙. ลักษณะเด่นของเพลงไทย คือข้อใด

- ก. ผู้ขับร้องจะยืนร้องด้วยความมั่นใจ
- ข. มีการเอื้อนเสียงให้สอดคล้องกับจังหวะ
- ค. มีการแต่งกายให้ทันสมัยสวยงาม
- ง. มีการร้องตะโกนเสียงดังให้ผู้ฟังได้ยิน

๑๐. ลักษณะเด่นของการร้องเพลงคันทรี่ คือข้อใด

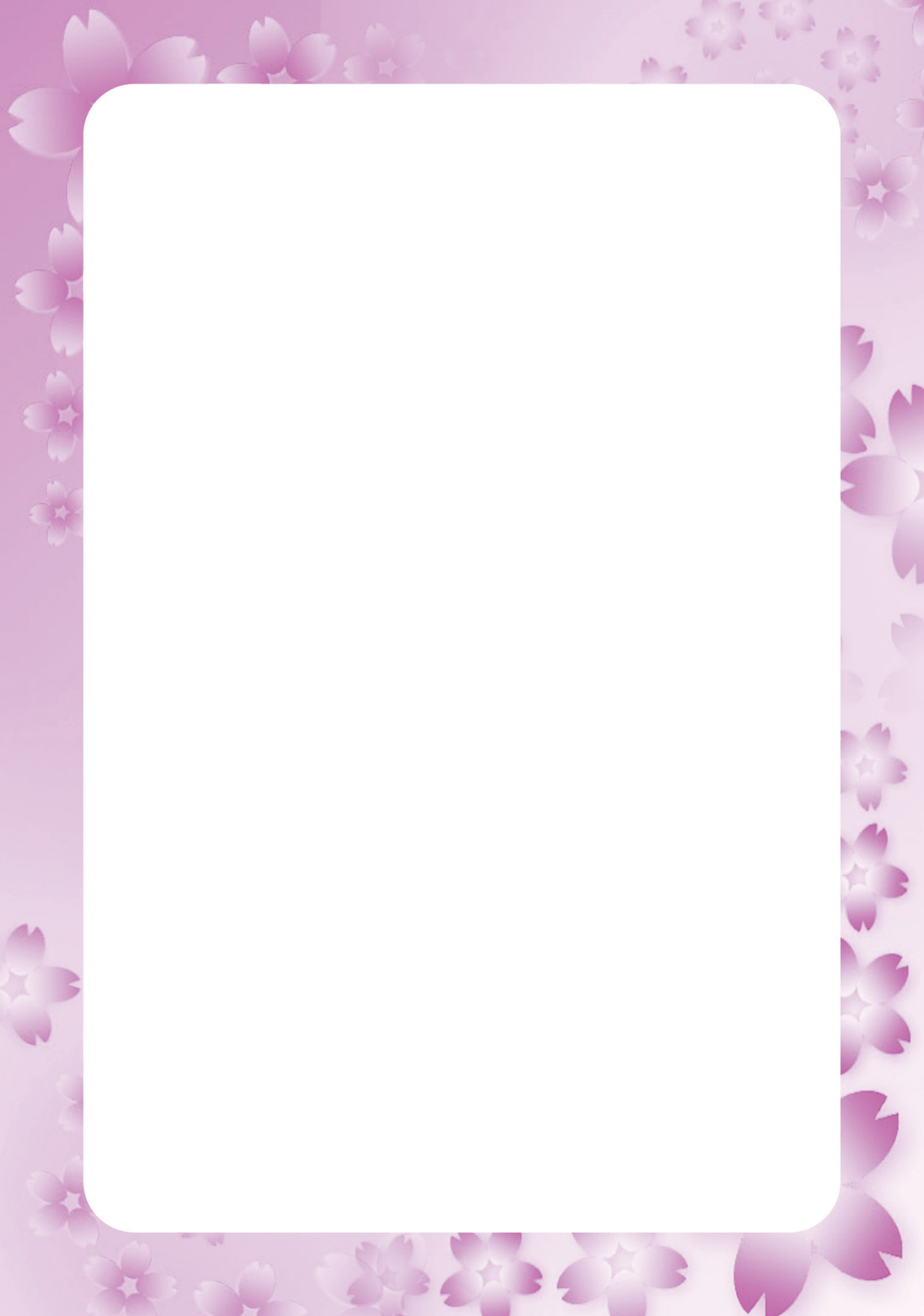
- ก. มีการเอื้อนทำให้ไพเราะ นุ่มนวล
- ข. มีทำนองและจังหวะที่แปลกใหม่
- ค. ผู้ขับร้องต้องมีการศึกษาสูง
- ง. ผู้ขับร้องต้องคิดเนื้อเพลงขึ้นเองในเวลานั้น

หน่วยย่อยที่ ๔

ภูมิใจในงานศิลป์

แบบทดสอบก่อนเรียน

หน่วยการเรียนรู้บูรณาการที่ ๘ สุนทรียศิลป์ หน่วยย่อยที่ ๔ ภูมิใจในงานศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ จำนวน ๑๐ ข้อ ๑๐ คะแนน

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย X ทับตัวอักษรหน้าคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

๑. งานทัศนศิลป์จากภูมิปัญญาท้องถิ่น ข้อใดเป็นการเขียนภาพพระบายสีส่วนใหญ่

- ก. ปราสาทผึ้งจังหวัดสกลนคร
- ข. ตึกตาขาววังจังหวัดอ่างทอง
- ค. ผีตาโขนจังหวัดเลย
- ง. กระทงจังหวัดสุโขทัย

๒. ข้อใดเป็นอาชีพที่เกี่ยวข้องกับภาพเขียนที่เป็นอิทธิพลจากความเชื่อ

- ก. ช่างตัดผม
- ข. ช่างเย็บผ้า
- ค. ช่างสักลาย
- ง. ช่างก่อสร้าง

๓. อิทธิพลข้อใดที่ทำให้ท้องถิ่นต่าง ๆ มีงานทัศนศิลป์และภูมิปัญญาต่างกัน

- ก. สภาพภูมิศาสตร์
- ข. การดำรงชีวิต
- ค. ศาสนา
- ง. ถูกทุกข้อ

๔. ถ้าชมการแสดงเรื่องโศกเศร้า ไม่ควรทำข้อใด

- ก. นั่งเงียบ
- ข. ตั้งใจดู
- ค. หัวเราะเสียงดัง
- ง. ร้องให้ตาม

๕. ก่อนชมการแสดงนาฏศิลป์ ควรศึกษาทำร่าเพื่อประโยชน์ในข้อใด

- ก. สามารถเล่าให้เพื่อนฟังได้
- ข. เข้าใจการแสดงมากขึ้น
- ค. สามารถจับผิดผู้แสดงได้
- ง. ตอบคำถามเพื่อรับรางวัล

๖. การแสดงบทบาทสมมติเป็นเรื่องราว ผู้แสดงควรแสดงอย่างไร
- ก. แสดงตามบทบาท
 - ข. แสดงตามเพื่อนบอก
 - ค. แสดงตามใจตนเอง
 - ง. แสดงเลียนแบบคนอื่น
๗. ข้อใด **ไม่ใช่** ปัจจัยที่ทำให้การละเล่นพื้นเมืองแต่ละท้องถิ่นแตกต่างกัน
- ก. สภาพภูมิศาสตร์
 - ข. ประเพณี
 - ค. เศรษฐกิจ
 - ง. ศาสนา
๘. สมัยรัชกาลที่ ๕ มีเครื่องดนตรีประเภทใดเกิดขึ้น
- ก. วงมโหรี
 - ข. วงแตรสังข์
 - ค. วงปี่พาทย์
 - ง. วงเครื่องสาย
๙. ข้อใดแสดงถึงวัฒนธรรมดนตรีที่มีอิทธิพลต่อคนในท้องถิ่น
- ก. การเปิดเพลงพื้นบ้านของท้องถิ่นอื่นฟัง
 - ข. การเต้นประกอบจังหวะของเด็กวัยรุ่น
 - ค. การซื้อเครื่องเสียงต่างประเทศมาเล่น
 - ง. การเล่นดนตรีในพิธีกรรมงานศพ
๑๐. ดนตรีไทยในประวัติศาสตร์เริ่มมีหลักฐานปรากฏเป็นลายลักษณ์อักษรในสมัยใด
- ก. สมัยสุโขทัย
 - ข. สมัยอยุธยา
 - ค. สมัยธนบุรี
 - ง. สมัยรัตนโกสินทร์

ป ๘.๔/ผ๑-๐๓

ใบงานที่ ๐๓

หน่วยย่อยที่ ๔ ภูมิใจในงานศิลป์ แผนที่ ๑

เรื่อง งานทัศนศิลป์ในห้องฉัน

คำชี้แจง ให้นักเรียนสร้างแผนภาพงานทัศนศิลป์ที่มีในห้องฉันของตนเอง

ชื่อ

โรงเรียน ชั้น เลขที่

ใบความรู้สำหรับครูและนักเรียนที่ ๑
หน่วยย่อยที่ ๔ ภูมิใจในงานศิลป์ เรื่อง งานทัศนศิลป์สะท้อนชีวิตและวัฒนธรรม

งานทัศนศิลป์ของคนเรามีมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เป็นงานที่ผูกพันเชื่อมโยงกับวิถีชีวิตคนในแต่ละท้องถิ่น เช่น บ้านที่อยู่อาศัย วัฒนธรรมด้านการรับประทานอาหาร เครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน เป็นต้น ดังตัวอย่าง

งานทัศนศิลป์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

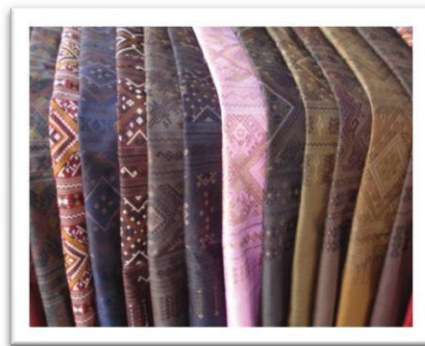
ซ้อง

หมอนขิด

กระติบข้าว

ผ้าแพรวา กาศสินธุ์

การแกะสลักเทียนพรรษา อุดลราชธานี

ผีตาโขน จังหวัดเลย

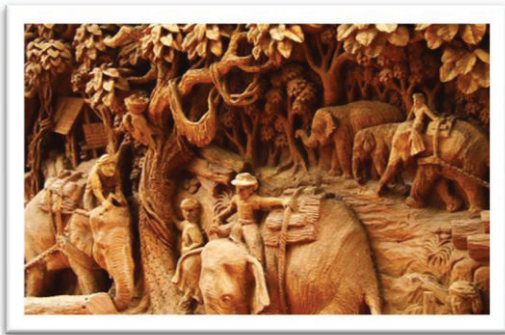
งานทัศนศิลป์ภาคเหนือ

ตุง

การเขียนภาพพร้อมก่อสร้าง

งานแกะสลักไม้ เชียงใหม่

ถ้วยตาไก่ ลำปาง

ผ้าลายน้ำไหล น่าน

เครื่องเงิน

งานทัศนศิลป์ภาคกลาง

งานสานปลาตะเพียนใบลาน อยุธยา

โอ่งมังกร ราชบุรี

บ้านทรงไทย

ตุ๊กตาวัววัง อ่างทอง

งอบ

ลอบดักปลา

งานทัศนศิลป์ภาคใต้

ผลิตภัณฑ์ย่านลิเภา

ผลิตภัณฑ์จากกะลามะพร้าว

หมาทักน้ำ

กรงนก

ผ้าบาติก

หมวกกะปิเยาะห์ (สำหรับใส่ละหมาด)

ใบงานที่ ๐๑

เรื่อง เครื่องดนตรีของวงดนตรี ๔ ภาค

คำชี้แจง นักเรียนพิจารณาชื่อเครื่องดนตรีที่กำหนด แล้วเขียนชื่อเครื่องดนตรีพื้นบ้านของภาคต่าง ๆ ลงในกรอบ

๑. ระนาดทุ้ม	๒. ปี่จุม	๓. ซอด้วง	๔. ซอวงเล็ก
๕. กลองชาตรี	๖. ซอด้วง	๗. สะล้อ	๘. ตะโพน
๙. กลองทัด	๑๐. ซออู้	๑๑. แคน	๑๒. โหวด
๑๓. จะเข้	๑๔. โหม่ง	๑๕. กรับ	๑๖. โปงลาง
๑๗. พิณอีสาน	๑๘. กระจับปี่		

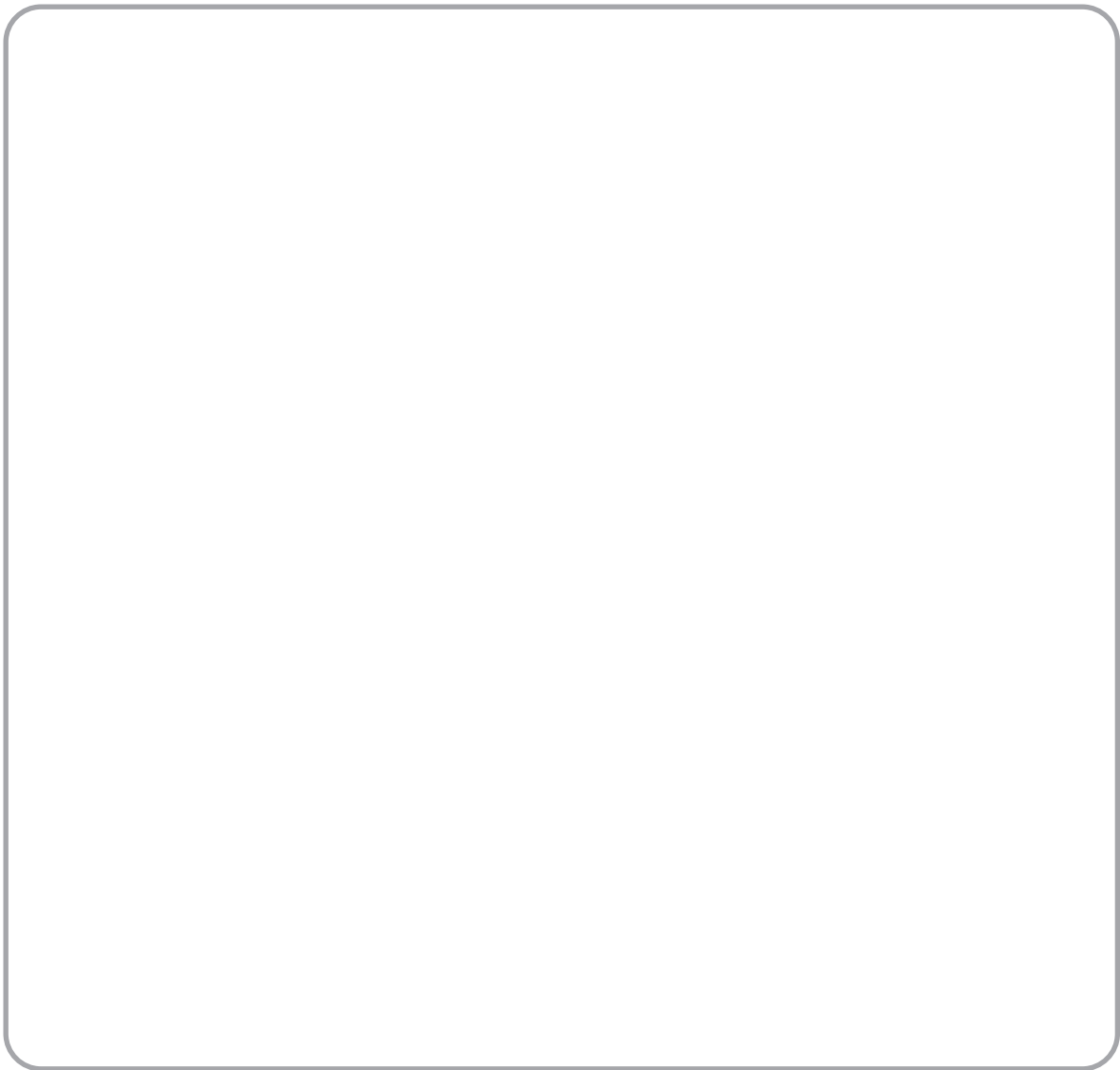
เครื่องดนตรีพื้นบ้านของภาคต่าง ๆ

ภาคเหนือ	ภาคกลาง	ภาคอีสาน	ภาคใต้

ชื่อ
 โรงเรียน ชั้น เลขที่

ใบงานที่ ๐๒
เรื่อง การอนุรักษ์ดนตรีไทย

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนแผนผังความคิดแสดงวิธีการอนุรักษ์ดนตรีไทย

ชื่อ
โรงเรียน ชั้น เลขที่

ใบความรู้สำหรับครูและนักเรียนที่ ๑ เรื่อง เครื่องดนตรีพื้นบ้านภาคอีสาน

๑. โปงลาง เป็นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องเคาะหรือเครื่องตี มีลักษณะคล้ายระนาดแต่แขวนในแนวตั้ง นิยมทำจากไม้มะหาด หรือไม้หมากเหลื่อม เพราะเป็นไม้ที่มีความอยู่ตัวมากกว่าไม้อื่นๆ โปงลาง ๑ ชุด จะมีจำนวนประมาณ ๑๒ ลูก ใช้เชือกร้อยรวมกันเป็นผืน เป็นเครื่องดนตรีประจำจังหวัดกาฬสินธุ์

๒. พิณ เป็นเครื่องดนตรีในสกุลเครื่องสายซึ่งประกอบด้วย กะโหลกและคอ มีสายซิงใช้ดีด อาจดีดด้วยมือแผ่นพลาสติกหรือแม่แต่เศษวัสดุที่เป็นแผ่นถากออกมาจากเขาสัตว์หรือกระดองเต่า ทำจากวัตถุธรรมาชาติ เช่น ผลน้ำเต้า กะโหลกมะพร้าว กระบอกไม้ไผ่หรือไม้ที่ขุดทะลุทะลวงตลอด จึงเรียกส่วนนี้ว่า กระพุงพิณ

๓. แคน เป็นชื่อเครื่องดนตรีพื้นเมืองภาคอีสานที่เก่าแก่มากมาแต่โบราณ แคน เป็นเครื่องดนตรีที่ใช้ปากเป่าให้เป็นเพลง ทำด้วยไม้้อหรือไม้เหียน้อย

๔. โหวด เป็นชื่อเครื่องเป่าไม่มีลิ้น ทำด้วยไม้ไผ่ (ชนิดหนึ่ง) แบบเดียวกับขลุ่ยแต่ประกอบด้วย ขลุ่ยต่างชนิดหลายเลาติดอยู่รอบแกน แต่ละเลาให้ระดับเสียงเพียง ๑ ระดับ เวลาเป่าหรือแกว่งจะมีเสียงดัง "โหวดๆ"

ดนตรีพื้นบ้านภาคเหนือ

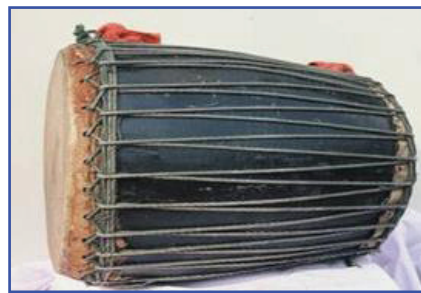
๑. ซิ่ง เป็นเครื่องดนตรีพื้นบ้านประเภทดีดของภาคเหนือ นิยมทำจากไม้สักหรือไม้ขนุน มีลักษณะคล้ายกีตาร์ มี ๔ สาย

๒. สะล้อ เป็นเครื่องดนตรีพื้นเมืองล้านนาประเภทเครื่องสี ทำด้วยกะลามะพร้าวซึ่งมีทั้ง ๒ สายและ ๓ สาย สะล้อเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ท้อ หรือ ซะล้อ มีรูปร่างคล้ายซอฮู้ของภาคกลาง บรรเลงโดยการสีด้วยคันชัก

๓. กลองแหว เป็นกลองขึ้นหนังหน้าเดียว เช่นเดียวกับกลองยาวภาคกลาง แต่มีขนาดยาวและใหญ่กว่าหลายเท่า เป็นกลองที่มีสะอว ตัวกลองกว้างใหญ่ แหวคอด ตอนท้ายเรียว ปลายบานคล้ายดอกกำโปง กลองชนิดนี้มีประจำตามวัดต่าง ๆ เพื่อใช้ตีเป็นสัญญาณประจำวัด นอกจากนี้ยังใช้ตีร่วมกับเครื่องดนตรีอื่น ๆ ประกอบการเล่นพื้นเมือง ในงานพิธีต่าง ๆ

๔. กลองสะบัดชัย เป็นกลองที่มีมานานแล้วนับหลายศตวรรษ ในสมัยก่อนใช้ตี ยามออกศึก [สงคราม](#) เพื่อเป็นสิริมงคล และ เป็นขวัญกำลังใจให้แก่เหล่าทหารหาญในการต่อสู้ให้ได้ชัยชนะ ทำนองที่ใช้ในการตีกลองสะบัดชัยโบราณมี ๓ ทำนอง คือ ชัยเกรี, ชัยดีถี และชนะมาร

เครื่องดนตรีพื้นบ้านภาคใต้

๑. กลองโนราห์ เป็นเครื่องดนตรีประเภทกลองชนิดหนึ่ง ใช้ประกอบการแสดงโนราห์หรือหนังตะลุง โดยทั่วไปมีส่วนสูงประมาณ ๑๒ นิ้วและมีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางของหน้ากลองทั้ง ๒ ด้าน ประมาณ ๑๐ นิ้ว กลองโนราห์นิยมทำด้วยแก่นไม้ขนุน หนังที่หุ้มกลองใช้หนังวัวหรือควายหนุ่ม มีหมุดไม้หรือภาษาใต้เรียกว่า "ลูกสัก"

๒. ทับ (โทนหรือทับโนรา) เป็นคู่ เสียงต่างกัน เล็กน้อย ใช้คนตีเพียงคนเดียว เป็นเครื่องตีที่สำคัญที่สุด เพราะทำหน้าที่คุมจังหวะและเป็นตัวนำในการเปลี่ยนจังหวะทำนอง (แต่จะต้องเปลี่ยนตามผู้รำ ไม่ใช่ผู้รำ เปลี่ยน จังหวะลีลาตามดนตรี ผู้ทำหน้าที่ตีทับจึงต้องนั่งเฝ้ามองเห็นผู้รำตลอดเวลาและต้องรู้เชิงของผู้รำ)

๓. โหม่ง คือ ช้องคู่ ใช้ตีกำกับจังหวะ ชุดหนึ่งมีสองลูก ลูกใหญ่ให้เสียงต่ำ ลูกเล็กให้เสียงสูง เสียงแหลมเรียกว่า "เสียงโหม่ง" เสียงทุ้ม เรียกว่า "เสียงหมุง" หรือ บางครั้งอาจจะเรียกว่าลูกเอกและลูกทุ้ม ไม้ตีทำด้วย แผ่นหนังวัว หรือหนังควายตัดเป็นวงกลม เจาะรูตรงกลางใส่ก้านไม้

๔. ปี เป็นเครื่องเป่าเพียงชิ้นเดียวของวง นิยมใช้เป่าในหรือ บางคณะอาจใช้ปีนอก ใช้เพียง ๑ เล้า ปีมีวิธีเป่าที่คล้ายคลึงกับขลุ่ย ปีมี ๗ รูแต่สามารถกำเนิดเสียงได้ถึง ๒๑ เสียงซึ่งคล้ายคลึงกับเสียงพุด มากที่สุด

เครื่องดนตรีพื้นบ้านภาคกลาง

๑. **จ๊ะเข้** เป็นเครื่องดนตรีที่วางดีดตามแนวนอน ทำด้วยไม้ท่อนซุงเป็นโพรงอยู่ภายในนิยมใช้ไม้แก่นขนุน เพราะให้เสียงกังวานดี ด้านล่างเป็นพื้นไม้ ซึ่งมักใช้ไม้ฉำฉา เจาะรูไว้ให้เสียงออกดีขึ้น มีขาอยู่ตอนหัว ๔ ขา ตอนท้าย ๑ ขา มีสาย ๓ สาย เวลาดีดจะใช้ไม้ดีดที่ทำด้วยงาหรือเขาสัตว์

๒. **ระนาด** น่าจะมีวิวัฒนาการจากกรับหลาย ๆ อัน มาวางเรียงตีให้เกิดเสียงแล้วเอามาวางบนราง เพื่อให้อุ้มเสียงได้ แล้วใช้เชือกร้อยไม้กรับขนาดต่างๆ แล้วจึงวางไว้บนราง ตีแล้วเกิดเสียงกังวาน ลดหล่นกันไปตามลูกระนาด ระนาดที่ให้เสียงแกร่งกร้าว อันเป็นระนาดดั้งเดิมเรียกว่า ระนาดเอก

๓. **ฆ้อง** ตัวฆ้องทำด้วยโลหะแผ่นรูปวงกลมตรงกลางทำเป็นปุ่มนูน เพื่อใช้รองรับการตีให้เกิดเสียง เรียกว่า ปุ่มฆ้อง ต่อจากปุ่มเป็นฐานแผ่ออกไป แล้วอ้อมลงมาโดยรอบเรียกว่า "ฉัตร" ส่วนที่เป็นพื้นราบรอบปุ่มเรียกว่า "หลังฉัตร" หรือ "ชานฉัตร" ส่วนที่งอเป็นขอบเรียกว่า "ใบฉัตร" ที่ใบฉัตรนี้จะมีรูเจาะสำหรับร้อยเชือกหรือหนังเพื่อแขวนฆ้อง ถ้าแขวนตีทางตั้งจะเจาะสองรู ถ้าแขวนตีทางนอนจะเจาะสี่รู ฆ้องใช้ในการบรรเลงได้สองลักษณะคือ ใช้ตีกำกับจังหวะ

๔. **กลองชาตรี** มีรูปร่างลักษณะและการตีเช่นเดียวกับกลองทัด แต่ขนาดเล็กกว่ากลองทัด ประมาณครึ่งหนึ่ง ขึ้นหนังสองหน้า ใช้บรรเลงร่วมในวงปี่พาทย์ในการแสดงละครชาตรีที่เรียกว่า "ปี่พาทย์ชาตรี" ใช้เล่นคู่กับโทนชาตรี

แผนภูมิ

เพลงระบำอิชฐาน

เนื้อร้อง – ทำนองเพลง พลตรีหลวงวิจิตรวาทการ

อิชฐานเอย สองมือจับพาน ประดับพวงพุทธชาติ ขอกุศลผลบุญ
จงมีแต่ผู้ทำคุณประโยชน์ไว้ในชาติ อย่ามีใครคิดร้าย มุ่งทำลายชาติไทย
ขอให้ทุกคนสนใจ ห่วงใยประเทศชาติ ให้ไทยเรานี้ มีความสามารถ ช่วยตัวช่วยชาติ ทำให้ใจเป็นเมืองทอง
อิชฐานเอย สองมือจับพาน ประดับพวงผกากรอง ขอไทยรักไทย
ร่วมเป็นมิตรมันใจ ถือไทยเป็นพี่น้อง อย่าให้ใครแยก อย่าทำให้แตกร้างฉาน
ขอให้ช่วยกันสมานเพื่อนไทยทั้งผอง มุ่งสามัคคี เหมือนพี่เหมือนน้อง กลมเกลียวเกี่ยวข้อ รักกันทั่วทุกคน

แผนภูมิเพลง รำมาชิมารำ

คำร้อง: กรมศิลปากร

รำมาชิมารำ	เรียงระบำกันให้สนุก
ยามงานเราทำงานจริง ๆ	ไม่ละไม่ทิ้งจะเกิดเชื้อชุก
ถึงยามว่างเราจึงรำเล่น	ตามเชิงเช่นเพื่อให้สร้างทุกข์
ตามเยี่ยงอย่างตามยุค	เล่นสนุกอย่างวัฒนธรรม
เล่นอะไรให้มีระเบียบ	ให้งามให้เรียบร้อยจะคมขำ
มาชิมารำเจ้าเอ๋ยมาพื่อนรำ	มาเล่นระบำของไทยเราเอย

แผนภูมิเพลง เชิญพระขวัญ

ขวัญเจ้าเอยขวัญเอยมาส่องค์เอย (ซ้ำ)	ขอเชิญพระขวัญเมื่อวันเดือนเพ็ญ
ให้อยู่ร่มเย็นอย่าหนีไปไหน	ขวัญเจ้าเอยขวัญเอยขวัญเจ้าอย่าเลยไปไกล (ดนตรีรับ)
อย่าเที่ยวจนเพลิดอย่าระเหินระหก	อย่ามัวชมนกอย่ามัวชมบ้าน
ขอเชิญขวัญเจ้ารีบเข้าสู่กาย	อย่ารีหนีหายเลยนะขวัญเจ้าเอย

ใบงานที่ ๐๑

คำชี้แจง

๑. แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม ๆ ละ ๔ - ๖ คน (ตามระดับชั้น)
๒. แต่ละกลุ่มศึกษาใบความรู้ในระดับชั้นของตนเอง
๓. ฝึกปฏิบัติทำร่ำดังนี้
 - ชั้น ป. ๔ ระบายสีฐาน
 - ชั้น ป. ๕ เพลงร่ำมาชิมาร่ำ
 - ชั้น ป. ๖ ร่ำเชิญพระขวัญ

ป ๘.๔/พ ๔-๐๓

ใบงานที่ ๐๓

เรื่อง นาฏศิลป์และการละคร

๑. แบ่งกลุ่มนักเรียน ๕ - ๖ คน แล้วจับสลากเลือกชื่อเรื่องที่กำหนดให้ ดังนี้

๑. ผู้พิทักษ์สันติราษฎร์

๒. แม่พิมพ์ของชาติ

๒. จากนั้นให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันแต่งเรื่องราวที่กลุ่มของนักเรียนจับสลากได้และบันทึกข้อมูลลงในแบบบันทึก

๓. ร่วมกันวางแผนการแสดงตามเรื่องที่กลุ่มของนักเรียนแต่ง ดังนี้

๑) เขียนบทสนทนาของตัวละคร

๒) คัดเลือกผู้แสดงตามบทบาทต่าง ๆ

๓) คิดและประดิษฐ์อุปกรณ์ที่ใช้ในการแสดงและประกอบฉาก จากนั้นร่วมกันฝึกซ้อม และให้แต่ละกลุ่มออกมาแสดงหน้าชั้นเรียน โดยครูและนักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อคิดที่ได้ และความสามารถในการแสดงของกลุ่มตนเองและเพื่อน

ใบความรู้สำหรับครูและนักเรียนที่ ๑

เรื่อง นาฏศิลป์และการละคร

การเล่นบทบาทสมมุติ

บทบาทสมมุติ คือ การถ่ายทอดออกเป็นเรื่องราว โดยการแสดงอาการต่าง ๆ ดังนี้

๑. การแสดงสีหน้าอาการต่าง ๆ เช่น สีหน้ายิ้มแย้ม สีหน้าโกรธ สีหน้าหัวเราะและร้องไห้ เป็นต้น
๒. การแสดงการเคลื่อนไหว เช่น นั่ง เดิน นอน เป็นต้น
๓. การแสดงลักษณะการพูด เช่น พูดเร็ว พูดช้า เป็นต้น
๔. การแสดงออกด้วยน้ำเสียง เช่น เสียงแหลม เสียงห้าว เสียงทุ้ม เป็นต้น

องค์ประกอบของการแสดงบทบาทสมมุติ

๑. สถานการณ์ เช่น เก็บเงินส่งตำรวจ
๒. สถานที่หรือฉาก เช่น ตลาด สถานีตำรวจ
๓. ตัวละคร เช่น เด็ก ตำรวจ
๔. อุปกรณ์ประกอบฉาก เช่น กระเป๋าเงิน

ลักษณะตัวละครในการแสดงบทบาทสมมุติ

๑. อาชีพหมอพยาบาล มีท่าทางใจดี มีความชำนาญละเอียดละอ่อน ว่องไวคล่องแคล่ว พูดจาสุภาพ แต่งกายด้วยเครื่องแบบหมอและพยาบาลแสดงความรู้สึกขณะประกอบอาชีพ เช่น ชอบช่วยเหลือคนไข้ ห่วงใยคนไข้
๒. อาชีพตำรวจ มีท่าทางเข้มแข็ง กล้าหาญ แต่งกายเครื่องแบบตำรวจสง่างาม ความรู้สึก
๓. ในการประกอบอาชีพบริการประชาชนด้วยความเต็มใจ มีการแสดงความเคารพหรือทักทายด้วยท่าทางวันทยหัตถ์

แบบทดสอบหลังเรียน

หน่วยการเรียนรู้บูรณาการที่ ๘ สุนทรียศิลป์ หน่วยย่อยที่ ๔ ภูมิใจในงานศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ จำนวน ๑๐ ข้อ ๑๐ คะแนน

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย X ทับตัวอักษรหน้าคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

๑. งานทัศนศิลป์จากภูมิปัญญาท้องถิ่น ข้อใดเป็นการเขียนภาพพระบายสีส่วนใหญ่

- ก. ปราสาทผึ้งจังหวัดสกลนคร
- ข. ตุ๊กตาชาววังจังหวัดอ่างทอง
- ค. ผีตาโขนจังหวัดเลย
- ง. กระทงจังหวัดสุโขทัย

๒. ข้อใดเป็นอาชีพที่เกี่ยวข้องกับภาพเขียนที่เป็นอิทธิพลจากความเชื่อ

- ก. ช่างตัดผม
- ข. ช่างเย็บผ้า
- ค. ช่างสักลาย
- ง. ช่างก่อสร้าง

๓. อิทธิพลข้อใดที่ทำให้ท้องถิ่นต่าง ๆ มีงานทัศนศิลป์และภูมิปัญญาต่างกัน

- ก. สภาพภูมิศาสตร์
- ข. การดำรงชีวิต
- ค. ศาสนา
- ง. ถูกทุกข้อ

๔. ถ้าชมการแสดงเรื่องโศกเศร้า ไม่ควรทำข้อใด

- ก. นั่งเงียบ
- ข. ตั้งใจดู
- ค. หัวเราะเสียงดัง
- ง. ร้องไห้ตาม

๕. ก่อนชมการแสดงนาฏศิลป์ ควรศึกษาทำร่าเพื่อประโยชน์ในข้อใด

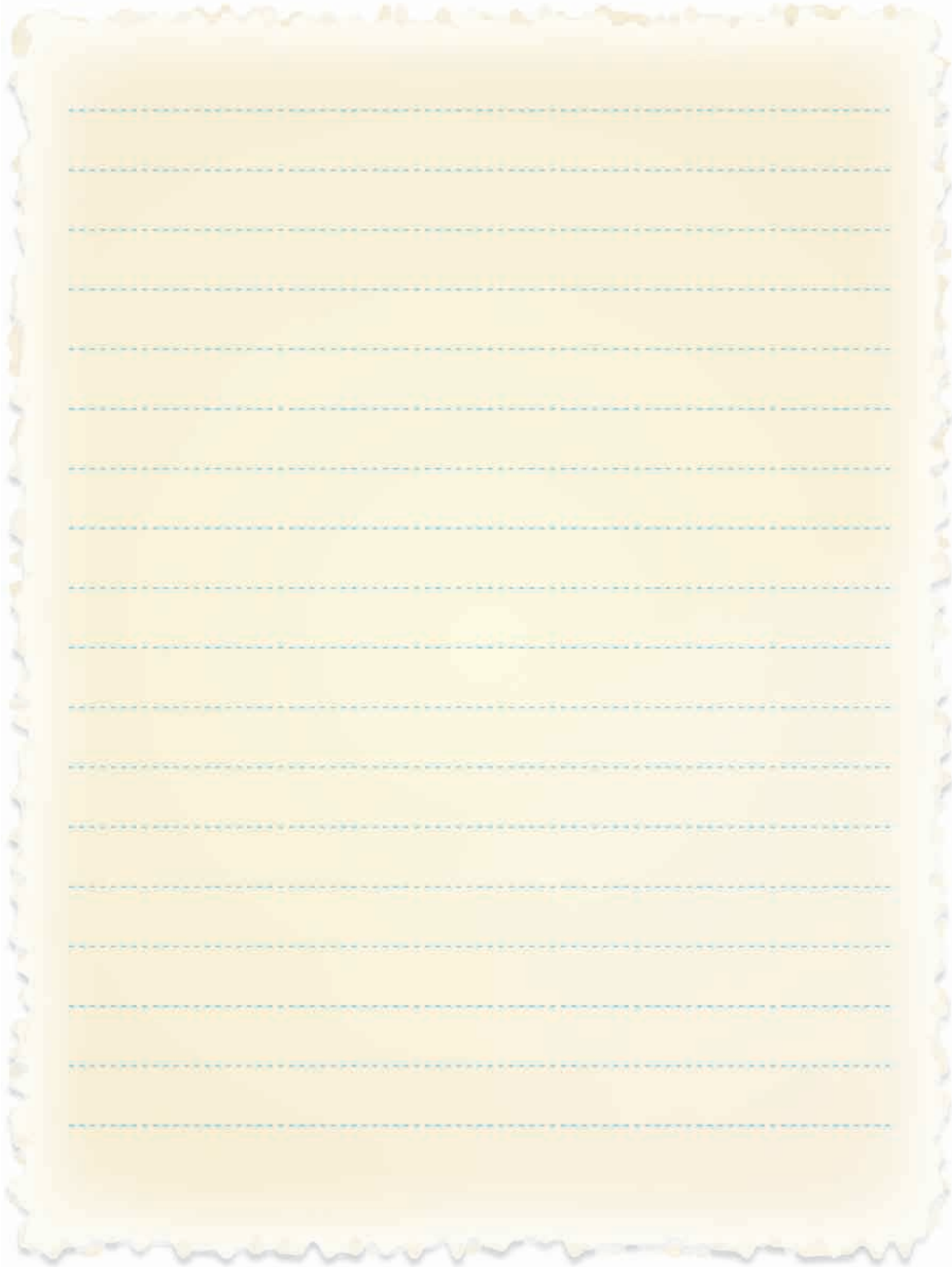
- ก. สามารถเล่าให้เพื่อนฟังได้
- ข. เข้าใจการแสดงมากขึ้น
- ค. สามารถจับผิดผู้แสดงได้
- ง. ตอบคำถามเพื่อรับรางวัล

๖. การแสดงบทบาทสมมติเป็นเรื่องราว ผู้แสดงควรแสดงอย่างไร
- ก. แสดงตามบทบาท
 - ข. แสดงตามเพื่อนบอก
 - ค. แสดงตามใจตนเอง
 - ง. แสดงเลียนแบบคนอื่น
๗. ข้อใด **ไม่ใช่** ปัจจัยที่ทำให้การละเล่นพื้นเมืองแต่ละท้องถิ่นแตกต่างกัน
- ก. สภาพภูมิศาสตร์
 - ข. ประเพณี
 - ค. เศรษฐกิจ
 - ง. ศาสนา
๘. สมัยรัชกาลที่ ๕ มีเครื่องดนตรีประเภทใดเกิดขึ้น
- ก. วงมโหรี
 - ข. วงแตรสังข์
 - ค. วงปี่พาทย์
 - ง. วงเครื่องสาย
๙. ข้อใดแสดงถึงวัฒนธรรมดนตรีที่มีอิทธิพลต่อคนในท้องถิ่น
- ก. การเปิดเพลงพื้นบ้านของท้องถิ่นอื่นฟัง
 - ข. การเต้นประกอบจังหวะของเด็กวัยรุ่น
 - ค. การซื้อเครื่องเสียงต่างประเทศมาเล่น
 - ง. การเล่นดนตรีในพิธีกรรมงานศพ
๑๐. ดนตรีไทยในประวัติศาสตร์เริ่มมีหลักฐานปรากฏเป็นลายลักษณ์อักษรในสมัยใด
- ก. สมัยสุโขทัย
 - ข. สมัยอยุธยา
 - ค. สมัยธนบุรี
 - ง. สมัยรัตนโกสินทร์

A large, yellow, rectangular area with a decorative, wavy border. It contains horizontal dashed lines for writing, typical of a notebook page.

บันทึก

A large yellow rectangular area with a scalloped border, containing horizontal dashed lines for writing.

A large, vertical rectangular area of yellow paper with a decorative, wavy, torn-edge border. The paper is ruled with horizontal blue dashed lines, providing a guide for writing. The paper is centered on a white background.